

εξ υπαρχής

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2003 ■ τεύχος 460 ■ τιμή: €3,00

* Μεχμέτ Αλή Ταλάτ:
νίκη και
σχέδιο Ανάν

* Η μέρα
που σκότωσαν
τη μάνα του

* 43 χρόνια
ανεξαρτησίας

* Η οικονομία
της Ανεξαρτησίας

* Από το Σουέζ
στη Βαγδάτη

* Τεύκρος Ανθίας

5 290573 551022

Θέλεις να γίνεις μέλος του Εξ υπαρχής,
να συμμετέχεις σε κάποια
από τις δραστηριότητες του,
να βοηθάς σε κάποια από τις δουλειές του;

Τηλ: Κωστής Αχνιώτης 99-517413 κάθε απόγευμα.

..... ✂
εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση:

Πόλη: Τ.Τ.:

Επαρχία:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Οικίας:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Εργασίας:

Επάγγελμα:

Τιμή ετήσιας συνδρομής (11 τεύχη): εσωτερικού ΛΚ 25.00 Ευρώπης ΛΚ 36.00 Αμερική 40.00

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμιευτήριο Καταστηματαρχών

..... ✂
εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση:

Πόλη: Τ.Τ.:

Επαρχία:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Οικίας:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Εργασίας:

Επάγγελμα:

Τιμή ετήσιας συνδρομής (11 τεύχη): εσωτερικού ΛΚ 25.00 Ευρώπης ΛΚ 36.00 Αμερική 40.00

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμιευτήριο Καταστηματαρχών

Δημόσια διάλεξη

στο οίκημα του Εξ υπαρχής

Αρχ Μακαρίου Γ' - 127 Καϊμακλί

Η τουρκοκυπριακή
αντιπολίτευση
στη μάχη των εκλογών

Ομιλητής: Χιουρέμ Τούλκα,

Υποψήφιος του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος

Τρίτη 14 Οκτωβρίου στις 7.45 μμ

Πληροφορίες: Κωστής Αχνιώτης τηλ. 99517413

Φιλική συνάθροιση
"εξ υπαρχής"

Κρασί, τυρί, χαλούμι "Κολιαντρής"
πολλή κουβέντα ή όπως προτιμάτε.

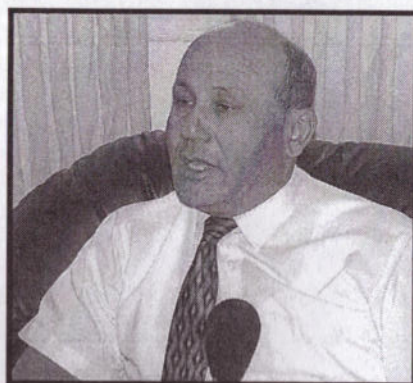
Τρίτη 4 Νοεμβρίου στις 7.30 μμ
στο οίκημα του "εξ υπαρχής"

Αρχ Μακαρίου Γ' - 127 Καϊμακλί

* Κυπριακό:
οι επιλογές
της νέας εποχής

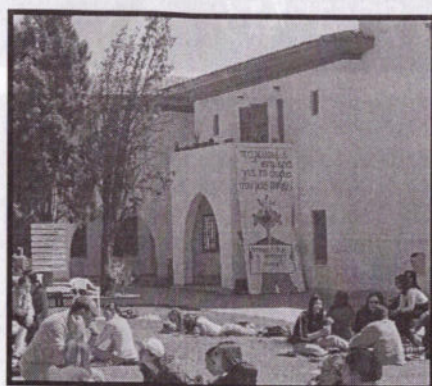
* Μεχμέτ Αλή Ταλάτ:
μετά τη νίκη είναι η
ώρα του σχεδίου Ανάν.

* Η εξέλιξη της Κυπριακής
Οικονομίας

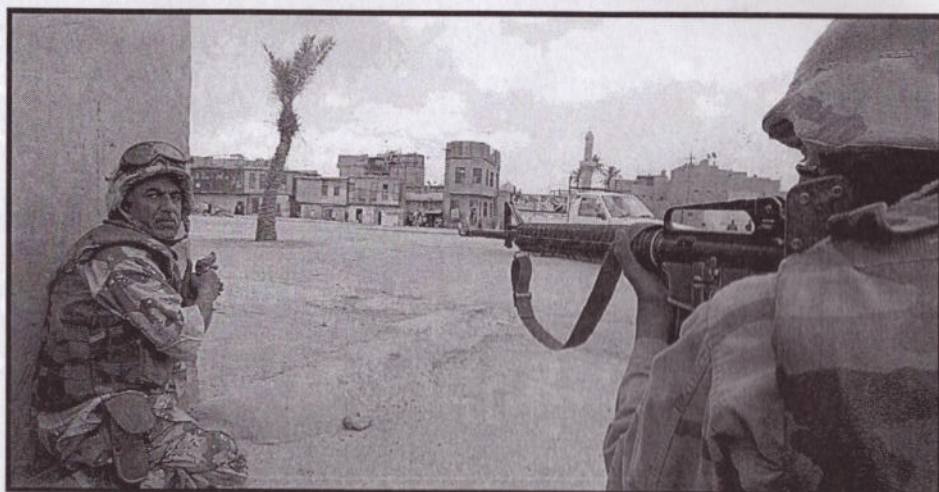
* Ο Κάστρο
για το Μάρκες

* Πανεπιστήμιο:
με αφορμή
τις 25 θέσεις

Καλύτερα λιπόθυμοι απ' την κούραση,
στο δρόμο του φωτός και της χαράς,
παρά σκιές στο χάος να γκρεμίζονται
οι ορμές του λογικού και της καρδιάς.

* Ο μεγάλος
μας Τεύκρος Ανθίας

* Ανατολικά της
Μεσογείου: από το
Σουέζ στη Βαγδάτη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιοδικό "εξ υπαρχής"

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Οκτώβριος 2003
Τεύχος 46

Διεύθυνση:

Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:

yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:

Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από

την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Υπεύθυνος Ύλης
Κωστής Αχινιώτης
τηλ 99 517 413
μετά τις 15.00μμ

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Οι συνδρομητές μπορούν να
αποπληρώνουν τις συνδρομές
τους μέσω
οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού
100404000752-6, Συνεργατικό
Ταμειυτήριο Καταστηματαρχών

Εκτύπωση:

Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

- 5 Η μέρα που σκότωσαν τη μάνα του
Του Σοφοκλή Ρούσου
- 6 Επισημάνσεις
Η ευθύνη των μίντια Τ.Π
Θερμοί μήνες για την επαναπροσέγγιση Του Κωστή Αχινιώτη
Το δικαιοδοτικό κάμπινγκ Σ.Ρ.
Ερωτήματα για την υπόθεση της Γκιουλσεβίν Σαχ Σ.Ρ.
- 8 Zusammen Arbeiten («Το Κοινό Έργο»)
Του θάσου Χριστοφίδη
- 9 Ο Τάσσοσ, ο Κληρίδης & οι άλλοι
Του Μάριου Θρασυβούλου
- 12 ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Οι πολιτικές της νέας εποχής
Του Πέτρου Ζαρούνα
- 14 Ο Μεχμέτ Αλή Ταλάτ μιλά στο Εξ υπαρχής
Μετά τις εκλογές και χωρίς Ντενκτάς είναι η ώρα
της δικαιοδοτικής πάλης για το σχέδιο Ανάν
Συνέντευξη στο Σοφοκλή Ρούσο και τον Κωστή Αχινιώτη
- 18 Η Επέτειος και κάποιες σκέψεις
Του Ι. Παγιάτα
- 20 Διαχρονική εξέλιξη της κυπριακής οικονομίας
Του Ανδρέα Παυλικά
- 26 Πολυτεχνική Πανεπιστημίου Κύπρου Κενές θέσεις ή
«Καινά» Δαιμόνια Του θάσου Χριστοφίδη
- 27 Διεκδικούμε ένα πανεπιστήμιο δημοκρατικό
και ανοιχτό για το λαό
Του Γιάννη Εύδη
- 30 Ανατολικά της Μεσογείου:
Από το Σουέζ στη Βαγδάτη
Του Αντρέα Παναγιώτου
Του John Pilger
- 34 Το Βιετνάμ του Bush
- 38 Η στολή διχάζει μαθητές και καθηγητές
- 40 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ειρήνη
Του Ανδρέα Π Πολυδώρου
- 44 Σχέσεις Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες
με Συνομηλικούς τους στο Γενικό Σχολείο
- ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ
- 50 Οι ρίζες της Κυπριακής σύγκρουσης υπό
το φως των αμερικανικών εγγράφων
Του Αχμέτ Τζιαβίτ Αν
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΠΟΙΗΣΗ
- 57 Τεύκρος Ανθίας 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ
Του Άντη Κανάκη
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ
- 62 Ζω για να τη διηγούμαι
Ο άνθρωπος με τη γραφομηχανή
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΤΡΑΓΟΥΔΙ
- 64 Έχουμε γίνει ρεζίλι

M

ετά την πρώτη εκρηκτική φάση του μεγάλου συναπαντήματος των δυο μεγάλων εθνοτήτων της χώρας μας, μπήκαμε στην πραγματική αναγνωριστική θα λέγαμε φάση των ανθρώπων των δύο πλευρών. Κάθε απόγευμα χιλιάδες Τουρκοκύπριοι εργαζόμενοι επιστέφουν στο Λήδρα Πάλας και τα Σαββατοκυρίακα εκατοντάδες αυτοκίνητα μεταφέρουν τους φιλοξενούμενους τους στη μια ή την άλλη πλευρά του οδοφράγματος όπως τις σταχτοπούτες. Μέσα από την καθημερινή επαφή γεννιέται μια νέα αντίληψη της δικοινοτικής συνύπαρξης μαζί ταυτόχρονα με μια ανασύνταξη των χωριστικών τάσεων μέσα στο νέο δυσμενές γι' αυτές περιβάλλον.

Οι πολιτικές ηγεσίες και τα ΜΜΕ πασχίζουν να συγκρατήσουν το «πολύ πήγαινε έλα» και αφήνουν αιχμές για λαθρεμπόρια καζίνα σκοτεινά κόλπα από τη μια και προσκυνήματα στα ιερά και τις πατρογονικές εστίες από την άλλη. Αυτά βεβαίως υπάρχουν είτε κακά είτε καλά. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι αυτή την στιγμή μπροστά στα μάτια μας γεννιέται μια νέα επικοινωνία που μπορεί να τρομάζει ένα μέρος της κοινωνίας και των πολιτικών ηγεσιών αλλά περιέχει πολλή ελπίδα για μια πατρίδα ειρηνική και ασφαλή που οφείλουμε στα παιδιά μας.

Υποστηρίζουμε λοιπόν και μετέχουμε σ' αυτό το πήγαινε έλα και καλούμε τα κόμματα της Αριστεράς κυρίως, αλλά και τ' άλλα, και από τις δύο πλευρές να το στηρίξουν και να το αγκαλιάσουν, να το ωθήσουν να γίνει το πολιτικό ζυμωτήριο που θα γεννήσει το δικοινοτικό μας μέλλον.

Κωστής Αχνιώτης

Η μέρα που σκότωσαν τη μάνα του

Του Σοφοκλή Ρούσου

Φ

αντάζομαι τα συναισθήματα του. Θα είχε να περπατήσει σ' αυτό το μέρος από εκείνο το καλοκαιρινό απόγευμα του '58, την ώρα που εδνε ο ήλιος, την ώρα που η μάνα του ετοιμάζε το φαί. Ίσως να έκαμνε πατάτες τηγανητές σαν την μάνα μου, και ίσως να κρατούσε την κούπα με τις φρεσκοτηγανισμένες πατάτες, μέσα στην μέση της αυλής εκεί ακριβώς που σήμερα είναι τα τραπέζια του εστιατορίου. Εκεί ακριβώς που έκατσε με την οικογένεια του να φάει. Ίσως τότε, εκείνο το καλοκαιρινό απόγευμα, να ήταν και αυτός μέσα στην αυλή του σπιτιού όπως εγώ, και να ακολουθούσε τη μάνα του, όπως ακολουθούσα εγώ τη δική μου, με τις φρεσκοτηγανισμένες με λάδι ελιάς πατάτες. Σε λίγα δευτερόλεπτα θα ήταν πάνω στο τραπέζι. Η μυρουδιά από τις πατάτες έκαμνε τα σάλια μας να τρέχουν. Και τότε ακούστηκε η ριπή. Η μάνα μου ακούμπησε την κούπα με τις πατάτες και σταυροκοπήθηκε, «Θεέ μου αν 'νεν κακό τζιαί ξόριστο». Η μάνα του και ο αδελφός του έπεφταν νεκροί. Ο γιος του Χασάνη ξαναπερπάτησε στους δρόμους του Αναλιόντα, εκεί που έπαιζε μικρός, εκεί που ήταν το σπίτι του, εκεί που σκότωσαν την μάνα του. Το φονικό πρέπει να αποφασίστηκε δυο τρεις μέρες πριν. Από την τοπική ΕΟΚΑ;

από πιο ψηλά κλιμάκια; Δεν ξέρουμε, Ούτε έχει σημασία. Ο τοπικός υπεύθυνος της ΕΟΚΑ πρέπει να αποφάσισε τους στόχους. Εξάλλου δεν είχε και μεγάλες επιλογές. Δύο οικογένειες Τούρκων υπήρχαν στο χωριό. Ο γέρος ο Χαλίλης με την κοτζιάκαρη του την Πεμπέ, και ο Χασάνης με την οικογένεια του. Ο Σμαίλης με την οικογένεια του είχε ήδη μεταναστεύσει στην Λευκωσία. Η απόφαση είχε διαρρεύσει σε κάποια άτομα. Το χωριό μικρό, πολύ γρήγορα είχε γίνει κοινό μυστικό, «εννά σκοτώσουν τους Τούρκους άρκομφες». Κάποιοι είπαν «εννά να μπερτέψουν εμάς» και συνέχισαν να πίνουν τον καφέ τους σιωπηλά κοιτάζοντας το γέρο το Χαλίλη να κουβεντιάζει με την κοτζιάκαρη του. Την προηγούμενη νύκτα ήρθαν οι εκτελεστές για αναγνώριση των στόχων. Ο Π... τους έδειξε τα σπίτια. Του Χαλίλη απέναντι που τους καφενέδες και του Χασάνη δίπλα που τον παλιό τον εληόμυλο. «μεν φοάστε εν θα κάμετε λάθος». Το απόγευμα του φονικού όλα έμοιαζαν φυσιολογικά, όπως κάθε καλοκαιρινό απόγευμα, μετά από μια καυτή καλοκαιρινή μέρα. Οι βοσκοί μάντρισαν, οι γεωργοί ήρθαν που τα χωράφια, οι εργάτες ήρθαν που τη Χώρα και εμείς διαλύσαμε τα παιχνίδια στους δρόμους και μαζευτήκαμε στα σπίτια για φαί. Ίσως να παίζαμε λίγα λεπτά πριν με τα κοπελλούδκια του Χασάνη. Ίσως να ξέραμε και τι φαί ετοι-

μάζε η μάνα τους. Ο ήλιος έδυσε, άρχισε να πέφτει το σούρουπο. Ο Χασάνης μετά το μάντρισμα ανακάλυψε ότι έχασε ένα ρίφι. Είπε να πάει να το γυρέψει πριν να νυχτώσει. Ας καθυστερήσει για το δείπνο. Έπιασε τις μάντρες μιά-μιά, μήπως και ακολουθούσε άλλο κοπάδι. Το υπόλοιπο χωριό περίμενε. Άλλοι για να τελειώσει το φαί, άλλοι τον απογευματινό καφέ και άλλοι, αυτοί που ήξεραν, τους πυροβολισμούς. Οι εκτελεστές μπήκαν αθόρυβα στο χωριό. Στους καφενέδες δεν πήραν ειδηση τότε πέρασαν από μπροστά τους. Χτύπησαν την πόρτα, άνοιξε η πόρτα, πάτησαν την σκανδάλη, «επαιξαν τους Τούρκους». Η γυναίκα του Χασάνη και ο γιός του ο Μεμέτ Αλής, σκοτώθηκαν. Η Πεμπέ όπως ήταν ξαπλωμένη, έπιασεν την η ριπή πάνω στην κουτάλα, τραυματίστηκε, ο Χαλίλης εκατάφερε και εχώστηκε μέσα στο λασμαρί. Εγλύτωσε. Ο Χασάνης εγύρευκε το ρίφι, εν τον ήβραν. Τι να ήξερε άραγε ο γιός του Χασάνη από τις λεπτομέρειες του φονικού; Τι να θυμόταν; Μήπως έψαχνε μέσα στα μάτια των συγχωριανών του να βρεί τους φονιάδες, τους συνένοχους, αυτούς που ήξεραν και δεν μίλησαν, αυτούς που έπιναν τρομοκρατημένοι με σφιγγμένα δόντια τον καφέ τους περιμένοντας; Μήπως στα μάτια του τότε τοπικού αρχηγού της ΕΟΚΑ έψαχνε για ένα απλό συγγνώμη;

Η ευθύνη των μίντια

Για δύο σχεδόν εβδομάδες τον περασμένο Ιούλη, στις ειδήσεις κυριάρχησαν τα «απόρρητα έγγραφα». Τόσο από τις εφημερίδες όσο και από τα κανάλια, από το πρωί μέχρι το βράδυ βομβαρδίζομασταν διαρκώς με τα «έγγραφα». Και δεν αναφέροντο τα έγγραφα ούτε σε μυστικές φόρμουλες πυρηνικών ή χημικών όπλων, ούτε σε υποθέσεις κατασκοπείας, ούτε σε έγγραφα ιστορικής σημασίας, που πρόωρα θα έβριχναν φως σε σκοτεινές ή κρυφές πτυχές του Κυπριακού. Απ' ότι γίνεται αντιληπτόν, πρόκειται βασικά για τα εισηγητικά σημειώματα, που καθυπόδειξη των Γενικών Διευθυντών των Υπουργείων συντάσσουν διοικητικοί λειτουργοί και υποβάλλονται για συζήτηση στις εκάστοτε συνεδρίες του Υπουργικού Συμβουλίου από τους αρμόδιους Υπουργούς και που μετά τη λήψη απόφασης, στις πιο πολλές φορές, λίγη ή και καθόλου έχουν σημασία.

Κι όμως οι συνεντεύξεις με τους εμπλεκόμενους και μη διαδέχονταν η μια την άλλη, ενώ οι «συνταρακτικές αποκαλύψεις» δεν έλεγαν να τελειώσουν... Φυ-

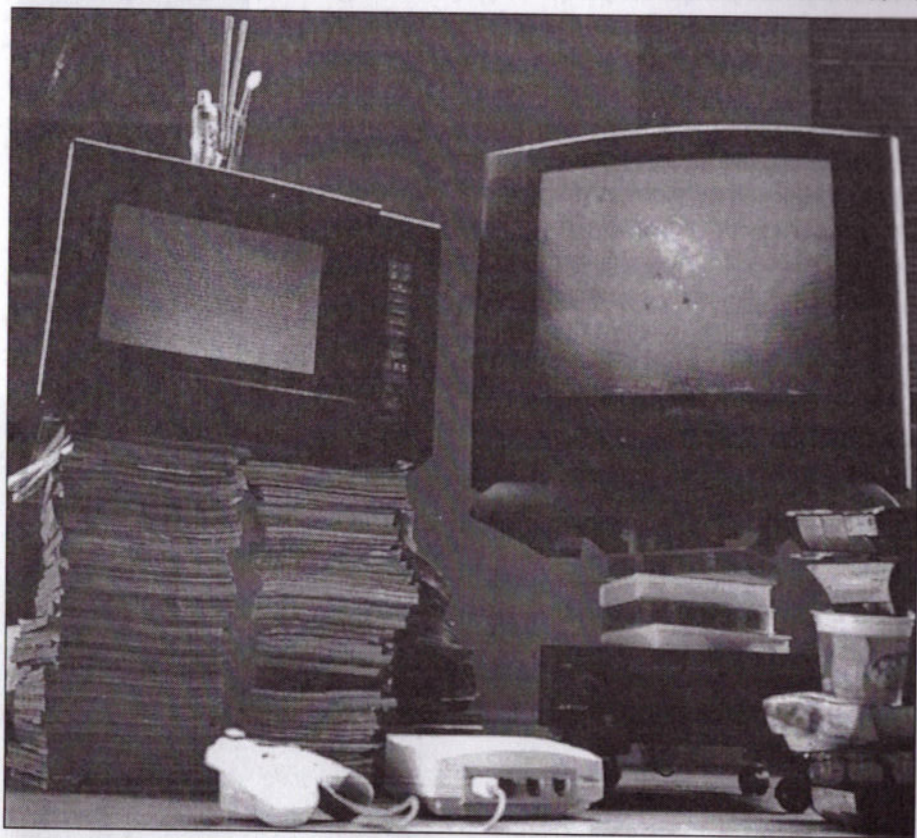
σικά, όπως τα περισσότερα θέματα, αποτέλεσαν και τα έγγραφα ένα παιγνίδι «βόλλε-μπώλ ευθύνης». Με τη Κυβέρνηση να διατείνεται ότι για τις παραλείψεις και την έλλειψη ομοιόμορφης πολιτικής για το «σοβαρό» θέμα του πως «κρούζουν έγγραφα», ευθύνεται το προηγούμενο καθεστώς και την αντιπολίτευση να φρίττει για τη διαρροή των μυστικών μας και τη γελοιοποίηση της χώρας μας στο εξωτερικό!!! Προφανώς το BBC, το TV5, η ZDF, το RAI ή το CNN, δεν ασχολούνται όλες αυτές τις μέρες με τίποτε άλλο από τους ατυχείς χειρισμούς της Κυβέρνησης, αναφορικά με τα φοβερά κυπριακά μυστικά, τις μαύρες πλαστικές σακούλες στις σκάλες των Υπουργείων και το φούρνο της κουιάδας του συμπαθούς κ. Μελή... Βγήκαν στο προσκήνιο οι πολιτικές μας ευαισθησίες και η δεοντολογία και ζητήθηκαν παραιτήσεις Υπουργών για το κακό χειρισμό ποσκουπιδίων βασικά... Παραιτήσεις δεν ζητήθηκαν βέβαια για το χειρισμό των S-300, που κόντεψε να αναιρέσει περίπου τους μέχρι τότε εν πολλοίς σωστούς πολιτικούς μας

σχεδιασμούς και έκανε να κινδυνεύσουμε να χάσουμε τις οποιοσδήποτε πολιτικές συμπάθειες που διαθέταμε. Κάπου 250 εκατομμύρια κατόληξαν τελικά στην Κρήτη. Για να κάμουν τι, θα μπορούσε να διερωτηθεί κάποιος, δεδομένης της εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας στο παρόν στάδιο; Και το αποκορύφωμα της μη συναίσθησης της κατάληξης του θέματος ήρθε πρόσφατα, όταν κάποιος διερωτήθηκαν για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των πυραύλων. Ανήκουν σε μας ή στην Ελλάδα; Ωσάν να είχε σημασία... Χαρακτηριστικό της ανοχής του Κυπρίου για απαράδεκτα πράγματα, την ίδια στιγμή που η ανοχή δεν υπάρχει εκεί που έπρεπε να υπάρχει..

Το άλλο «σοβαρό» θέμα που μας απασχόλησε στη συνέχεια, ήταν αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα συναντιόταν ή όχι με τον αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως. Και δώστου οι εκτιμήσεις, τα συμπεράσματα και οι φημολογίες, γιατί δεν γινόταν η περίφημη αυτή συνάντηση. Και διαρκώς χυνόταν το μελάνι από τους δημοσιογράφους και γίνονταν δυστυχώς επί του θέματος και δηλώσεις από τους δύο ηγέτες. Τελικά έγινε η συνάντηση. Ε, και; Είναι δύσκολο ναλλάξει η νοοτροπία ενός λαού. Χρειάζεται για κάτι τέτοιο σωστή διαπαιδαγώγηση δύο τουλάχιστο γενιών. Είναι όμως επιτρεπτό, για να πουληθούν απλώς περισσότερα φύλλα των εφημερίδων ή για να εξασφαλιστεί περισσότερη ακροαματικότητα ή τηλεθέαση από τα ραδιοηλεκτρονικά κανάλια και κατ' επέκταση περισσότερη διαφήμιση, να έχουν τα μίντια την ευχέρεια να μας απασχολούν με ασήμαντες και ειδήσεις για σκουπιδιά, με ή χωρίς το «για», κάνοντας έτσι να βυθιζόμαστε ακόμα περισσότερο στον επαρχιωτισμό μας;

Κι όλα αυτά όταν μέχρι την 1η του Μάη του 2004 δεν παραμένουν παρά μόνο εφτά μήνες. Είναι δυνατόν οι κακοί χειρισμοί σκουπιδιών ή η μη πραγματοποίηση μιας συνάντησης, να είναι πιο σημαντικά από τη λύση του Κυπριακού;

Τ.Π.

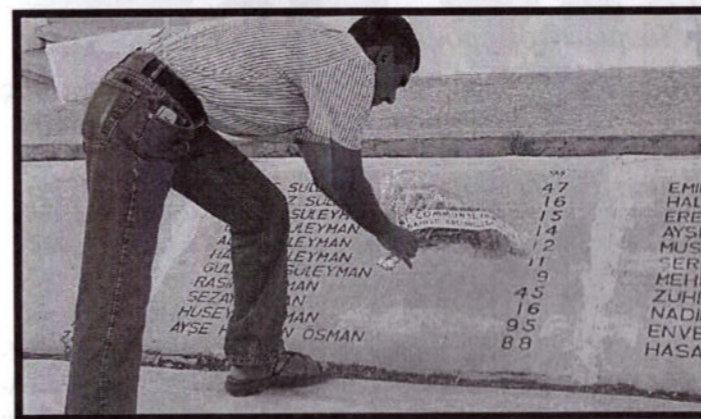

Θερμοί μήνες για την επαναπροσέγγιση

Παρά τα ναί μεν αλλά και πάνω ή και διαμέσου του πολέμου των αναγνωρίσεων και αποαναγνωρίσεων, στηριγμένη πάνω στο ευρύ δίκτυο των καθημερινών δικαιοδικών σχέσεων στο οποίο μετέχουν πολλές δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι που συνεχίζονται από το κάλεσμα μιας υποχθόνιας ιστορικής κυπριακότητας, ή και κυπριακής αριστερότητας, αρχίζει να εμφανίζεται και να παίρνει διαστάσεις μια πολύμορφη και πολυεπίπεδη δικαιοδική πολιτική σχέση-αναζήτηση που οδηγεί με γοργούς ρυθμούς προς ένα καινούργιο πολιτικό πρόσωπο της χώρας και μια νέα συλλογική συνείδηση ή μια νέα κυπριακότητα. Οι πάνω οι κάτω και οι ενδιάμεσοι της κοινωνίας συνωστίζονται στην ανα-

στημένη νεκρή ζώνη των κοινοτήτων σε ένα ατέλειωτο πανηγύρι απρόβλεπτων αποτελεσμάτων. Στις καθιερωμένες συναντήσεις κομμάτων, νεολαίων, συντεχνιών, προστίθενται πρωτοβουλίες όπως η μετάβαση βουλευτών του ΔΗΣΥ στα κατεχόμενα (και πολύ πιο πριν του βουλευτή του ΑΚΕΛ Τάκη Χατζηγεωργίου), οι διαδηλώσεις νεολαίων των δύο πλευρών για να μη δέχονται διαβατήρια και πιο πρόσφατα η διαδήλωση με το γαϊδουρι για το ίδιο θέμα. Πιο πολύ θόρυβο στην άλλη τουλάχιστον πλευρά προκάλεσαν οι πρωτοβουλίες της Δικαιοδικής Κίνησης ενάντια στον Εθνικισμό και τον Πόλεμο με την κατάθεση στεφάνων απ' εκεί κι' από δω στα αθώα θύματα του πολέμου και το δικαιοδικό κάμπινγκ στο Λιμνίτη πιο πρόσφατα. Ακόμα είναι και η εμφάνιση του πρώτου δικαιοδικού συνδέσμου νεολαίας «Καρτάς» που εδρεύει στην οδό Αρσινόης. Τέλος τέλος του Σεπτεμβρίου είχαμε και τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις για το Ιράκ, τις εκδηλώσεις για τη μέρα της ειρήνης στην Κύπρο και τις «συναντήσεις των χωριανών» Πέτρας και Ελίας. Ας μη ξεχάσουμε και την συνάντηση των Οικολόγων με τον Σενιέρ Λεβέντ και τον Αρίφ Ταχσίν αλλά και την εκ των άνω στήριξη του «άλλου κλίματος» από τον Γιώργο Παπανδρέου. Ούτε επίσης πρέπει να ξεχάσουμε τη μεγαλύτερη παλλαϊκή συγκέντρωση Τ/Κ και Ε/Κ που έγινε ποτέ μετά το '74 στη συναυλία Φαραντούρη-Λιβανελί.

Κωστής Αχνιώτης

Το δικαιοδικό κάμπινγκ

Παρά τις πρακτικές δυσκολίες, πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 7 του Σεπτεμβρίου, στο Λιμνίτη το δικαιοδικό κάμπινγκ. που οργανώθηκε από την Δικαιοδική Πρωτοβουλία ενάντια στον Εθνικισμό και τον Πόλεμο. Η εκδήλωση είχε αρκετά μεγάλη απήχηση στα Τουρκοκυπριακά μέσα, παίζοντας σαν πρώτη είδηση σε μερικά, λόγω κυρίως της απόφασης των Τουρκοκυπριακών αρχών να μην επιτρέψουν στους Ελληνοκύπριους να διανυκτερεύσουν.

Στη φωτογραφία ο Ενβέρ Μπιλιτρί μιλά για τα τοξικά απόβλητα που άφησε πίσω της οι Αμερικάνικη CMC στην περιοχή της Λεύκας και του Ξερού.

Ερωτήματα για την υπόθεση της Γκιουλσεβίν Σαχ

Τελικά, μετά από μήνες έρευνα, ένας υπαστυνόμος και ένας λοχίας «έχουν υποπέσει σε πειθαρχικά αδικήματα» στην υπόθεση της Γκιουλσεβίν Σαχ.

Ερωτήματα λοιπόν

- 1 Αφού ήταν τόσο απλό, γιατί τόσος χρόνος για να εκδοθεί το πόρισμα;
- 2 Μήπως πήραν κατάθεση και από το ίδιο το θήμα την Γκιουλσεβίν Σαχ;
- 3 Μπορεί ένας απλός λοχίας και ένας υπαστυνόμος να μην επιτρέψουν την είσοδο, να περιορίσουν (φυλακίσουν) για 24 ώρες και να απελάσουν άτομα κυπριακής καταγωγής και ουσιαστικά πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας;
- 4 Είναι πιθανόν ένας αστυνομικός οποιοδήποτε βαθμού, να μην επιτρέψει την είσοδο ή την έξοδο από την Κύπρο σε οποιοδήποτε από μας και απλώς να «έχει υποπέσει σε πειθαρχικά αδικήματα»;
- 5 Ποιός και πως θα απαντήσει στη διάχυτη εντύπωση ανάμεσα στους Τουρκοκύπριους ότι η υπόθεση κουκουλώνεται επειδή το θύμα είναι Τουρκοκύπρια

ΣΡ

Zusammen Arbeiten

(«Το Κοινό Έργο»)

Σεπτέμβρης του 1999, μετά το σεισμό στην Τουρκία ο σεισμός στην Ελλάδα. Μέσα από τα σωστικά συνεργεία των δύο χωρών αναπτύσσεται η πολιτική των σεισμών για τους δύο λαούς. Τέσσερα χρόνια μετά, και με τις πρώτες εμπειρίες του σμιλέματος με τους Τουρκοκύπριους ξανάρχεται στο μυαλό μου η συνάντηση που περιγράψω πιο κάτω και βλέπω ότι τελικά η πολιτική των σεισμών έχει πιο βαθιές ρίζες.

Πρίτη απόγευμα, 8 του Σεπτέμβρη και η κακιά ειδήση ταξίδεψε όπως πάντα αμέσως. Σεισμός στην Ελλάδα, μεγάλες καταστροφές με καταγραμμένους ήδη τους πρώτους νεκρούς.

Νωπές ακόμα οι εικόνες από την Τουρκία που τελικά δεν μας άφησαν – παρ' όλες τις αποστάσεις – απλούς θεατές, έρχονται τώρα οι εικόνες αυτές να ταιριάζουν και στην Ελλάδα.

Στη στιγμή γίνανε οι πρώτες ενέργειες για αποστολή του ΕΤΕΚ από Μηχανικούς ή Αρχιτέκτονες στην Ελλάδα, όπου βρέθηκα σαν εκπρόσωπος του Συνδέσμου.

Τετάρτη απόγευμα προσγειωθήκαμε στο Αεροδρόμιο του Ελληνικού με μια ανησυχία απροσδιόριστη. Μας οδηγούν στην αίθουσα των VIPS όπου στα λίγα επόμενα λεπτά μπαίνει στον ίδιο χώρο ένα συνεργείο με ανατολίτικες φιγούρες στις κιτρινοκόκκινες φόρμες. Ένα πρώτο πάγωμα στο ερώτημα «Λες;». Είναι δυνατόν τέτοια σύμπτωση!!!

Περνώντας από μπροστά μου, ψιθύρισα «φόσγκερτιν» και εκεί συνάντησα το πρώτο ξαφνιασμένο χαμόγελο από έναν του Συνεργείου που επανέλαβε το ίδιο ψιθύρισμα «φόσγκερτιν». Τελικά ήταν το Συνεργείο από την Τουρκία.

Και ξεκίνησαν οι πρώτες προσπάθειες επικοινωνίας και φυσικά με τη χρήση της Αγγλικής.

Η ανταπόκριση ήταν από νεαρό γιατρό Τούρκο με τον οποίο ξεκίνησε μια πρώτη κουβέντα η Αναστασία. Ο Θέμος ρώτησε κάτι στα Τούρκικα κι εγώ ζήτησα αν είναι κανείς που μιλά Γερμανικά. Ένας από το Συνεργείο που ήταν δίπλα μου μ' άρπαξε από το χέρι

μου 'κανε νόημα να περιμένω και σε λίγο βρέθηκε απέναντί μου κάποιος με βλέμμα ανήσυχο – όπως εξάλλου φαντάζομαι ήταν και το δικό μου – να μου λέει Gutten Abend. Καλό σου απόγευμα.

Γεια σου με λένε Θάσο... Γεια σου εμένα με λένε Ομέρ. Είπαμε τις πρώτες κουβέντες και τον ρώτησα για το σεισμό στην Τουρκία και αφού μου 'δωσε τις πρώτες περιγραφές, τον ξαναρώτησα πως είδε το Ελληνικό Συνεργείο. Με πολύ απλό και σταθερό ύφος μου ανέφερε ότι και για τους ίδιους ήτανε συγκλονιστικό το γεγονός αυτό.

Χαμογέλασα και του 'πα. «Ξέρεις Ομέρ εγώ είμαι από την Κύπρο, αλλά δεν σου κρύβω πόσο αληθινά συγκινημένος νιώθω απ' αυτή τη σύμπτωση να βρεθώ μαζί με σας, για μια δουλειά που τελικά είναι πάνω από οποιοσδήποτε διαφορές και γιατί όχι πάνω από Πατρίδες».

Ο Ομέρ με το ίδιο σταθερό χαμόγελο μου κρατά το χέρι και μου λέει «Μα ξέρεις αυτό που γίνεται τώρα δεν ανήκει σε πατρίδες, ανήκει στην ανθρωπότητα στον κόσμο όλο. Και ξέρεις κάτι ακόμα αυτό που ξεπερνά πλέον και τις διαφορές και τις πατρίδες είναι πάντα το «Κοινό Έργο» (Zusammen Arbeiten) που σίγουρα σου δίνει περισσότερο κουράγιο και δύναμη άμα το έργο, η δουλειά αυτή έχει σαν σκοπό να γλιτώσεις μια ζωή ή έστω να μετριάσεις κάποιον πόνο. Χωρίσαμε δίνοντας τα χέρια.

Aufwiedersehen Φιλε...

Θάσος Χριστοφίδης

Πολιτικός Μηχανικός

Ο Τάσος, Ο Κληριδής & οι άλλοι

Η ΑΒΑΣΤΑΚΤΗ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

Του Μάριου Θρασυβούλου

Η

χρονιά του 2003 είναι για το Κυπριακό ζήτημα μια γεμάτη χρονιά. Με ανατροπές και αμφισβήτηση δεδομένων, νέα σκέψη και στις δύο κοινότητες, έφεση στον προβληματισμό από τους απλούς ανθρώπους, ρευστότητα εξελίξεων. Απ' αυτό το καινούργιο σκηνικό δεν μπορεί παρά να μπει σε δοκιμασία και η καθιερωμένη Ε/Κ επίσημη πολιτική και κατ' επέκταση οι πολιτικές ηγεσίες. Υπό το βάρος των σοβαρών εξελίξεων που προμηνούνταν από τις αρχές του χρόνου λίγο πριν τις προεδρι-

κές εκλογές, άρχισε μια συζήτηση για τη δυνατότητα των ηγεσιών να αντεπεξέλθουν σ' αυτές τις εξελίξεις. Μια συζήτηση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, με την εμμονή βασικά διαφόρων «αριστερών» υποστηρικτών της «σχολής» Κληρίδη να προβάλλουν το επιχείρημα, ότι αν ήταν ο Κληρίδης στην εξουσία τα πράγματα θα προχωρούσαν καλύτερα όσον αφορά τη λύση του Κυπριακού. Είναι αλήθεια πάντως πως, ακόμα και σε αντικληριδικούς διακρίνεται μια απογοήτευση για τους χειρισμούς της κυβέρνησης Παπαδόπουλου, κύρια για το συντηρητικό τρόπο που αντιμετωπίζει τη νέα κατάσταση.

Η πολιτική συμπεριφορά της Ε/Κ ηγεσίας

Ο πόλεμος του 1974, με τη διαίρεση του νησιού, τους χιλιάδες σκοτωμένους, τους αγνοούμενους, την προσφυγιά, σε συνδυασμό με την πρωτοφανή οικονομική ανάπτυξη στο Νότο που ακολούθησε, μαζί και τη βελτίωση των δημοκρατικών θεσμών, έφτιαξαν ένα αντιφατικό κοινωνικό-πολιτικό περιβάλλον. Από την μια, το Κυπριακό έγινε κυρίαρχο ζήτημα στη ζωή, απασχολούσε θέλοντας και μη την κοινωνία στο σύνολό της, πολιτικοποίησε το λαό. Από την άλλη όμως το Κυπριακό απασχολούσε τους πολίτες και την κοινωνία περισσότερο έμμεσα και θεωρητικά παρά αλλιώς, δεν ήταν σε άμεση συνάρτηση με την καθημερινότητα, αφού η «κατοχή» ήταν σε επίπεδο εδαφών και δεν επενεργούσε συντριπτικά πάνω τους όπως σε άλλες κλασικές μορφές κατοχής. Το αίσθημα που κυριαρχεί στη μεγάλη πλειοψηφία του λαού είναι να επιτευχθεί ένας όσο γίνεται καλύτερος διακανονισμός του προβλήματος (επιστροφή σημαντικών εδαφών, μεγάλου αριθμού προσφύγων, αποζημιώσεις κλπ) μέσα από συνομιλίες, αντί το αίσθημα της πολεμικής επιλογής ή της «εθνικής λύτρωσης». Έτσι οι Ε/Κ πολίτες βιώνοντας την ανάπτυξη στο Νότο χωρίς τις αντικειμενικές και άμεσες συνέπειες της «κατοχής», άφησαν στην ουσία «εν λευκώ» το δικαίωμα στην πολιτική ηγεσία να διαχειρίζεται το Κυπριακό. Απ' εδώ αρχίζει η αποστασιοποίηση λαού και ηγεσίας. Η Ε/Κ πολιτική ηγεσία έστεκε πιο πίσω από το μέσο συνειδητοποιημένο πολίτη. Είχαμε το παράδοξο, αντί τα γεγονότα του πολέμου να ριζοσπαστικοποιήσουν κάποιες δυνάμεις (κυρίως της αρι-

Δεν «καίγονται» για τη λύση, δείχνουν να μην θέλουν να εμπλακούν σε διεργασίες «επικίνδυνες», με κοινωνικά και μαζικά χαρακτηριστικά όπως ήταν οι αντικαθεστωπικές κινητοποιήσεις των Τ/Κ και το λαϊκό συναπάντημα Ε/Κ και Τ/Κ τον τελευταίο καιρό. Εξάλλου, έχουν ένα κράτος να διαχειριστούν και πολλές-πολλές θεσούλες για να βουλευτούν.

στεράς), τις έκανε ουσιαστικά να ενσωματωθούν και να ακρομοιωθούν στην εθνικιστική και συντηρητική λογική των υπόλοιπων. Ο Μακάριος λίγες μόνο μέρες μετά τα γεγονότα του πραξικοπήματος και της εισβολής, όπου από τύχη γλίτωσε ο ίδιος, σε μια συνέντευξη του έλεγε περίπου τα εξής: «...δεν θα αφήσουμε το 18% (Τ/Κ) να καθορίζει τις τύχες του 82% (Ε/Κ)...!!! Αυτό κατάλαβε ο άνθρωπος, αυτή ήταν η έγνοια του... Και είναι αυτή βασικά η πολιτική θεώρηση που χαρακτήριζε τις πολιτικές δυνάμεις τα χρόνια που ακολούθησαν.

Χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την ιστορική διαδρομή έως το '74, τις αιτίες της καταστροφής, τις συνειδησιακές αλλαγές των ανθρώπων στο Βορρά και στο Νότο, λειτούργησαν «εθνικά», σαν εκφραστές της ηττημένης Ε/Κ πλευράς που ήθελε να επανακτήσει τις απώλειες από τον πόλεμο και σε καμιά περίπτωση σαν εκφραστές του κυπριακού κράτους που αγωνιζόταν να επανενώσει τους πολίτες και τα εδάφη του. Δεν προσπάθησαν ειλικρινά να εντάξουν στο κράτος τους τους Τ/Κ. Μιλούσαν με τον Ντενκτάς και του έδιναν υπόσταση, αντί να κτίζουν γέφυρες μαζί τους.

Ακόμα και η θέση της ομοσπονδιακής λύσης ήταν περισσότερο αναγκαστική κληρονομιά (αφού την αποδέχτηκε ο Μακάριος και η Ελλάδα), παρά ελεύθερη και συνειδητή επιλογή τους. Πως αλλιώς εξηγούνται τα απίθανα συνθήματα τους για «σύνορα στην Κερύνεια» και «όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους»; Βαθιά μέσα τους οι Ε/Κ ηγέτες (εκφράζοντας και την ηττημένη Ε/Κ αστική τάξη) ονειρεύονταν και ποθούσαν ένα προ του 1974 ενιαίο κράτος, με τους Τ/Κ στη γωνία φυσικά. Ξέροντας όμως ότι τα στρατιωτικά ισοζύγια είναι εις βάρος τους, υποχώρησαν και απ' εκεί και πέρα μπήκαν στη διαδικασία του παζαρέματος μέσω της διπλωματίας και στη λογική να κερδίσουν ότι μπορούν, αφού η συγκυρία της ένταξης στην Ε.Ε. φαίνεται να τους

ευνοεί πολιτικά. Δεν «καίγονται» όμως για τη λύση, δείχνουν να μην θέλουν να εμπλακούν σε διεργασίες «επικίνδυνες», με κοινωνικά και μαζικά χαρακτηριστικά όπως ήταν οι αντικαθεστωπικές κινητοποιήσεις των Τ/Κ και το λαϊκό συναπάντημα Ε/Κ και Τ/Κ τον τελευταίο καιρό. Εξάλλου, έχουν ένα κράτος να διαχειριστούν και πολλές-πολλές θεσούλες για να βουλευτούν. Είναι καθαρό ότι η Ε/Κ πολιτική ηγεσία, σ' αυτές τις τελείως αλλαγμένες ιστορικές συνθήκες, παραμένει μακριά από το λαό, κολημένη σε στερεότυπα του διχαστικού παρελθόντος, αλλά συγχρόνως είναι καθαρό ότι λειτουργεί σύσσωμα, σαν μια ευνοούμενη ελίτ που δε θέλει να διακινδυνεύσει τα ιδιαίτερα συμφέροντα που απολαμβάνει από το κράτος και την εξουσία. Και στο πίσω μέρος του μυαλού της υπάρχει πάντα η προοπτική των δύο κρατών.

Τάσος η Κληρίδης;

Το αυθόρμητο μαζικό και ειρηνικό συναπάντημα Ε/Κ και Τ/Κ μετά το άνοιγμα των συνόρων, έδειξε την ωριμότητα των δύο κοινοτήτων, που ανεξάρτητα από τις ως ένα βαθμό φυσιολογικές αναστολές ή καχυποψίες τους, κατανοούν τη φύση του προβλήματος, έχουν γνώση του τι μας οδήγησε μέχρι εδώ, βλέπουν κατάματα τις νέες πραγματικότητες και με ρεαλισμό επιζητούν μια λύση. Συγχρόνως όμως επιβεβαιώνεται ότι η Ε/Κ πολιτική ηγεσία απέχει πολύ από το να κατανοήσει τις πιο πάνω διεργασίες που συντελούνται στις δύο κοινότητες. Η αμηχανία μπροστά στα πρωτοφανή γεγονότα του περασμένου Απρίλη, η αδυναμία της παραμικρής πρόβλεψης για τις αντιδράσεις των πολιτών, αλλά και η καχυποψία προς αυτό το αυθόρμητο λαϊκό πάρε-δώσε στο Βορρά και στο Νότο, είναι αποτέλεσμα του ταμπεραμέντου ολόκληρης της πολιτικής μας ηγεσίας που βλέπει τα πράγματα να εξελίσσονται τόσο ραγδαία (κάτι που δεν της συνέβαινε στο παρε-

θόν) αλλά και να ξεφεύγουν από τον έλεγχό της.

Το ίδιο ή παρόμοιο πρόβλημα που είχε η κυβέρνηση όλον αυτόν τον καιρό με το αλαλούμ θέσεων και δηλώσεων θα είχε και η σημερινή αντιπολίτευση αν ήταν στην θέση της. Και όλα αυτά δεν είναι υποθέσεις. Δέστε πως αντιμετώπισε η «σοφία» του Κληρίδη ή του Μαρκίδη το θέμα των διαβατηρίων, πόσο νομικίστικα προσπάθησαν να δουν ένα μεγάλο πολιτικό ζήτημα. Δέστε το σκεπτικισμό της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗΣΥ μπροστά στη συζήτηση για μέτρα στήριξης των Τ/Κ από την κυβέρνηση. Πως ο Ν. Αναστασιάδης αντέδρασε στο λογικό και δίκαιο αίτημα των Τ/Κ σιτοπαραγωγών. Πως η οργανωμένη βάση του ΔΗΣΥ, μεσαία και ανώτερα στελέχη του αντιμετωπίζουν τους Τ/Κ. Ένα κόμμα της δεξιάς λαϊκού τύπου, όπως είναι ο ΔΗΣΥ, δύσκολα καταφέρνει να κτίσει μια προχωρημένη ηγεσία αν η κουλτούρα όλου σχεδόν του κομματικού οικοδομήματος χαρακτηρίζεται από εθνικισμό και αντιδραστικότητα. Εξάλλου η κυπριακή δεξιά των Κληρίδη, Μαρκίδη, Αναστασιάδη, ούτε καν να αντιγράψει την ελλαδική δεξιά δεν μπορεί. Εδώ ακόμα υμνούν τον Γρίβα! Φανταστήκατε τη Ν.Δ. να τιμά τον Γλύξμπουργκ...;

Οι «αριστεροί» απολογητές του Κληρίδη και των επιγόνων του ας δουν την πραγματικότητα. Η σημερινή αντιπολίτευση δεν έχει να προσφέρει κάτι διαφορετικό στο Κυπριακό. Στο συντηρητισμό της κυβέρνησης Παπαδόπουλου θα απαντά δίθεν προοδευτικά. Στα θαρραλέα βήματα της κυβέρνησης θα απαντά με συντηρητισμό.

Κυβέρνηση και αντιπολίτευση ενώ έχουν πολλά να χωρίσουν, έχουν ακόμα πιο πολλά και σημαντικά να μοιραστούν. Εξάλλου, για τριάντα χρόνια απολάμβαναν από κοινού εξουσίες και προνόμια μέσα στα πλαίσια του Ε/Κ κράτους τους. Και φαίνεται εθίστηκαν σ' αυτό. Γι' αυτό και η κοινή αγωνία τους μήπως και πληγεί η «κρατική οντότητα». ☐

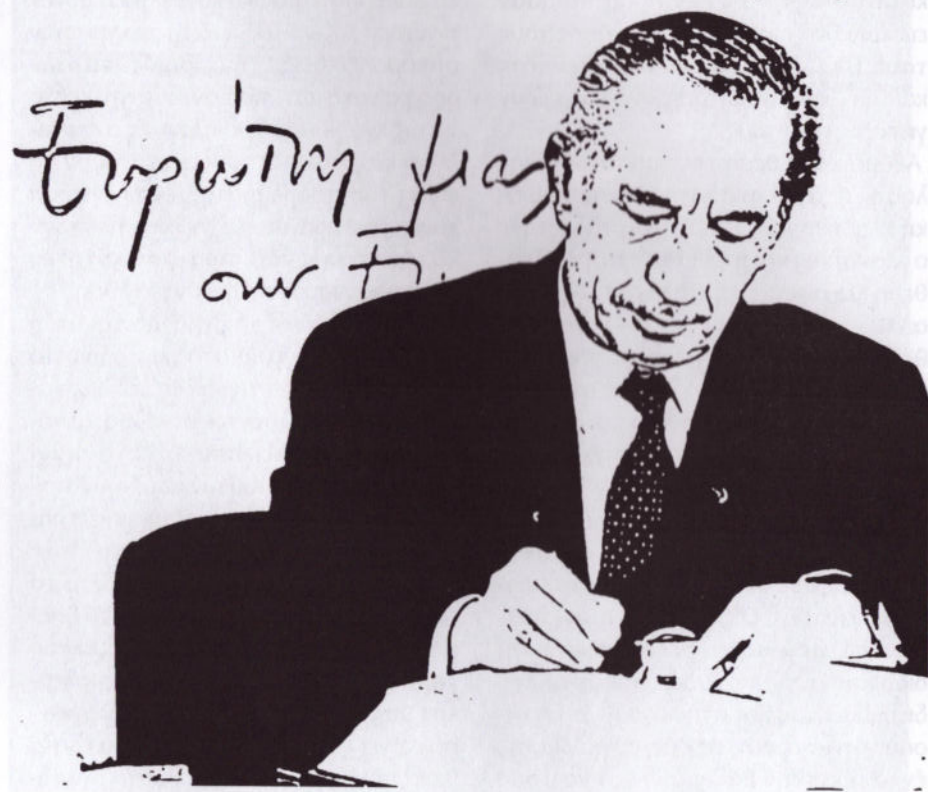
Η Ιστορία κτυπάει την πόρτα μας. Η Κύπρος έχει εισέλθει από τις 16 Απριλίου σε μία νέα εποχή. Η αλλαγή που έχει επέλθει ισοδυναμεί και αντιστοιχεί με τη πτώση του τείχους του Βερολίνου και το τερματισμό του Ψυχρού Πολέμου. Οι νέες συνθήκες που άρχισαν να διαμορφώνονται υποχρεώνουν όλους τους παίκτες στο επαναζύγισμα όλων των δεδομένων. Συνεπεία αυτού είμαστε εκ των πραγμάτων υπόχρεοι να αναθεωρήσουμε και προσαρμόσουμε τόσο την στρατηγική όσο και την τακτική μας για επίτευξη των στόχων της επανένωσης, της ανεξαρτησίας και της ασφάλειας της Κύπρου.

Η πολιτική μας ηγεσία θα προσπεραστεί από τα γεγονότα αν δεν κινηθεί προς αυτή τη κατεύθυνση. Πρόθεση του παρόντος άρθρου είναι να καταδείξει χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα μία επιμέρους πολιτική, την αμυντική, το πως τα νέα δεδομένα επιτρέπουν δραστηκές αλλαγές χωρίς αυτό να επφέρει την μείωση της ασφάλειας μας.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Οι πολιτικές της νέας εποχής

Του Πέτρου Ζαρούνα *

υγκεκριμένα η ιστορική εμπειρία των τελευταίων 50 χρόνων καταδεικνύει ότι η ΕΕ αποτελεί ζώνη σταθερότητας και ειρήνης. Οι όποιες διαφορές ανάμεσα στις χώρες-μέλη επιλύονται με τον ειρηνικό διάλογο όπως επίσης και με την χρήση των διεθνών δικαστηρίων. Το ευρωπαϊκό πρότυπο έχει υιοθετηθεί και από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης με την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου και προ παντός με την προσαρμογή στα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Τα τελευταία υποχρεώνουν τις νέες χώρες μέλη να επιλύσουν προηγουμένως τις διαφορές τους με τις γειτονικές τους χώρες. Έτσι και στην περίπτωση μας η Τουρκία είναι εκ των πραγμάτων υπόχρεα να το πράξει σε ότι αφορά την Ελλάδα και την Κύπρο αν θέλει να ενταχθεί στην ΕΕ. Η υποχρέωση της αυτή εκπηγάζει όχι μόνο από τα κριτήρια της Κοπεγχάγης αλλά και τις αποφάσεις του Ελσίνκι του 1999. Το πόσο σημαντική είναι η ευρωπαϊκή προοπτική για την Τουρκία κα-

ταδεικνύεται από τις συνεχείς προσπάθειες της εδώ και 40 χρόνια να ενταχθεί στην Ένωση. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια η προσπάθεια αυτή εντάθηκε με την πραγματοποίηση της Τελωνιακής Ένωσης και την υιοθέτηση σημαντικών εσωτερικών μεταρρυθμίσεων. Η Τουρκία ακόμα και να μην ενταχθεί τελικά στην ΕΕ παραμένει οικονομικά εξαρτημένη από αυτή. Σήμερα το εξωτερικό της εμπόριο διεξάγεται κατά 50% με τους «15» και αναμένεται να ξεπεράσει από την 1η Μαΐου του 2004 το 70% με τους «25».

Μετά την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ ο κίνδυνος η Τουρκία να αναλάβει μία μεγάλης κλίμακας πολεμική επιχείρηση εναντίον της έχει σήμερα καταστεί αμελητέος. Στην χειρότερη των περιπτώσεων η Τουρκία μπορεί να προχωρήσει σε περιορισμένες κινήσεις τύπου Ιμίων ή και Στροβιλίων. Ακόμα θεωρητικά θα μπορούσε να πραγματοποιήσει χειρουργικές προσβολές στην περίπτωση που εμείς με πρωτοβουλίες τύπου S300 της δίνουμε τα προσχήματα. Εκείνο που την εμποδίζει να κάνει κάτι μεγαλύτερο δεν είναι ο ανύπαρκτος ευρωπαϊκός στρατός. Είναι το κόστος οικονομικό και πολιτικό που θα συνεπάγεται μία σύγκρουση με ένα κράτος μέλος της ΕΕ. Και μόνη η εφαρμογή ενός εμπάργκο από την πλευρά της ΕΕ, μία μίνιμουμ αντίδραση θα ήταν αυτή για λόγους διατήρησης του διεθνούς της κύρους, θα οδηγούσε σε οικονομική κατάρρευση και αποσταθεροποίηση της Τουρκίας. Η ΕΕ δεν θα μπορούσε να ανεχθεί μίας τέτοιας κλίμακας επιχείρηση. Με βάση αυτή την νέα εκτίμηση για την μορφή και την έκταση των απειλών η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να αναπροσαρμόσει την αμυντική της πολιτική και το μέγεθος και την δομή των αμυντικών της δυνάμεων.

Αντί της σημερινής μεγάλης εφεδρείας μπορούμε να προχωρήσουμε σε δραστηκή μείωση της περίπου στο ήμισυ. Ως προς την ενεργό δύναμη και αυτή μπορεί να μειωθεί μέχρι και 50% με την απενεργοποίηση των, έτσι και αλλιώς μη αξιόμαχων και ελάχιστα επανδρωμένων, μονάδων πεζικού και των μονάδων ρυμουλκούμενου πυροβολικού και την αντίστοιχη μείωση της θητείας στο ήμισυ της σημερινής. Η Ε.Φ θα πρέπει να μετα-

Αντί της σημερινής μεγάλης εφεδρείας μπορούμε να προχωρήσουμε σε δραστηκή μείωση της περίπου στο ήμισυ. Ως προς την ενεργό δύναμη και αυτή μπορεί να μειωθεί μέχρι και 50% με την απενεργοποίηση των, έτσι και αλλιώς μη αξιόμαχων και ελάχιστα επανδρωμένων, μονάδων πεζικού και των μονάδων ρυμουλκούμενου πυροβολικού και την αντίστοιχη μείωση της θητείας στο ήμισυ της σημερινής.

σχηματιστεί σε μία ισχυρή ημιεπαγγελματική δύναμη ταχείας επέμβασης με επαρκώς στελεχωμένους μηχανοκίνητους και αεροκίνητους σχηματισμούς. Η δύναμη αυτή θα πρέπει να απαγκιστρωθεί από την γραμμή αντιπαράταξης και να μετακινηθεί σε κάποιο βάθος από την γραμμή αντιπαράταξης. Η κύρια δραστηριότητα της θα είναι η συνεχής εκπαίδευση και η ετοιμότητα για ανάληψη δράσης. Η φύλαξη της γραμμής θα πρέπει να ανατεθεί σε ειδική αστυνομική δύναμη. Πρόσθετα μέτρα θα χρειαστούν για την ηλεκτρονική και άλλη επιτήρηση των δυνάμεων του 11ου τουρκικού σώματος στρατού.

Πέραν από την αλλαγή αυτή η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να προχωρήσει στην υποβολή αίτησης ένταξης στο ΝΑΤΟ. Η ένταξη ή εναλλακτικά η σύνδεση με το ΝΑΤΟ θα επιτρέψει την ολοκληρωμένη συμμετοχή μας, που σήμερα εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει, στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και ειδικότερα στην πολιτική Άμυνας. Ακόμα η ένταξη στο

ΝΑΤΟ και η ολοκληρωμένη συμμετοχή στην ΕΕ αποτελούν βήματα που εκ των πραγμάτων επηρεάζουν το περιεχόμενο της λύσης δηλαδή το ίδιο το Σχέδιο Ανάν. Η νέα δομή δυνάμεων που πρόκειται να λάβει υπόψη τις νέες ανάγκες που η συμμετοχή στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς δημιουργούν και αξιοποιεί τις ευκαιρίες που αυτή δημιουργεί. Τώρα σε ότι αφορά ένα πιθανό τουρκικό βέτο αυτό είναι κάτι το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί. Η σημερινή γεωπολιτική συγκυρία και ιδιαίτερα οι νέες επιλογές της αμερικανικής υπερδύναμης ευνοούν αυτής της λογικής τις πρωτοβουλίες. Οι ΗΠΑ κινούνται προς την δημιουργία εναλλακτικών υποδομών σε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι υποδομές αυτές, κατά κύριο λόγο αεροπορικές, θα υποκαθιστούν ή συμπληρώνουν τις ήδη υφιστάμενες σε χώρες όπως η Τουρκία. Όπως όλοι συμφωνούν οι πιθανές περιοχές όπου είναι δυνατόν να χρειαστεί να γίνει στο μέλλον διαχείριση κρίσεων είτε από το ΝΑΤΟ είτε από την ΕΕ είναι η Μέση Ανατολή, τα Βαλκάνια, η Μεσόγειος και ο Καύκασος. Με ανάλογα καινοφανή και καινοτόμο τρόπο θα πρέπει να προσεγγίσουμε τα θέματα της λύσης τόσο σε ότι αφορά την διαδικασία και όσο αφορά και την ουσία. Μπορούμε να αναλάβουμε πρωτοβουλίες τέτοιες που να υποχρεώσουν την Τουρκία να εγκαταλείψει και στην πράξη την πολιτική της μη λύσης. Η 1η Μαΐου δεν θα φέρει αυτομάτως την λύση. Ταυτόχρονα το ευρωπαϊκό πλαίσιο επιτρέπει σε εμάς να αποδεχθούμε πράγματα που διαφορετικά θα ήταν απορριπτικά. Με το τρόπο αυτό μπορούμε να επικεντρωθούμε σε εκείνα τα στοιχεία της λύσης που θα εμποδίσουν την ανατροπή της στο μέλλον καθιστώντας την λειτουργική. Ο περιορισμός των επεμβατικών δικαιωμάτων των εγγυητριών δυνάμεων και η αντίστοιχη ενίσχυση της κυπριακής κυριαρχίας, η δραστηκή μείωση των εποίκων και του εν δυνάμει πολιτικού τους βάρους καθώς και η οικοδόμηση μίας ενιαίας οικονομίας αποτελούν κατά την άποψη μου τα κρίσιμα στοιχεία μίας λειτουργικής λύσης.

* Ο Πέτρος Ζαρούνας είναι ερευνητής συνεργαζόμενος με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών Jean Monnet που έχει έδρα την Αθήνα.

Ο Μεχμέτ Αλή Ταλάτ μιλά στο Εξ υπαρχής Μετά τις εκλογές και χωρίς Ντενκτάς είναι η ώρα της δικαιοδικής πάλης για το σχέδιο Ανάν

Συνέντευξη
στο Σοφοκλή Ρούσο
και τον Κωστή Αχυνιώτη

Συνέντευξη

Σ.Ρ. Στη διάρκεια των μεγάλων τουρκοκυπριακών κινητοποιήσεων κύριε Ταλάτ πολλοί ελληνοκύπριοι σας είδαν ως ένα νέο μαχητικό ηγέτη της Αριστεράς και αγωνιστή της κυπριακής ανεξαρτησίας. Πρόσφατα όμως η εικόνα αυτή φαίνεται να αλλάζει εξ απτίας θέσεων που πήρατε ή φέρεστε να έχετε πάρει με αποτέλεσμα αρκετά δημοσιεύματα να σας εμφανίζουν ως ένα άλλο Ντενκτάς. Θα θέλαμε μέσα από αυτή τη συνέντευξη να δουν οι αναγνώστες και αναγνώστριες μας γιατί είστε ένας αριστερός ηγέτης και γιατί προωθείτε μια διαφορετική πολιτική από τον κ. Ντενκτάς.. Γιατί αν βγείτε στην εξουσία τα πράγματα αναφορικά με την Κύπρο θα είναι διαφορετικά;

Μ.Α.Τ. Πρώτα απ' όλα ο Ντενκτάς δεν είναι Τουρκοκύπριος. Ο Ντενκτάς επίσης δεν είναι ένας σύγχρονος Τουρκοκύπριος πολιτικός. Ο Ντενκτάς είναι ένας εκτός χρόνου καιρού. Δεν δέχομαι καθόλου να με συγκρίνουν με τον κύριο Ντενκτάς. Η πολιτική μου και οι ιδέες μου δεν μπορούν να συγκρίνονται με αυτές του κ. Ντενκτάς. Αυτός κινείται σε ένα δικό του ουρανό ο οποίος ταυτόχρονα είναι μια φυλακή για την κοινότητα μου. Η εξουσία του κινείται μέσα σ' ένα οχυρό που το προστατεύουν οι Τούρκοι στρατηγί. Γι' αυτό κι' όταν αμφισβητούμε την πολιτική του λέει ότι θα χαλάσουμε το κράτος. Για μένα το κράτος είναι μια μηχανή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το καλό μιας κοινωνικής τάξης ή μιας ομάδας ανθρώπων. Ο Ντενκτάς νομίζει ότι το κράτος είναι δικό του και δεν θέλει να το χάσει. Εμείς θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε το κράτος για την ευημερία όλου του λαού κατά το δυνατό. Όλ' αυτά βέβαια αντικαθρεφτίζονται στις προτάσεις μας.

Ο κ. Ντενκτάς δεν εμπιστεύεται την κοινότητα του. Πιστεύει ότι αυτή είναι έτοιμη να διαλυθεί. Από τα λεφτά τις υποσχέσεις και διάφορα τέτοια. Εγώ είμαι γιος αυτής της κοινότητας και πιστεύω ότι μπορώ να στηριχθώ πάνω της.

Βέβαια ο χρόνος περνά και αφήνει τα σημάδια του. Μετά από τις πολεμικές προστριβές και εννοώ και πριν από το 74, οπωσδήποτε από το 63 άρχισαν να διαμορφώνονται δύο διαφορετικές ταυτότητες στις κοινότητες. Μετά το 74 η απομόνωση ανάμεσα στις κοινότητες ήταν απόλυτη έως μέχρι πολύ πρόσφατα και οι ταυτότητες των κοινοτήτων ξεχωρίζουν περισσότερο.

Οι δύο κοινότητες είναι πλέον πολιτικά ίσες και αποτελούν συστατικά μέρη της Κύπρου.

Κ.Α. Όταν συναντάτε τους Ελληνοκύπριους πολιτικούς ηγέτες βλέπετε στο βλέμμα τους αυτή την πολιτική ισότητα ή όχι;

Μ.Α.Τ. Όχι ξεκάθαρα! Η έννοια έχει καταντήσει ρητορισμός μεταξύ των πολιτικών. Βέβαια κάθε πολιτικός σκέφτεται διαφορετικά στο θέμα αυτό...

Κ.Α. Εν πάση περιπτώσει εσείς ως Τουρκοκύπριος πολιτικός διατηρείται μια επιφύλαξη έναντι των Ελληνοκυπρίων πολιτικών.

Μ.Α.Τ. Όχι καθόλου. Αν και είμαι αριστερός είμαι επίσης ρεαλιστής. Πρέπει να χρησιμοποιώ όλες τις πραγματικότητες για να φτάσω στον σκοπό μου. Να λύσω δηλαδή το Κυπριακό, να βοηθήσω στην προσέγγιση των δύο λαών ή κοινοτήτων στο κράτος το οποίο θα συστήσουν, την ένταξη στην ΕΕ και να στηρίξω την όλη διαδικασία «ευρωπαϊοποίησης». Μπορούν οι κοινό-

τητες να διατηρήσουν τον ξεχωριστό τους χαρακτήρα ή ταυτότητα, εφ' όσον βέβαια το επιθυμούν, μέσα στα πλαίσια του ευρωπαϊκού μωσαϊκού ως συστατικά κράτη (states) της Κύπρου μέσα σε συνθήκες φιλίας. Αλλά επαναλαμβάνω ότι όλοι οι πολιτικοί δεν σκέφτονται το ίδιο στο θέμα της πολιτικής ισότητας κι αυτό ισχύει και για τους Ελληνοκύπριους και για τους Τουρκοκύπριους πολιτικούς. Κάποιοι λένε ότι το 80% δεν μπορεί να είναι ίσο με το 20%. Εγώ λέω πως ναι μπορεί όπως και το 95% μπορεί να είναι ίσο με το 5%.

Η συνεργασία είναι στο κέντρο των νέων σχέσεων μεταξύ κρατών, κοινοτήτων κλπ. Στην Ε.Ε μεγάλα και μικρά κράτη είναι πολιτικά ίσα. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ίσα σε όλα. Δεν διαθέτουν τον ίδιο πλούτο ούτε την ίδια δύναμη. Είναι όμως πολιτικά ίσα. Σε ότι αφορά στην Κύπρο πιστεύω ότι χωρίς την συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων σε κάθε επίπεδο της εξουσίας το κράτος δεν θα λειτουργήσει αποτελεσματικά.

Κ.Α. Κύριε Ταλάτ στη διάρκεια των τελευταίων μηνών ζούμε αυτό το μεγάλο συναπάντημα των ανθρώπων των δύο κοινοτήτων. Πολλές χιλιάδες άνθρωποι ζουν ξανά με ελπίδα και αισιοδοξία. Ζούμε πολλοί Κύπριοι ένα είδος επανάστασης με την έννοια κυρίως ότι πολλά ταμπού ξαφνικά καταρρέουν. Άραγε εσείς οι πολιτικοί ζείτε αυτό το αίσημα; Προσπαθείτε να του δώσετε κάποιες προοπτικές;

Μ.Α.Τ. Κατ' αρχή να σας πω ότι από την αρχή υποστήριξα ότι πρέπει ο λαός να συναντιέται, να μην είναι απομονωμένος. Αυτό είναι αναγκαίο για την βιωσιμότητα της λύσης. Βέβαια η λύση θα είναι αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων και πολιτικών αποφάσεων. Οι σχέσεις όμως ανάμεσα στους ανθρώπους θα δώσει την βιωσιμότητα της. Εγώ δεν πιστεύω ότι θα λύσω το κυπριακό πρόβλημα υποστηρίζοντας μόνο τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων. Πρέπει να σεβαστώ και τα προβλήματα των ελληνοκυπρίων. Βέβαια η πραγματικότητα είναι ότι το κόμμα μου αποτελείται από Τουρκοκύπριους και έχω να υποστηρίξω κατά προτεραιότητα τα συμφέροντα τους.

Σ.Ρ. Αυτό μας φέρνει σε ένα κρίσιμο ερώτημα. Ας πούμε ότι και το ΑΚΕΛ λέει το ίδιο περίπου. Έτσι αντί να έχουμε αντιπαράθεση μόνο μεταξύ των δεξιών κομμάτων έχουμε αντιπαράθεση και μεταξύ των αριστερών κομμάτων.

Μ.Α.Τ. Γιατί αντιπαράθεση; Δεν έχουμε αντιπαράθεση.

Σ.Ρ. Διότι εσείς λέτε ότι υποστηρίζετε τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων αυτοί των Ελληνοκυπρίων, επομένως... Γιατί δεν κάνετε κάτι κοινό μια κοινή πολιτική για παράδειγμα η οποία θα εκφράζει τα συμφέροντα και των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων;

Μ.Α.Τ. Μα αυτό σημαίνει ότι θα βρισκόμαστε στα πλαίσια της λύσης ήδη.

Σ.Ρ. Γιατί όχι πριν;

Μ.Α.Τ. Υπάρχουν οι προτάσεις. Έχουμε μπροστά μας το σχέδιο Ανάν τώρα και συμφωνούμε με αυτό το πλαίσιο.

Σ.Ρ. Ναι αλλά δεν συμφωνείτε με τα κόμματα της Αριστεράς της άλλης πλευράς.

Μ.Α.Τ. Εμείς υποστηρίζουμε το σχέδιο Ανάν ακόμη κι' ως έχει όπως πολύ καθαρά έχω πει. Βέβαια είμαι έτοιμος να το διαπραγματευτώ. Υποστηρίζω λοιπόν τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων αλλά και των Ελληνοκυπρίων, αφού το σχέδιο Ανάν λαμβάνει υπόψη και τα δύο. Σίγουρα λόγω του χρόνου που

παρήλθε δεν μπορώ να ικανοποιήσω τα συμφέροντα όλων των Ελληνοκυπρίων, όπως εξ' άλλου ούτε και τα συμφέροντα όλων των Τουρκοκυπρίων. Υπάρχουν κι' αυτοί που αισθάνονται ότι με τη λύση θα χάσουν ορισμένα προνόμια. Σας λέω ακόμα ότι δεν αντιμετωπίζω με κατηγορηματικό τρόπο τα συμφέροντα των Ελληνοκυπρίων. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Μάλιστα μετά το άνοιγμα των πυλών ανοικοδομείται ξανά ένα αίσθημα εμπιστοσύνης μέσα στο λαό.

Σ.Ρ. *Ναι ο κόσμος προσπαθεί να βρει λύσεις σε θέματα καθημερινότητας αλλά τα κόμματα όχι. Τα τουρκοκυπριακά και τα ελληνοκυπριακά κόμματα σκέφτονται διαφορετικά για το σχέδιο Ανάν. Εσείς έχετε την ίδια θέση με το ΑΚΕΛ;*

Μ.Α.Τ. Όχι αυτό που λέω είναι ότι έχω την ίδια γραμμή με το σχέδιο Ανάν. Έτσι αν οποιοδήποτε κόμμα έχει αυτή την θέση είμαστε μαζί.

Σ.Ρ. *Αν όχι δεν είστε. Γιατί δεν προωθείται όμως συνομιλίες του κόμματός σας με το ΑΚΕΛ έτσι ώστε να φτάσετε σε μια κοινή θέση η οποία βέβαια θα έχαιρε μεγαλύτερης αξιοπιστίας στο κόσμο αν λάβει κανείς υπόψη ότι Παπαδόπουλος και Ντενκτάς συμμετείχαν στη δημιουργία του Κυπριακού από πριν το 60.*

Μ.Α.Τ. Έχουμε συνομιλίες μερικές φορές.

Σ.Ρ. *Ναι αλλά συνομιλίες που θα έχουν αποτέλεσμα.*

Μ.Α.Τ. Αυτό δεν είναι πολύ εύκολο...

Κ.Α. *Κύριε Ταλάτ στην αρχή της συνέντευξης είπατε ότι ο κ Ντενκτάς δεν είναι Κύπριος και εσείς είστε...*

Μ.Α.Τ. Τουρκοκύπριος είμαι βέβαια...

Κ.Α. *Ωραία! Έχω προσωπικά την άποψη ότι ο πιο Κύπριος από τους Ελληνοκύπριους πολιτικούς είναι ο Χριστόφιας. Μου φαίνεται ότι η κυπριακή συνείδηση και η Αριστερά*

πάνε μαζί. Περιμένουμε να σας βλέπουμε πιο τακτικά μαζί κάτω στους δρόμους με τις χιλιάδες από μας που ζούμε αυτό το συναπάντημα των κοινοτήτων ως μια σημαντική στιγμή της ιστορίας. Κοιτάζουμε προς εσάς τους ηγέτες της Αριστεράς και βλέπουμε δυο ηγέτες οι μόλις και διατηρούν τυπικές, υπολογισμένες σχέσεις.

Μ.Α.Τ. Όχι αυτό δεν είναι αλήθεια! Είμαστε κάθε μέρα και κάθε νύκτα στο δρόμο μαζί με το λαό μας...

Κ.Α. *Με το κ. Χριστόφια λέω. Πόσες φορές σας βλέπουμε με τον κ Χριστόφια;*

Μ.Α.Τ. Πολλές φορές. Πολλές φορές αλλά όπως γνωρίζετε...

Κ.Α. *Όχι δεν σας βλέπουμε. Δεν λέω ότι το λάθος είναι δικό σας, μπορεί νάναι του κ Χριστόφια...*

Μ.Α.Τ. Δεν θέλω να πω οτιδήποτε γι' αυτό αλλά φαίνεται ότι μετά τη δημοσιοποίηση κάποιων συζητήσεων ή και δηλώσεων σε ευρεία κλίμακα πάνω σε θέματα αιχμής όπως αυτό των εποίκων...

Κ.Α. *Και άλλα. Τα ξέρουμε αυτά...*

Μ.Α.Τ. ... μετά λοιπόν από συζητήσεις πάνω σ' αυτά τα ακανθώδη και για τις δύο κοινότητες θέματα, μερικοί άνθρωποι ή και οργανώσεις εσωτέριευσαν αυτά τα γεγονότα και δημιούργησαν ένα κλίμα διαπληκτισμού ειδικά μέσα στον ελληνοκυπριακό τύπο και αυτό αντικαθρεφτίστηκε και στον τουρκοκυπριακό τύπο.

Και τώρα δεν μπορούμε να λειτουργούμε με μεγαλύτερη άνεση. Και γνωρίζετε γιατί. Είπα πολλές φορές ότι το πιο σημαντικό για μένα είναι να επανορθώσουμε τη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ελληνοκυπρίων εξ ίσου με την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων. Με ισότητα. Δεν μεροληπτώ υπέρ των Τουρκοκυπρίων.

Χωρίς αυτή την ίση αντιμετώπιση των δικαιωμάτων και των δύο πλευρών δεν είναι δυνατόν να σφυρηλατήσουμε μια βιώσιμη λύση. Αυτό είναι κρίσιμης σημασίας. Εγώ δεν ζητώ την ισότητα των Τουρκοκυπρίων όπως την ζητά ο κ. Ντενκτάς. Δεν είμαι σε αυτή την γραμμή. Εγώ πιστεύω ότι εξ ορισμού οι Τουρκοκύπριοι είναι ίσοι με τους Ελληνοκύπριους. Και θέλω να συναντώ τον κ. Παπαδόπουλο ή τον κ. Χριστόφια ή τον κ. Αναστασιάδη για να βρούμε τρόπους για να συνεχίσουν οι δύο κοινότητες να έχουν φιλικές σχέσεις μεταξύ τους και να χτίσουν το μέλλον τους χέρι χέρι, ώμο με ώμο. Αυτός είναι ο κύριος μου στόχος. Εγώ δεν ζητώ την ισότητα από τους ελληνοκύπριους. Εγώ είμαι ίσος. Εγώ θέλω να δημιουργήσω ένα σύστημα, μία ομπρέλα που θα μας ενώσει στην Ε.Ε. και θα μας δώσει ευημερία κλπ.

Σ.Ρ. *Γιατί δεν αρχίζετε από τώρα να ετοιμάζετε την κυπριακή Αριστερά, ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή για τη λύση. Γιατί συναρτάται αυτό το πράγμα με το αποτέλεσμα των εκλογών; Γιατί περιμένετε αν και εφ' όσον εκλεγείτε να συζητήσετε με τον κ. Παπαδόπουλο; Γιατί δεν συνομιλείτε τώρα με την ελληνοκυπριακή Αριστερά; Αν βρείτε μια συμφωνία δημιουργείτε μια σημαντική δυναμική μέσα στο λαό.*

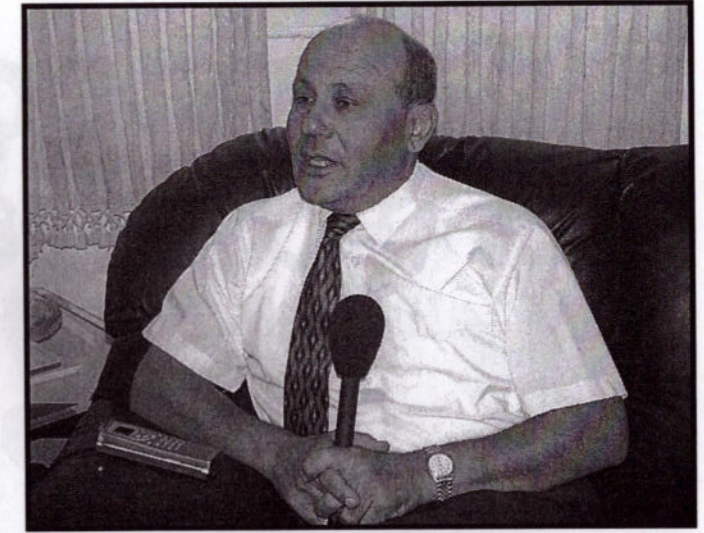
Μ.Α.Τ. Όχι... Κοιτάξετε μέσα στην τουρκοκυπριακή πλευρά δεν αντιπροσωπεύουμε μόνο την Αριστερά. Οι ψήφοι της Αριστεράς παραδοσιακά ανέρχονται γύρω στο 30%. Τώρα είμαστε στο επίπεδο του 70% Όλοι αυτοί δεν είναι αριστεροί..

Σ.Ρ. *Ασφαλώς, αλλά...*

Μ.Α.Τ. Δεν μπορώ να διαπραγματευτώ το Κυπριακό εκ μέρους όλων αυτών ως κόμμα της Αριστεράς με την Αριστερά. Μερικές φορές έχω την εντύπωση ότι κόμματα της Δεξιάς είναι πιο κοντά στη λύση με βάση το σχέδιο Ανάν. Γιατί λοιπόν να διαπραγματευτώ μόνο με τα κόμματα της Αριστεράς; Δεν μου φαίνεται σωστό να αντιμετωπίζεται το θέμα ιδεολογικά με όρους Αριστεράς - Δεξιάς. Επίσης τώρα δεν έχω την εξουσία να μιλώ εκ μέρους της κοινότητας μου. Μετά τις εκλογές θα αντιπροσωπεύω αφ' ενός την πλειοψηφία της κοινότητας μου και αφ' ετέρου θα μπορώ να επηρεάζω τα κέντρα εξουσίας που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Κυπριακό, όπως για παράδειγμα την Τουρκία ή τους διεθνείς οργανισμούς. Θα διαθέτω τότε την δύναμη για παράδειγμα να προτείνω στο ΓΓ του ΟΗΕ τρόπους προώθησης του Σχεδίου του.

Κ.Α. *Αν και μιλούμε για εκλογές Τουρκοκυπρίων σας ζητώ να τελειώσουμε με ένα μήνυμα σας προς τους Ελληνοκύπριους.*

Μ.Α.Τ. Από τους Ελληνοκύπριους συμπατριώτες μου ζητώ να πιστέψουν ότι αν και είμαι Τουρκοκύπριος πολιτικός και πρέπει να υπερασπίσω τα συμφέροντα της κοινότητας μου η οποία

στερείται πολλών σύγχρονων δικαιωμάτων (είναι απομονωμένη από τον υπόλοιπο κόσμο στερείται πολιτιστικών αθλητικών κλπ σχέσεων και αυτό κάνω έχοντας ως κύριο στόχο την επίλυση του Κυπριακού, και την ένταξη στην ΕΕ, βήματα που θα στερεώσουν μια καλή και φιλική σχέση των κοινοτήτων) έχω κατά νου τον σεβασμό των δικαιωμάτων των Ελληνοκυπρίων. Δεν μπορώ να καταπατώ τα ανθρωπίνια δικαιώματα των Ελληνοκυπρίων υπερασπίζοντας αυτά των Τουρκοκυπρίων. Ζητώ λοιπόν από τους ελληνοκύπριους να μην ακούουν κουβέντες του στυλ είμαι μια καινούργια έκδοση του Ντενκτάς, ή ότι είμαι εναντίον τους.

Κ.Α. *Κύριε Ταλάτ προσωπικά θα επιθυμούσα να μετέχω αυτή την στιγμή σε μια δικαιοδική πολιτική εκστρατεία.*

Έχετε καμιά εισήγηση;

Μ.Α.Τ. Είμαστε πολύ κοντά σε κάτι τέτοιο. Μετά τις εκλογές θα χρειαστούμε ακριβώς να εξαπολύσουμε μια εκστρατεία για τη λύση στη βάση του σχεδίου Ανάν, στη βάση των δικαιωμάτων των δύο κοινοτήτων, στην επιδίωξη μιας βιώσιμης λύσης.

Κ.Α. *Συμπεριφέρεστε ως να έχετε ήδη κερδίσει τις εκλογές.*

Μ.Α.Τ. Ασφαλώς! Γι αυτό είναι που σας λέω ότι θα λανσάρουμε αυτή την εκστρατεία αμέσως μετά τις εκλογές. Για την ώρα όμως μια ανάμιξη των Ελληνοκυπρίων είναι δυνατόν να γίνει αντιληπτή από μια πλειοψηφία Τουρκοκυπρίων ως επέμβαση στα εσωτερικά της κοινότητας.

Κ.Α. *Είσαστε σίγουρος γι αυτό;*

Μ.Α.Τ. Φαίνεται ναι.

Κ.Α. *Είσαστε σίγουρος!*

Μ.Α.Τ. Είναι πολύ δύσκολο να είναι ωφέλιμο κάτι τέτοιο όχι μόνο αν προέρχεται από τους Ελληνοκύπριους αλλά ακόμα και από την ΕΕ ή την Αμερική ή από οποιοδήποτε αλλού. ☐

Ο κ. Ντενκτάς δεν εμπιστεύεται την κοινότητα του. Πιστεύει ότι αυτή είναι έτοιμη να διαλυθεί. Από τα λεφτά τις υποσχέσεις και διάφορα τέτοια. Εγώ είμαι γιος αυτής της κοινότητας και πιστεύω ότι μπορώ να στηριχθώ πάνω της.

Κάποιοι λεν ότι το 80% δεν μπορεί να είναι ίσο με το 20%. Εγώ λέω πως ναι μπορεί όπως και το 95% μπορεί να είναι ίσο με το 5%.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ και κάποιες σκέψεις

Του Ι. Παγιάτα

Νομίζω ότι δεν υπάρχει χώρα, όπου η επέτειος της Ανεξαρτησίας έτυχε για τόσο μεγάλο διάστημα της περιφρόνησης που έτυχε στην Κύπρο. Στις πλείστες χώρες, η ημέρα που επισήμως αποσποικιοποιήθηκαν ή με άλλο τρόπο κατέκτησαν την ανεξαρτησία τους, αποτελεί την *par excellence* εθνική τους Γιορτή. Στη δική μας περίπτωση η 1η του Οκτώβρη, η Ημέρα της Ανεξαρτησίας, άρχισε να γιορτάζεται μόλις το 1979! Δεκαεννιά ολόκληρα χρόνια μετά την απόκτηση της ανεξαρτησίας της χώρας μας. Μιας ανεξαρτησίας, που για να γίνει κατορθωτή χρειάστηκαν τόσα χρόνια όσα μεσολάβησαν ανάμεσα στο 40 π.χ. αιώνα, με τα δώδεκα ανεξάρτητα βασίλεια της Κύπρου και το '60. Στο διάστημα που διέρρευσε ποτέ δεν ήταν στην ουσία ανεξάρτητη η χώρα μας. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι στα χρόνια του Βυζαντίου ήταν ελεύθερη η Κύπρος. Θα θεωρούσα συζητήσιμο το θέμα, αν το Βυζάντιο δεν μας όριζε διοικητή/κυβερνήτη (Επιφάνιος, Αλέξιος, Λέων Συμβατικός, Ισαάκιος Κομνηνός, Θεόφιλος Ερωτικός, Ραφομάτης, Καλλιπάρης), όπως είχαμε κυβερνήτη και επί αγγλοκρατίας.. Χρειάστηκαν λοιπόν 19 χρόνια, για να θελήσει η Κύπρος να καθιερώσει την 1η Οκτωβρίου ως αργία. Κι ως μετατέθηκε η πραγματική μέρα της ανεξαρτησίας από τον Αύγουστο στον Οκτώβρη, «για να είναι ανοικτά τα σχολεία και να συμμετέχουν οι μαθητές στους γιορτασμούς και τις παρελάσεις».. Βέβαια, αφού ο Πρόεδρος Μακάριος δέχτηκε το εφικτό μόλις το '68, δεν είναι εκπληκτικό που ενόσω ζούσε δεν δόθηκε στην Ημέρα της Ανεξαρτησίας η δέουσα σημασία και μας τη θύμιζαν απλώς τα συγχαρητήρια των διαφόρων αρχηγών κρατών στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μαζί και ο Νεοκυπριακός, που την 1η του Οκτώβρη έβαζε κάθε χρόνο στην περίοδο '76-'79 στις εφημερίδες επί πληρωμή, αγγελία που έλεγε: Κύπριε, θυμάσαι ότι σήμερα είναι η Ημέρα της Ανεξαρτησίας, η δική σου Εθνική Γιορτή; Πρυτάνευσαν κάποια ώρα ωριμότερες σκέψεις και με απόφαση της Βουλής αποφασίστηκε η 1η του Οκτώβρη να είναι δημόσια αργία και το Προεδρικό άρχισε να οργανώνει δεξίωση. Άνοιξε τις πύλες του και αρχίσαμε όσοι πιστοί, μαζί και άλλοι, να συγγαίρουμε αλλήλους για την Ημέρα της Ανεξαρτησίας, χωρίς βέβαια

να εκφεύγουν του έρκους οδόντων οι «ιερούλες λέξεις» της «Εθνικής Γιορτής». Άλλες ήταν και ακόμα είναι οι εθνικές γιορτές της Ανεξάρτητης μας Δημοκρατίας, διαφορετικές για τους μεν, διαφορετικές για τους δε. Κι ως μιλούμε κατά κόρον τα τελευταία χρόνια για την κοινή πατρίδα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων! Τι είναι επί τελους αυτή η κοινή πατρίδα, απλώς χώρος συγκοίτησης; Σαν να ζούμε περίπου στην ίδια πολυκατοικία, ο καθένας στο διαμέρισμά του, πηγαίνοντας χωριστά ο καθένας στη δουλειά του και τραβώντας το δικό του δρόμο; Αλλά και την Ημέρα της Ανεξαρτησίας, της καθ'αυτό κυπριακής γιορτής, που σωστά δεν γιορτάζεται στην Ελλάδα, η κυπριακή σημαία έχει παρέα και την ελληνική. Πρόσδος θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος, αφού παλιά απουσίαζε η κυπριακή σημαία από παντού - άδειοι ήταν για χρόνια οι ιστοί στα Υπουργεία και ούτε πού την ξέραμε. Και ήταν η αναπέτασή της για τα κυβερνητικά κτίρια υποχρεωτική: 'Shall fly' λέει το άρθρο 4 του Συντάγματος για τη σημαία στο αγγλικό πρωτότυπο, κάτι που δεν αφήνει αμφιβολία για την υποχρέωση.. Χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς που τύχχανε το σύμβολο του Κράτους είναι και το ακόλουθο περιστατικό. Όταν μετά το '74 καθηγήτρια σε γυμνάσιο της Λευκωσίας μίλησε στους μαθητές της για την κυπριακή σημαία, παρατήρησαν με απορία οι μαθητές: Μα κυρία, υπάρχει κυπριακή σημαία; Στη συνέχεια «κάρφωσαν» την καθηγήτρια κάποιοι συνάδελφοί της για το «ατόπημά» της, με αποτέλεσμα λίγες μέρες αργότερα να κληθεί να λογοδοτήσει στον τότε Υπουργό Παιδείας τον κ. Μικελλίδη, γιατί τόλμησε να μιλήσει για τη σημαία του Κράτους!! Θα παρατηρούσα ότι θα έπρεπε να ξενίζει η σύγχυση που ακόμα επικρατεί ανάμεσα στην πολιτική και την πολιτιστική ταυτότητα του Ελληνοκύπριου - αν δεν έρχονταν στο μυαλό μου τα σχολικά προγράμματα με τα αντίστοιχα βιβλία τους αλλά και οι λόγοι που κατά καιρούς εκφωνούν αρκετοί από τους πολιτικούς μας στα διάφορα «εθνικά μνημόσυνα». Και δεν θα πρέπει να ξεχνούμε και το ρόλο της Εκκλησίας σ' αυτό το θέμα.. Δεν είναι πολλά χρόνια που ο νυν Αρχιεπίσκοπος αναφέρθηκε στα καράβια του Κίμωνα που περίμενε να ξεπροβάλλουν στη Λάρνακα για να μας απελευθερώσουν από τους Τούρκους.. Δυστυχώς κανένας δεν μιλά γι' αυτούς που σαράντα τρία χρόνια μετά την ανεξαρτησία θα πρέπει να μας απελευθερώσουν από τη μισαλλοδοξία,

τον εθνικισμό και τη σύγχυσή μας.. Σαράντα τρία χρόνια μετά την ανεξαρτησία, δεν έχει η Κυπριακή Δημοκρατία, μόνη απ' όλες τις ανεξάρτητες χώρες στον κόσμο, δικό της Εθνικό Ύμνο. Κι όταν κάποιος φορά υποδεικνύεται το πολιτικά λανθασμένο της παρούσας διευθέτησης για τη δικαιοδική μας Δημοκρατία, σπεύδουν αμέσως κάποιιοι να τους κατακραυμώσουν και να τους κολλήσουν τη ρετινιά του ανθελλήνα. Τι είχε άραγε κατά νουν ο Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Γιώργος Παπανδρέου, όταν μιλώντας στις 10 του περασμένου Σεπτεμβρίου στο Λήδρα Πάλας για την Παιδεία, αναφέρθηκε σε Κυπριακό Πατριωτισμό; Ακόμα, όταν στην ίδια εκδήλωση γνωστός Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος παρατήρησε ότι θα πρέπει «οι σε εισαγωγικά μητέρες-πατρίδες να μας αφήσουν επί τελους ήσυχους», δεν φρικίασε ακούγοντας τον ο Γιώργος Παπανδρέου. Αρκέστηκε απλώς να παρατηρήσει ότι η Ελλάδα έκανε την αυτοκριτική της, αναγνώρισε τις ευθύνες για τα λάθη μαζί και το '74 και τις παραλείψεις της και θάταν καλά το ίδιο να έκανε και η Τουρκία. Θάπρεπε να ήταν σαφές ότι, τόσο με τις σκέψεις του ευρύτερα αλλά και την αναφορά του σε «κυπριακό πατριωτισμό», σαφώς υποβάλλει ο Γιώργος Παπανδρέου ότι είναι καιρός να αποβάλουμε την ευθυνοφοβία και να απεγκλωβιστούμε από τα ανέφικτα μας οράματα του παρελθόντος. Κάτι στο οποίο δεν θέλουν ακόμα να συνδράμουν η Παιδεία και αρκετοί από τους πολιτικούς μας, που συνεχίζουν να μετρούν κάποιες ψήφους που ενδεχομένως μπορεί να χαθούν, θυσιάζοντας βέβαια ευθύνη.. Το να έχεις κράτος εξυπακούει ευθύνες και υποχρεώσεις. Υπάρχουν κάποια θέσμια και μίνιμουμ κανόνες που θα πρέπει να τηρούνται. Πιο πολύ στο παρελθόν αλλά μέχρι και σήμερα ακόμα, δεν δόθηκε σημασία σ' αυτή την ανάγκη. Όσο κι αν μιλούσαμε για «την ανάγκη ενίσχυσης του Κράτους που αποτελεί το κατεξοχίην βάθρο του αγώνα μας», δεν μας έκανε κόπο να χρησιμοποιούμε επισήμως τη σημαία της Ελλάδος και να ανακρούουμε τον Ελληνικό Εθνικό Ύμνο. Δεν μας έκανε κόπο να συμμετέχουμε στην ελληνική εθνική ομάδα στίβου, να παίρνουμε μέρος στο ελληνικό ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα και να κάνουμε τη σκέψη συμμετοχής μας στο ελληνικό πρωτάθλημα μπάσκετ μπολ. Δεν μας έκανε κόπο, η Κυπριακή Εθνική Φρουρά να υπάγεται ουσιαστικά στο Ελληνικό Υπουργείο Άμυνας, ενώ μέχρις αυτής της στιγμής δεν διανοούμαστε ότι ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς μπο-

ρεί να έπρεπε να μη προέρχεται από την Ελλάδα και να είναι Κύπριος. Στα σχολεία μας κυματίζει πάντα η ελληνική σημαία, ωσάν η ελληνική μας παιδεία να μην έχει να κάμει με το ελληνικό πνεύμα και την ελληνική κουλτούρα αλλά να υπάγεται στο ελληνικό κράτος. Το ίδιο και τα δημαρχεία, των οποίων οι δημότες αποτελούν σήμερα ένα εθνοτικό μωσαϊκό. Και ενώ εκφράζουν την τοπική αυτοδιοίκηση και στα πλαίσια της αποκέντρωσης προσπαθούν να απεξαρτηθούν από την Κεντρική Κυβέρνηση, αναπετούν την ελληνική σημαία σαν να υπάγονται στο ελληνικό κράτος*, δείγμα κι αυτό της επικρατούσας σύγχυσης ανάμεσα στην πολιτική και την πολιτισμική μας ταυτότητα. Άποψή μου είναι ότι θα πρέπει να ξαναδοούμε κάποια πράγματα από την αρχή, νηφάλια και στα πλαίσια μιας επικείμενης ομοσπονδιακής λύσης, μακριά από το όραμα που έχει σβήσει και ανήκει στο παρελθόν. Θα πρέπει - χωρίς καθόλου να υπονοείται άρνηση της ιστορίας - να πάψουμε να είμαστε σκλάβοι του παρελθόντος, έτσι που να στερεί την ευκαιρία ενός Κυπριακού Οράματος, όπως ξεπροβάλλει στις αρχές του 21 αιώνας και όπως το διαμορφώνει μισός αιώνας τραυματικής διακοινοτικής πάλης, τα διεθνή συμφέροντα και ίσως και κάποιος εξορθολογισμός της σκέψης των ολίγων. Ακόμα, οι ευθύνες που εκπληγάζουν από την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την προσπάθεια που θα πρέπει να γίνει, για την επανένταξη των Τουρκοκυπρίων στην Κυπριακή Κοινωνία και το Κράτος. Από μόνη της η ένταξη δημιουργεί κατά τα άλλα την ανάγκη επίδειξης σοβαρότητας. «Δεν είσατε αποικία της Ελλάδας» δήλωσε στο πρόσφατο παρελθόν σημαίνουσα προσωπικότητα της Ε.Ε, βάζοντας στην πάντα οποιαδήποτε αίσθηση διπλωματικότητας. Προσωπικά πιστεύω ότι, τον προσεχή Μάιο, η Ε.Ε θα θέλει να έχει στους κόλπους της 25 σοβαρά κράτη και όχι 24 σοβαρά και ένα οιονει κράτος, υποκατάστημα κάποιου άλλου. Είμαστε μικρό κράτος αλλά αυτό δεν είναι λόγος για να μην είμαστε σοβαροί...

* Δεν θα κουραστώ να επισημαίνω ότι τα έθνη δεν έχουν σημαία, σημαία έχουν μόνο τα κράτη. Χαρακτηριστική περίπτωση το αραβικό έθνος που δεν έχει σημαία αλλά έχει 22 τόσες σημαίες, όσα είναι και τα αραβικά κράτη που το απαρτίζουν.

Διαχρονική εξέλιξη της κυπριακής οικονομίας

Του Ανδρέα Παυλικιά
(Υπεύθυνος του Γραφείου Μελετών της ΠΕΟ)

Η

78χρονη βρετανική διακυβέρνηση μας κληροδότησε μια υποανάπτυκτη οικονομία με καθυστερημένη βιομηχανία και αγροτική οικονομία.

Οι συνθήκες αβεβαιότητας που επικρατούσαν αμέσως μετά την ανεξαρτησία, η μαζική μετανάστευση, η φυγάδευση κεφαλαίων στο εξωτερικό, η ανεργία, η έλλειψη υποδομής σε δρόμους, λιμάνια, επικοινωνίες απαιτούσαν τη δημιουργία εκείνων των συνθηκών για επιτάχυν-

ση του ρυθμού ανάπτυξης, για την ανάπτυξη της βιομηχανίας και αγροτικής οικονομίας.

Η διαμόρφωση και εφαρμογή στρατηγικής αποφασίστηκε να ενσωματωθεί μέσα στα πλαίσια ενός «ενδεικτικού σχεδιασμού της οικονομίας» το δε έργο της κατάρτισης και εφαρμογής των πενταετών Σχεδίων Ανάπτυξης ανατέθηκε στο Γραφείο Προγραμματισμού. Παρόλες τις αντιξοότητες άρχισαν να εφαρμόζονται πενταετή προγράμματα. Σε γρήγορο σχετικά χρονικό διάστημα τα συμπτώματα οικονομικής στασιμότητας είχαν ξεπεραστεί, η ανεργία έπεσε σε χαμηλά επίπεδα, η

μετανάστευση περιορίστηκε σημαντικά ενώ άρχισαν να εφαρμόζονται εκτεταμένα προγράμματα έργων υποδομής.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης 1961-1973 ανήλθε στο 6,8%, το κατά κεφαλή εισόδημα από £179 το 1961 ανήλθε στις £538 το 1973. Ενώ το ποσοστό της ανεργίας μειώθηκε από 3% το 1961 στο 1,2% το 1973!

Το Συνδικαλιστικό Κίνημα αυτή τη περίοδο έδωσε την πλήρη υποστήριξη του προς αυτή την πολιτική. Υποστήριζε την ενθάρρυνση και βοήθεια προς την ντόπια βιομηχανία και την αγροτική οικονομία.

Η υποστήριξη αυτή, όπως τονίζεται και στο 14ο Συνέδριο της ΠΕΟ (1963) «δεν αποβλέπει απλώς και μόνο εις την διόγκωση των κερδών των μεγαλοεπιχειρηματιών αλλά και στην γενική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού».

Έτσι υποβάλλοντο αιτήματα αρχικά στα πλαίσια της αύξησης της παραγωγικότητας και αργότερα πιο ψηλά για να βελτιωθεί η κατανομή του εθνικού εισοδήματος.

Αναφέρουμε ότι ο μέσος όρος αύξησης των πραγματικών μισθών την περίοδο 1961-73 ήταν 5,0% έναντι 5,5% της αύξησης της παραγωγικότητας για την ίδια περίοδο.

Τα τελευταία όμως έτη 1969-1973 οι αντίστοιχοι ρυθμοί ήταν: πραγματικοί μισθοί: 8,4%. Παραγωγικότητα: 6,7%.

Οι συνέπειες

της Τουρκικής εισβολής

Το πραξικόπημα και η Τουρκική εισβολή όχι μόνο σταμάτησαν την ανοδική πορεία της οικονομίας αλλά την εξάρθρωσαν κυριολεκτικά, την αποδιοργάνωσαν, ενώ το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού έπεσε κατακόρυφα.

Κύριοι δείκτες της τότε τραγικής κατάστασης ήταν:

α) Κατακόρυφη μείωση του εθνικού εισοδήματος. Στα κατεχόμενα εδάφη της Δημοκρατίας βρίσκοντο το 70% των πλουτοπαραγωγικών πόρων του τόπου. Πιο αναλυτικά τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής είχαν κα-

ταλάβει:

- το 47% της καλλιεργούμενης γης της Κυπριακής Δημοκρατίας
- το 36% των αιγοπροβάτων
- το 45% των βοοειδών
- το 31% των χοίρων
- το 50% των πουλερικών
- το 100% της καπνοπαραγωγής
- το 65% της παραγωγής σιτηρών
- το 45% της βιομηχανίας
- τις πιο προσοδοφόρες-από τουριστικής άποψης περιοχές της Αμμοχώστου και της Κερύνειας.

β) πρωτοφανής σε μαζικότητα ανεργία. Στο τέλος του 1974 ο αριθμός των ανέργων εργατούπαλλήλων υπολογιζέτο σε 50,000 ενώ ένας άλλος αριθμός υποαπασχολούντο. Επιπλέον 20000 περίπου αυτοεργοδοτούμενοι αδρανούσαν οικονομικά. Σχεδόν ο μισός οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Κύπρου ήτο πλήρως άνεργος ή υποαπασχολείτο.

γ) Επλήγη σοβαρά το εξωτερικό εμπόριο της Κύπρου, με δυσμενείς επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών και τα συναλλαγματικά αποθέματα.

Επλήγησαν επίσης καιρία τα δημόσια οικονομικά, ενώ οι υποχρεώσεις του κράτους για την αντιμετώπιση των προσφυγικών και άλλων προβλημάτων μεγιστοποιήθηκαν.

δ) Η οικονομική αποδιοργάνωση, η δραστική μείωση της παραγωγής σειράς καταναλωτικών προϊόντων, οι δυσκολίες που δημιουργήθηκαν στο εξωτερικό εμπόριο της Κύπρου συνέβαλαν στη σημαντική άνοδο των τιμών η οποία οδήγησε σε περαιτέρω υποβιβασμό του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων.

Η αντιμετώπιση της κατάστασης

Για την αντιμετώπιση αυτής της τραγικής οικονομικής κατάστασης θεωρήθηκε αναγκαία η επεξεργασία υπό του κράτους ολοκληρωμένης οικονομικής εκτάκτου δράσεως που θα είχε σαν στόχους:

1) την αύξηση της παραγωγής και του εθνικού εισοδήματος, με άμεση επιδίωξη την αποκατάσταση τους στα προ του πραξικοπήματος επίπεδα.

2) την αύξηση της απασχόλησης με τελική επιδίωξη την εξάλειψη της ανεργίας.

3) την εξυγίανση του εμπορικού ισοζυγίου, την εξασφάλιση ενεργητικού ισοζυγίου πληρωμών της διαφύλαξης της ενίσχυσης των συναλλαγματικών αποθεμάτων της Κύπρου και την εξισορρόπηση των δημοσίων οικονομικών.

4) τον περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων της την εξασφάλιση της μεγαλύτερης σταθερότητας των τιμών.

Η εξέλιξη της οικονομίας σ' αυτά τα χρόνια κινήθηκε βάσει των δύο κυβερνητικών Προγραμμάτων Εκτάκτου δράσης (1975-1976 και 1977-1978).

Η κυπριακή Οικονομία όχι μόνο επιβίωσε και ανέκαμψε αλλά αποφασιστικά ξεπέρασε τη κρίση.

Το 1978 το απόλυτο μέγεθος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος έφθασε τα προς του πραξικοπήματος και της εισβολής επίπεδα. Το κατά κεφαλή εισόδημα ξεπέρασε τα προ του 1974 επίπεδα.

Ο ρυθμός πληθωρισμού το 1978 έπεσε στο 7,4% σε σύγκριση με 16,2% το 1974. Η ανεργία μειώθηκε στο 2% του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού.

Εκτιμώντας τη πολιτική αυτή το 18ο Συνέδριο της ΠΕΟ (1979) αναφέρει: "Η οικονομική αυτή πρόοδος που σημειώθηκε 4 χρόνια μετά τα τραγικά γε-

γονότα του 1974 αποτελεί εντυπωσιακό επίτευγμα και οφείλεται στον πατριωτισμό και την εργατικότητα του λαού μας στη συνετή, πατριωτική και υπεύθυνη πολιτική του συνδικαλιστικού κινήματος, στις θυσίες της εργατικής τάξης, αλλά και στη βασικά ορθή οικονομική, δημοσιονομική και κοινωνική πολιτική που εφάρμοσε το κράτος. Η επιτευχθείσα πρόοδος οφείλεται επίσης στο θετικό ρόλο που διαδραμάτισε η επιχειρηματική τάξη και στη βοήθεια που δόθηκε στην Κύπρο από το εξωτερικό».

Θέλουμε ιδιαίτερα να τονίσουμε την υπεύθυνη στάση που τήρησε μέσα σ' εκείνες τις δύσκολες συνθήκες το συνδικαλιστικό κίνημα, το οποίο δέχθηκε το πάγωμα ή και τη μείωση των μισθών, την αναστολή της παροχής του τιμαριθμικού επιδόματος και τη μείωση σημαντικών ωφελημάτων των εργαζομένων. Αυτή ήταν η σημαντική συμβολή της εργατικής τάξης στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Η δεκαετία 1980-1990

Η δεκαετία αυτή χαρακτηρίζεται από σχετικά ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ο μέσος όρος του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ στα έτη 1980-1990 ανήλθε στο 6% τη στιγμή που διεθνώς δεν επικρατούσαν και οι ιδανικότερες συνθήκες, ιδιαίτερα στις αρχές της δεκαετίας όπου οι ρυθμοί ανάπτυξης ήταν μηδαμικοί τόσο στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσο και στη Διεθνή Οικονομία.

Η ανάπτυξη αυτή είχε το τίμημα της αφού τα έργα στέγασης των προσφύγων και γενικά η εκτεταμένη αναπτυξιακή πολιτική που ακολουθήθηκε αύξησε το δημοσιονομικό έλλειμμα που κυμαινόταν μεταξύ 4-6% του ΑΕΠ.

Το κατά κεφαλή εισόδημα ανήλθε από £1547 το 1980 σε £4483 το 1990. Η μεγάλη ανάπτυξη που πήραν οι τομείς των Υπηρεσιών και ιδιαίτερα ο Τουρισμός διαφοροποίησαν το μερίδιο των τομέων στο ΑΕΠ.

Έτσι ενώ το 1980 είχαμε:

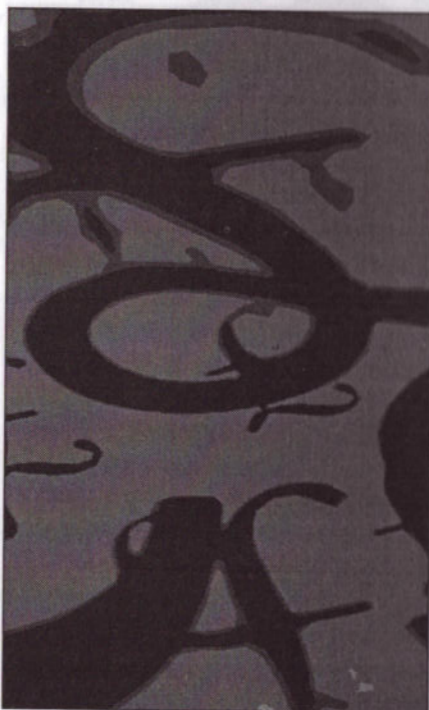
Πρωτογενής Τομέας: 14,5%
Δευτερογενής Τομέας: 30,1%
Τριτογενής Τομέας: 55,4%

Το 1990 είχαμε την ακόλουθη διαφο-

ροποίηση:

Πρωτογενής: 7,4%
Δευτερογενής: 26,8%
Τριτογενής: 65,8%

Το γεγονός της μεγάλης αύξησης του μεριδίου του τομέα των Υπηρεσιών δημιούργησε μία ανισορροπία στην ανάπτυξη αφού ο τομέας αυτός και ιδιαίτερα ο τουριστικός είναι εύθραυστος και μια υγιής οικονομία δεν μπορεί να βασίζεται στην ανάπτυξη της σ' ένα τομέα. Αυτό φάνηκε στα επόμενα χρόνια με τον Πόλεμο στον Κόλπο, τα γεγο-

νότα της Δερύνειας και το πόλεμο στο Ιράκ.

Ο ρυθμός πληθωρισμού ενώ το 1980 ήταν 13,5% (το ψηλότερο επίπεδο αν εξαιρέσουμε το 1974) λόγω της ανόδου της τιμής του πετρελαίου διεθνώς σταδιακά μειώθηκε και έφθασε το 4,5% το 1990. Η ύπαρξη και λειτουργία της Επιτροπής Τιμών συνέβαλε σημαντικά στη συγκράτηση του Πληθωρισμού.

Το ποσοστό της ανεργίας που είχε φθάσει και μέχρι 3,7% (1986) του οικονομικά ενεργού πληθυσμού έπεσε στο 1,8% το 1990.

Η δεκαετία 1990-2000

Στη δεκαετία αυτή είχαμε επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης. Ο μέσος

όρος της δεκαετίας ήταν 4% ενώ υπήρχαν περίοδοι όπου ο ρυθμός δεν ξεπέρασε το 2%. Αυτές ήταν:

- **Το 1991 - 0,6%**. Ο πόλεμος στον Κόλπο επηρέασε τον ευαίσθητο τομέα του Τουρισμού γεγονός που έχει καταλυτικές επιπτώσεις και στους υπόλοιπους τομείς.

- **Το 1993-0,7%**. Η διεθνής ύφεση επηρέασε σοβαρά την οικονομία.

(Ο ρυθμός ανάπτυξης στις χώρες του ΟΟΣΑ ήταν μόλις 1,3% και στην Ε.Ε.-0,3%). Ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετώπισαν οι εξαγωγικές βιομηχανίες και κυρίως εκείνες της Ένδυσης και Υπόδησης.

- **1996: 1,9%** Τα γεγονότα της Δερύνειας και η συνεχιζόμενη ύφεση στην Ευρώπη επηρέασαν το τουριστικό ρεύμα.

Γενικά όμως μπορούμε να πούμε ότι οι ρυθμοί ανάπτυξης επηρεάστηκαν και από το γεγονός ότι στα πλαίσια της νεοφιλελεύθερης συντηρητικής πολιτικής της Κυβέρνησης Κληρίδη η οποία στην προσπάθεια της να εναρμονιστεί με τον Δείκτη του Μάαστριχτ όσο αφορά το δημοσιονομικό έλλειμμα (3%) εκτέλεσε τους προϋπολογισμούς ανάπτυξης σε ποσοστό πολύ χαμηλό με βάση τη διεθνή πρακτική.

Ο ρυθμός πληθωρισμού στις αρχές της δεκαετίας σημείωσε άνοδο λόγω της εισαγωγής του ΦΠΑ και έφθασε το 1992 μέχρι και το 6,5%.

Τα επόμενα χρόνια είχαμε σταδιακή μείωση ενώ έξαρση σημείωσε το 2000 φθάνοντας στο 4,1% λόγω της ανόδου της τιμής του πετρελαίου διεθνώς και περαιτέρω αύξησης του συντελεστή του ΦΠΑ.

Η ανεργία σημείωσε σημαντική αύξηση από 1,8% το 1990 σε 3,4% το 2000. Το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε σταδιακά φθάνοντας στο 3% το 2000. Κι' αυτό έγινε σε βάρος του ρυθμού ανάπτυξης όπως τονίσαμε πιο πάνω.

Το μερίδιο του τομέα των Υπηρεσιών συνέχισε την ανοδική του πορεία ενώ το μερίδιο των τομέων της υλικής παραγωγής συρρικνώθηκε περαιτέρω. Συγκεκριμένα ενώ το 1991 είχαμε:

Πρωτογενής Τομέας: 6,7%
Δευτερογενής Τομέας: 27,5%
Τριτογενής Τομέας: 65,8%

Το 2000 το μερίδιο διαμορφώθηκε ως εξής:

Πρωτογενής Τομέας: 4%
Δευτερογενής Τομέας: 19,2%
Τριτογενής Τομέας: 76,1%

Η σημερινή κατάσταση

Στην ομιλία του στη Βουλή των αντιπροσώπων επ' ευκαιρία της κατάθεσης των προϋπολογισμών του 2003 ο πρώην Υπουργός Οικονομικών κ. Κληρίδης λίγο πολύ παρουσίασε την οικονομία ως να διέρχεται περίοδο άνθισης με αξιοζήλευτες επιδόσεις. Χρησιμοποιώντας επιλεκτικά τους αριθμούς αποσιώπησε βασικά προβλήματα που αν κανείς τα αναλύσει η ωραία εικόνα ανατρέπεται.

Στην πραγματικότητα κατά το 2002 σημειώθηκε επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης με τους βασικούς δείκτες να έχουν καθοδική πορεία:

- Ο ρυθμός ανάπτυξης μειώθηκε σε σχέση με το 2001
- Ο ρυθμός πληθωρισμού αυξήθηκε κατά 1 περίπου ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με 2001.
- Το ποσοστό της ανεργίας είναι ελαφρώς ψηλότερο του 2001. Το δημοσιονομικό έλλειμμα ξεπέρασε το 3% του 2001.
- Το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αυξήθηκε κατά £150 εκατ. περίπου.
- Το συνολικό δημόσιο χρέος διευρύνθηκε κατά £321 εκατ.

Η δική μας λοιπόν εκτίμηση είναι ότι οι βασικοί δείκτες σημείωσαν επιδείνωση και η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση. Αντί να μας ανησυχήσουν και να μας προβληματίσουν όλα τα πιο πάνω οι τότε κυβερνώντες παρουσίαζαν την οικονομία ως ανθούσα και ως να ζούσαμε σε οικονομικό παράδεισο!... Ας δούμε πιο αναλυτικά τους κυριότερους οικονομικούς δείκτες.

(I) ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο ρυθμός ανάπτυξης ανήλθε στο 2,2 σε σύγκριση με 4% το 2001.

Οι τρομακτικές επιθέσεις στις Η.Π.Α στις 11/9/2001 μπορεί να επηρέασαν την οικονομία μας, όμως η μεγάλη εξάρτηση από τον τουρισμό και τα συνεχι-

ζόμενα διαρθρωτικά προβλήματα της βιομηχανίας σίγουρα είχαν το μερίδιό τους στην επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης.

Ο τομέας του Τουρισμού σημείωσε κατακόρυφη μείωση. Οι αφίξεις των τουριστών μειώθηκαν κατά 283 χιλιάδες και τα έσοδα από τον τομέα αυτό μειώθηκαν κατά £100εκατ. Σε ποσοστό η μείωση των εσόδων ανέρχεται σε 8% περίπου!

Ο τομέας της Μεταποίησης συνεχίζει να αναπτύσσεται με αρνητικούς ρυθμούς. Το 2002 υπολογίζεται -0,5% έναντι -2,6% το 2001.

Σύμφωνα με την έρευνα επιχειρηματικών προβλέψεων τον Ιούλιο του 2002, ο βαθμός χρησιμοποίησης της παραγωγικής δυναμικότητας του τεχνολογικού εξοπλισμού των μεταποιητικών επιχειρήσεων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2002 παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα- 68% σε σύγκριση με 67% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2001. Επίσης το 39% των επιχειρήσεων δήλωσαν ότι συναντούν δυσκολίες, στην επέκταση των εργασιών τους, τόσο λόγω δυσμενών συνθηκών προσφοράς, όπως η μη εξεύρεση προσωπικού, όσο και ανεπαρκούς ζήτησης, κυρίως λόγω του έντονου διεθνούς ανταγωνισμού.

Τα σχέδια για την βιομηχανία που με στομφώδες ύφος ανακοίνωναν οι

προηγούμενοι κυβερνώντες φάνηκαν ανεπαρκή και δεν μπόρεσαν να επιφέρουν ανάκαμψη του τομέα. Άλλωστε οι ίδιοι οι βιομήχανοι το παραδέχονται.

Σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω το μερίδιο του τομέα στο Α.Ε.Π. έχει μειωθεί στο 10% σε σύγκριση με 14% που ήταν πριν μερικά χρόνια.

Στα θετικά στοιχεία της ανάπτυξης είναι η συνεχιζόμενη για δεύτερη χρονιά ανάκαμψη του τομέα των κατασκευών-3,0% καθώς και της Γεωργίας (αύξηση 5%), λόγω κυρίως των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών.

Ο ρυθμός αύξησης της Παραγωγικότητας Εργασίας αναμένεται να κυμανθεί στο 1,1% το 2002, και ο μέσος όρος των τριών τελευταίων χρόνων 2,0%!

Το κατά κεφαλή εισόδημα της Οικονομίας αναμένεται να ανέλθει στις £9144 σε σύγκριση με £8723 το 2001.

Η χρηματιστηριακή αγορά συνέχισε την καθοδική της πορεία. Τον Οκτώβριο του 2000 ο δείκτης του χρηματιστηρίου κυμαινόταν στις 313 μονάδες, τον Οκτώβριο του 2001, 113 μονάδες και τον Δεκέμβριο του 2002 84 μονάδες! Η αρνητική ψυχολογία εξακολουθεί να υπάρχει μεταξύ των επενδυτών, η μεγάλη μάζα των οποίων απέχουν ή έχουν εγκλωβιστεί και έχουν φυλάξει τις μετοχές τους στα συρτάρια!

Η κατρακύλα του Χρηματιστηριακού δείκτη δεν έχει προς το παρόν επηρεάσει αρνητικά την οικονομία.

2. ΡΥΘΜΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο ρυθμός πληθωρισμού ανήλθε στο 2,8% σε σύγκριση με 2% το 2001.

Τούτο οφείλεται κυρίως στην αύξηση του ΦΠΑ από 10% σε 13%, των φόρων κατανάλωσης στην βενζίνη, στο πετρέλαιο, στα τσιγάρα, στα αυτοκίνητα τύπου βαν.

Πιστεύουμε ότι ο πληθωρισμός θα ήταν χαμηλότερος αν πραγματικά λειτουργούσαν υγιείς συνθήκες ανταγωνισμού. Παρά τις διαβεβαιώσεις των κυβερνώντων για το αντίθετο, στην αγορά μετά την ελευθεροποίηση όλων των τιμών των προϊόντων επικρατούν ολιγοπωλία που ουσιαστικά καθορίζουν ομοιόμορφες τιμές με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν υγιείς συνθήκες αντα-

γωνισμού (αναψυκτικά, μπύρες, τσιγάρα, εφημερίδες, γαλακτοκομικά, ψωμί κλπ.)

Το Υπουργείο εμπορίου ύψωνε τα χέρια, αδυνατούσε να επέμβει αφού και η Υπηρεσία Ανταγωνισμού και Προστασίας Καναταλωτών υπολειπόμενες και η Επιτροπή Ανταγωνισμού αδυνατούσε να ανταπεξέλθει στα σοβαρά καθήκοντα που επωμίζοντο.

3. ΑΝΕΡΓΙΑ

Τα επίσημα στοιχεία δείχνουν το ποσοστό της ανεργίας να σημειώνει ελαφρά αύξηση σε σύγκριση με το 2001 (3,3% έναντι 3,0%).

Η κυβέρνηση εξακολουθεί να μιλά για συνθήκες πλήρους απασχόλησης, την στιγμή που όλοι γνωρίζουν ότι οι δύο υπολογισμοί της ανεργίας (2000-2001) με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα παρουσιάζουν το ποσοστό της ανεργίας κατά 1-1,5% μεγαλύτερο από το επίσημο.

Εμείς ανησυχούμε για τα ποσοστά αυτά γιατί οι 13000 άνεργοι είναι άνθρωποι, δεν είναι απλά ένα στατιστικό στοιχείο. Ανησυχούμε για την αυξητική τάση που σημειώθηκε κατά την διάρκεια της 10ετους διακυβέρνησης της προηγούμενης κυβέρνησης.

4. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι ο καθρέφτης των εξωτερικών συναλλαγών μιας χώρας. Αποτελείται από τις πληρωμές για εισαγωγές, τις εισπράξεις από τις εξαγωγές, τις εισπράξεις από τον τουρισμό και την εξαγωγή συναλλάγματος από ντόπιους που ταξιδεύουν στο εξωτερικό.

Ο δείκτης αυτός παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια συνεχή ελλείμματα. Το 2002 αναμένεται έλλειμμα £405 εκατ. έναντι £245 εκατ. το 2001. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη μείωση των εσόδων από τον τουρισμό στη μείωση στις εξαγωγές και στις επανεξαγωγές.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ-ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

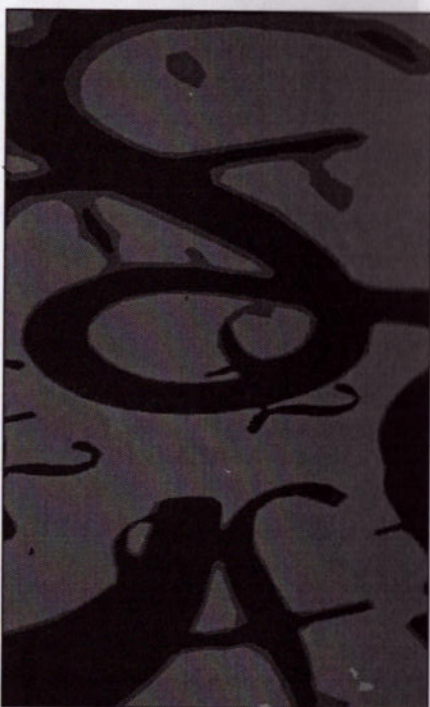
Το δημοσιονομικό έλλειμμα εκτιμάται ότι θα αυξηθεί στο 3,2% του ΑΕΠ ένα-

ντι 3% το 2001 ξεπερνώντας το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχτ.

Σύμφωνα με την κυβέρνηση το δημόσιο χρέος εξαιρουμένου του ενδοκυβερνητικού υπολογίζεται στο 57% του ΑΕΠ, γεγονός όπως σημειώνεται, που ικανοποιεί το κριτήριο σύγκλισης.

Το σύνολο όμως του δημόσιου χρέους περιλαμβανομένου και του ενδοκυβερνητικού αναμένεται να ανέλθει στα £6,2 δισεκ. έναντι £5,7 εκατ. το 2001 ποσό που αποτελεί το 96,4% του ΑΕΠ. Δηλαδή όσα παράγουμε σχεδόν τα χρωστούμε!

Εκείνο που μας ανησυχεί ιδιαίτερα είναι το συνεχώς αυξανόμενο χρέος της κυβέρνησης προς το Ταμείο Κοινωνι-

κών Ασφαλίσεων, το οποίο ανέρχεται στα £2,4 δισεκ., ενώ αναμένεται να φθάσει τα £2,7 δις. το 2003.

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στις 16 Απριλίου 2003 υπογράφηκε στην Αθήνα η συνθήκη προσχώρησης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλα τα κόμματα και οργανώσεις χαιρέτισαν την ιστορική αυτή στιγμή που ανοίγει τον δρόμο της Κύπρου για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρόλο που ακόμη έχουμε το δημοψήφισμα των 15 χωρών-μελών για την διεύ-

Το συνδικαλιστικό κίνημα χαιρέτισε την σημαντική αυτή εξέλιξη. Χωρίς όμως τυμπανοκρουσίες και πανηγυρισμούς θεωρούμε την ένταξη σαν πρόκληση. Πρόσκληση για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, πρόκληση για εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, πρόκληση για μεγαλύτερες κοινωνικές παροχές στους εργαζομένους, πρόκληση για προστασία των δικαιωμάτων των εργαζόμενων. Και για να φθάσουμε σ' αυτά έχουμε πολλά να κάνουμε.

Η αύξηση της παραγωγικότητας και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι επιτακτική ανάγκη. Στα χρόνια που πέρασαν δυστυχώς δεν πάρθηκαν εκείνα τα μέτρα που θα έκαναν τις βιομηχανίες μας ανταγωνιστικές, απεναντίας είχαμε κλείσιμο αρκετών επιχειρήσεων ενώ ο κλάδος της Μεταποίησης συρρικνώθηκε στο 10% του ΑΕΠ (σε σύγκριση με 18% πριν μια 15ετία). Η ευθύνη όπως είπαμε βαραινεί τόσο τους εργοδότες που την περίοδο των «παχιών αγελάδων» δεν επένδυσαν παραγωγικά όσο και την κυβέρνηση που δεν κατάφερε να εισαγάγει αποτελεσματικά μέτρα για αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής πρόκλησης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι έχουμε εναρμονιστεί σχεδόν πλήρως με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο. Δεν φτάνει αυτό, χρειάζεται να δημιουργηθούν οι μηχανισμοί για την εφαρμογή όλων αυτών των νομοθεσιών και οδηγιών. Κι' εδώ πρέπει να γίνει τεράστια δουλειά.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση φέρνει μαζί της μεταξύ άλλων και τις ευελικτες μορφές απασχόλησης που ο καθένας της ερμηνεύει όπως θέλει. Εμείς πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε την αυθαιρεσία των εργοδοτών που στο όνομα της ένταξης και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας θα επιδιώξουν (ήδη επιδιώκουν) την χρησιμοποίηση των νέων αυτών μορφών, για να καταργήσουν τις συλλογικές συμβάσεις και τα κεκτημένα των εργαζομένων. Εμείς τους λέμε-το πρόβλημα δεν είναι το εργατικό κόστος αλλά η αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτή είναι η κατεύθυνση-όποιος ακολουθήσει άλλη οδό αργά ή γρήγορα θα αντιμετωπίσει τις συνέπειες

Πίνακας Αρ. 1

ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (%)		
ΕΤΗ	ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΑΕΠ %	ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ %
1950-61	4,7	5,7
1961-73	6,8	5,5
1977	-16,0	
1978	6,5	7,1
1979	8,8	5,7
1980	5,7	1,3
1981	2,3	0,8
1982	4,5	3,1
1983	5,3	3,5
1984	8,8	4,8
1985	4,8	3,5
1986	3,7	2,5
1987	7,0	3,9
1988	8,5	3,5
1989	7,9	4,1
1990	7,4	4,5
1991	0,6	-0,1
1992	9,4	5,0
1993	0,7	0,8
1994	5,8	3,0
1995	5,5	2,6
1996	1,9	1,1
1997	2,4	2,4
1998	5,0	4,0
1999	4,5	2,7
2000	5,1	2,7
2001	4,0	2,1
2002	2,3	1,1

Πίνακας Αρ. 3

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ 1960 - 2002 (ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ)

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜ. ΧΡΟΝΟΥ %
1960	164	0,0
1961	179	9,1
1962	202	12,8
1963	209	3,5
1964	191	-8,5
1965	238	24,6
1966	254	6,7
1967	289	13,8
1968	311	7,6
1969	357	14,8
1970	381	6,7
1971	435	14,2
1972	489	12,4
1973	538	10,0
1974	494	-8,2
1975	540	9,3
1976	699	29,4
1977	888	27,0
1978	1.054	18,7
1979	1.296	23,0
1980	1.547	19,4
1981	1.753	13,3
1982	2.026	15,6
1983	2.196	8,4
1984	2.545	15,9
1985	2.787	9,5
1986	2.960	6,2
1987	3.261	10,2
1988	3.604	10,5
1989	4.037	12,0
1990	4.483	11,1
1991	4.571	2,0
1992	5.145	12,6
1993	5.321	3,4
1994	5.813	9,2
1995	6.267	7,8
1996	6.430	2,6
1997	6.744	4,0
1998	7.141	5,7
1999	7.574	6,1
2000	8.242	8,8
2001	8.723	5,8
2002	9.144	4,8

Πίνακας Αρ. 2

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 1972 - 2002

ΧΡ.	Πρωτογ. Τομέας	Δευτερογ. Τομέας	Τριτογ. Τομέας
1972	23,1	23,7	53,2
1978	15,4	29,7	54,9
1980	14,5	30,1	55,4
1985	8,9	28,1	63,0
1986	8,3	27,6	64,1
1987	7,7	28,6	63,7
1988	7,8	28,1	64,1
1989	7,5	27,4	65,1
1990	7,4	26,8	65,8
1991	6,7	27,5	65,8
1992	6,3	26,5	67,2
1993	6,3	26,0	67,6
1994	5,7	25,1	69,2
1995	5,7	24,6	69,8
1996	5,2	23,4	71,4
1997	4,4	22,9	72,7
1998	4,3	22,1	73,8
1999	4,5	20,6	74,9
2000	4,0	19,9	76,1
2001	4,2	19,2	76,6
2002	4,3	18,9	76,8

Πολυτεχνική Πανεπιστημίου Κύπρου Κενές θέσεις ή «Καινά» Δαιμόνια

Θάσου Χριστοφίδη*

Η ιστορία ξεκίνησε και προχώρησε με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που καταγράφονται όλα τα γεγονότα στον Κυπριακό χώρο. Δηλαδή έτσι απλά ένα πρωινό ο κάθε υπεύθυνος της πρωινής ραδιοφωνικής εκπομπής έχοντας μπροστά του το θέμα των 25 «υπολειπόμενων» θέσεων της νέας Πολυτεχνικής του Πανεπιστημίου, ανασύρει από τα συρτάρια του την ατζέντα με τα τηλέφωνα των διαφόρων, πιθανά προσφιλών του, βουλευτών και αρχίζει να βασανίζει το ακροατήριο για το συγκεκριμένο θέμα. Και φυσικά η ιστορία θα διαρκέσει για ένα διάστημα τριών - τεσσάρων ημερών μέχρι να παρυσιασθεί το καινούριο γεγονός οπότε και πάλι θα ανοιχθεί εκ νέου η ατζέντα και θα αρχίσει η νέα κουβέντα με τους ανθρώπους του ίδιου χώρου.

Έτσι απλά βρεθήκαμε και πάλι να ακούμε στα ραδιόφωνα των αυτοκινήτων μας όλους τους βουλευτές να απαιτούν αβασάνιστα από τη Σύγκλητο τις 25 θέσεις της Πολυτεχνικής ανεξαρτήτως κριτηρίων, με ένα ύφος που αγνοεί παντελώς το γεγονός της Ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Πριν προχωρήσω θέλω να σημειώσω ότι θεωρώ το δικαίωμα της μόρφωσης σαν το πρώτο αγαθό που οφείλει η Πολιτεία έναντι οποιουδήποτε κόστους να εξασφαλίσει στην κοινωνία.

Αρχίζοντας με μια στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων των Πολυτεχνικών, όπως έχουν δημοσιευθεί στη σχετική ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, έχουμε τα εξής στοιχεία.

Μέσος Όρος Βαθμού Εισαγωγής στις Σχολές Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανολόγων Μηχανικών είναι, 101.6, 85.5 και 97.1 αντίστοιχα, δηλαδή ο τελικός Μέσος Όρος και των τριών κλάδων είναι 95.7 και αφορά 75 θέσεις.

Αν υποθέσουμε ότι ο Μέσος Όρος των ατόμων που διεκδικούν τις υπόλοιπες 25 θέσεις, δυστυχώς δεν έχω υπ' όψιν μου δημοσιευμένα σχετικά στοιχεία, είναι περίπου 66, αυτό σημαίνει ότι για τα άτομα αυτά υπολείπονται 30 περίπου εισαγωγικές μονάδες. Έχοντας δε σαν δεδομένο ότι οι εν λόγω θέσεις θα αποτελούν και το 25% του συνόλου των φοιτητών εύκολα προκύπτει ότι στην πορεία του ακαδημαϊκού έτους θα υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα, για σημαντικό ποσοστό φοιτητών που πολύ φοβάμαι ότι καταληκτικά θα οδηγήσει σε υποβιβασμό του επιπέδου σπουδών.

Το δεδομένο αυτό σίγουρα δεν θα ανταποκρίνεται στο προϋπόθετο επίπεδο Μηχανικών και πολύ φοβούμαι ότι θα συνεχίσει η διαίωση της σημερινής νοοτροπίας, που νάμαστε βέβαιοι, στο βάθος ουσιαστικά εξυπηρετεί όπως γίνεται συνήθως οικονομικά συμφέροντα, δηλ. να κουβαλούμε στον τόπο μας τους ακριβοπληρωμένους «Συμβούλους» (consultants) του Εξωτερικού και που όπως έχει διακριβωθεί πολλές φορές είναι τελικά κατ' ευφημισμό Ειδικοί Σύμβουλοι. Τονίζω ξανά το γεγονός των οικονομικών συμφερόντων στην τριτοκοσμική αυτή διαδικασία.

Επιπρόσθετα ένα ανάλογο ψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο στην Πολυτεχνική θα δημιουργήσει και τη σωστή υποδομή για την κάλυψη μεταπτυχιακών αναγκών στους συγκεκριμένους τομείς και που εύκολα αντιλαμβάνεται κάποιος το επιστημονικό και οικονομικό όφελος που συνεπάγεται.

Τέλος κλείνοντας το σημείωμα άφησα σαν τελευταίο το γεγονός ότι η όλη πολιτικοκομματική συμπεριφορά επί του θέματος αυτού τραυματίζει το Ακαδημαϊκό Ανεξάρτητο και πολύ φοβάμαι ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά προς το Πανεπιστήμιο είναι μια προσπάθεια ανοίγματος της κερκόπορτας που θα αλώσει την Ακαδημαϊκή Ελευθερία η οποία διαχρονικά έχει γράψει τη δική της ιστορία στην κοινωνία του κόσμου.

* Ο Θάσος Χριστοφίδης είναι πολιτικός μηχανικός

Διεκδικούμε ένα πανεπιστήμιο δημοκρατικό και ανοιχτό για το λαό

Γιάννης Βύδης

Τις τελευταίες εβδομάδες παρακολουθούμε τη διεξαγωγή μιας συζήτησης που προέκυψε εξαιτίας μιας απόφασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η Σύγκλητος με τρόπο πραγματικά πρωτοφανή για την ιστορία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυτού του τόπου, αποφάσισε και θέσπισε όρια βαθμολογικά για την εισδοχή φοιτητών στην Πολυτεχνική Σχολή. Με αυτή την απόφαση έκοψε το δρόμο για σπουδές σε 25 συμπολίτες μας.

Πρέπει να απαντήσουμε καταρχήν στην ερώτηση τι είναι τριτοβάθμια εκπαίδευση, ποιους σκοπούς εξυπηρετεί, ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει. Τριτοβάθμια εκπαίδευση και πιο ειδικά το πανεπιστήμιο είναι ένας βασικός συντελεστής μιας μορφωτικής διεργασίας που στόχο έχει μέσα από την συντεταγμένη λειτουργία της να βελτιώσει το πνευματικό επίπεδο της κοινωνίας στην οποία ανήκει και να δημιουργήσει επιστήμονες με όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη γνώση στο αντικείμενο τους με σκοπό να χρη-

σιμοποιήσουν τη γνώση τους αυτή για να υπηρετήσουν με αποτελεσματικό τρόπο τα συμφέροντα και τις ανάγκες του λαού.

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τη φυσιογνωμία του πανεπιστημίου πρέπει να είναι η δημοκρατία, η αξιοκρατία, η αυτονομία, η διαρκής προσπάθεια του για βελτίωση και προώθηση της επιστημονικής έρευνας. Με δημοκρατία πρέπει να χαρακτηρίζεται ο τρόπος βάσει του οποίου το πανεπιστήμιο διοικείται, όπου στη διοίκηση πρέπει ισότιμα και ισόποσα να συμμετέχουν όλα τα μέλη που απαρτίζουν το στρατηγικό ιστό της λειτουργίας του.

Τα μέρη αυτά είναι κατά πρώτο λόγο οι καθηγητές και οι φοιτητές και κατά δεύτερον οι εργαζόμενοι. Το πανεπιστήμιο πρέπει να συνδιοικείται. Να συμμετέχουν σε όλα τα όργανα λήψεως των αποφάσεων σε ποσοστό 50% οι καθηγητές, 45% οι φοιτητές και 5% οι υπόλοιποι εργαζόμενοι. Αυτοί να καθορίζουν από κοινού το σύνολο των διαδικασιών που απαιτούνται για τη σωστή λειτουργία του πανεπιστημίου. Μέσα από μια καθολική εκλογή πρέπει να επιλέγονται αυτοί που θα διοικούν. Μόνο με αυτό τον τρόπο το πα-

Συνεπακόλουθο της συνδιοίκησης θα είναι η βελτίωση ενός άλλου σημαντικού συντελεστή, της αξιοκρατίας, γιατί όσο πιο πολλοί συμμετέχουν στην επιλογή του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού τόσο πιο πολύ θα επιτυγχάνεται η ποιότητα στην επιλογή.

νεπιστήμιο θα οικοδομήσει σωστή σχέση με την κοινωνία, προϋπόθεση της οποίας είναι ο σεβασμός εκ μέρους του πανεπιστημίου όλων των ιδεολογικών ρευμάτων της κοινωνίας, που σήμερα δεν υπάρχει, γιατί οι φοιτητές αποτελούν οργανικό αντιπροσωπευτικό κομμάτι στο παζλ της κοινωνικής διαστρωμάτωσης.

Συνεπακόλουθο της συνδιοίκησης θα είναι η βελτίωση ενός άλλου σημαντικού συντελεστή, της αξιοκρατίας, γιατί όσο πιο πολλοί συμμετέχουν στην επιλογή του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού τόσο πιο πολύ θα επιτυγχάνεται η ποιότητα στην επιλογή.

Βελτίωση θα έχουμε και στον εσωτερικό έλεγχο της ποιότητας της παρεχόμενης επιστημονικής γνώσης με κριτήρια που θα αφορούν την κοινωνία στο σύνολο της.

Η προσπάθεια που αφορά την προώθηση της επιστημονικής γνώσης πρέπει να σχετίζεται με τον σεβασμό των αναγκών αυτού του τόπου, την κριτική προσέγγιση της άσκησης της κυβερνητικής εξουσίας και την στενή επαφή με όλα τα μορφωτικά ρεύματα του κόσμου.

Μέσα απ' όλα τα πιο πάνω κατακτάται εκ μέρους του πανεπιστημίου και με την ολόπλευρη στήριξη της κοινωνίας, η αυτονόμηση του από την κρατική εξουσία, γιατί ένα πανεπιστήμιο δημοκρατικά αυτοδιαχειριζόμενο, ανοικτό σε όλα τα ιδεολογικά ρεύματα σκέψης, αξιοκρατικό και με ποιότητα στις μορφωτικές του διεργασίες αποτελεί ένα στρατηγικό σύμμαχο που θα βοηθήσει στην πνευματική ολοκλήρωση του συνόλου, άρα και στην απελευθέρωση της κοινωνίας.

Μέσα από αυτό θα πετύχει η πανεπιστημιακή κοινότητα την αυτονομία της από την κρατική εξουσία όσον αφορά τα εσωτερικά της. Γιατί αυτονομία προϋποθέτει ενέργειες αλληλοεπίδρασης με καταστάσεις που εξυπηρετούν το γενικότερο συμφέρον του λαού, διαφορετικά δεν έχει νόημα και εξυπηρετεί αλλότρια συμφέροντα.

Ένα άλλο κομμάτι στις απαντήσεις που πρέπει να δώσουμε για να ολοκληρώσουμε το θέμα, είναι το εξής: Μπορεί κάποιος νέος σε ηλικία δεκαοχτώ χρονών με μέτριο επίπεδο στην απόδοση του στις λυκειακές εξετάσεις να καταστήσει τον εαυτό του φοιτητή στην Πολυτεχνική Σχολή ή αυτό θα είναι ανέφικτο;

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τη φυσιογνωμία του πανεπιστημίου πρέπει να είναι η δημοκρατία, η αξιοκρατία, η αυτονομία, η διαρκής προσπάθεια του για βελτίωση και προώθηση της επιστημονικής έρευνας. Με δημοκρατία πρέπει να χαρακτηρίζεται ο τρόπος βάσει του οποίου το πανεπιστήμιο διοικείται, όπου στη διοίκηση πρέπει ισότιμα και ισόποσα να συμμετέχουν όλα τα μέλη που απαρτίζουν το στρατηγικό ιστό της λειτουργίας του.

Η Σύγκλητος αποφάσισε ότι αυτοί είναι τελειωμένοι μορφωτικά, δεν έχουν καμιά πιθανότητα επιτυχίας και αν γινόντουσαν δεκτοί το μόνο που θα πετύχαιναν είναι να χαμηλώναν το επίπεδο της σχολής.

Η απόφαση αυτή ήταν άθλια και βαθύτατα αντίεπισημονική. Ο κάθε άνθρωπος κάτω από κάποιες προϋποθέσεις μπορεί να βελτιώσει θεαματικά το γνωστικό του επίπεδο. Στην καπιταλιστική κοινωνία που ζούμε οι αφετηρίες έναρξης για τα μέλη της είναι διαφορετικές και διαφορετικές είναι και οι προοπτικές. Άλλες πιθανότητες πνευματικής και κοινωνικής ανέλιξης έχει ο γιος ενός εργάτη και άλλες ενός γιατρού. Το ζη-

τούμενο λοιπόν για το πανεπιστήμιο είναι πως θα μειώσει αυτές τις αντιθέσεις και όχι πως θα τις αυξήσει.

Στο παρελθόν έχουμε λαμπρά παραδείγματα ανωτάτων ιδρυμάτων που με τη δράση τους και την λειτουργία τους έπαιξαν ηγετικό ρόλο στην αλλαγή των κοινωνικών συσχετισμών σε όφελος της εργατικής τάξης.

Το ζήτημα βρίσκεται στη δομή των παραγωγικών σχέσεων που καθορίζουν τις βάσεις του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο είμαστε ενταγμένοι.

Όσο πιο άνηση είναι, τόσο πιο άδικη θα γίνεται και τόσο περισσότερο θα αποκλείει τη μεγάλη πλειοψηφία των κοινωνικών δυνάμεων από τα αγαθά που διακινούνται, όπως η μόρφωση.

Η πράξη αυτή της Συγκλήτου ακριβώς εντάσσεται σ' αυτήν τη λογική. Αποτελεί πιστή αντιγραφή του νεοφιλελεύθερου αγγλοσαξωνικού τρόπου θεμελίωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου δημιούργησαν κάποια θεωρητικά σπουδαία ιδρύματα με την αρωγή της αστικής τάξης, τα απομόνωσαν από την εργατική τάξη και τα κατέστησαν εκ του ασφαλούς εργαστήρια παραγωγής εξειδικευμένων πτυχιούχων με σημαντική δεξιάτητα. Δύσκολα θα βρείτε στα ιδρύματα αυτά παιδιά του εργαζόμενου λαού, γιατί οι δικλίδες που ασφαλίζουν την είσοδο αυτών των ιδρυμάτων δεν τους το επιτρέπουν.

Εδώ όμως είναι Κύπρος. Οι παραδόσεις του λαού μας είναι διαφορετικές, ο τόπος αυτός δεν έχει ανάγκη από ιδρύματα τέτοιου τύπου. Δεν χρειαζόμαστε εδώ ένα πανεπιστήμιο τύπου Χάρβαρντ. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένα πανεπιστήμιο που με την πάροδο του χρόνου θα συγκρατεί όλα τα παραγωγικά μυστά στο να εργάζονται για την προσαρμογή των επιστημονικών δεδομένων και τεχνολογικών ανακαλύψεων στις τοπικές αναγκαιότητες.

Ένα άλλο ζήτημα που αποσαφηνίστηκε αυτές τις μέρες είναι ο κομπλεξισμός και η κατωτερότητα που χαρακτηρίζει την πλειοψηφία της Συγκλήτου για τα Ελλαδικά πολυτεχνικά ιδρύματα. Τα ιδρύματα αυτά έχουν μια εμπειρία δεκαετιών, έχουν κατακτήσει την αυτοδιοίκηση τους, τη δημοκρατική συμμετοχή, την ανεκτικότητα σε όλες τις ιδέες, συνεπώς και ένα πολύ ψηλό βαθμό επιστημονικής ολο-

κλήρωσης, (π.χ. Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο) και είναι πολύ φυσικό να βρίσκονται πιο ψηλά στις προτιμήσεις των μαθητών. Το ζητούμενο για τους εδώ καθηγητές είναι το πώς θα βελτιώσουν την παρεχόμενη γνώση και τη μετάδοση της στους φοιτητές και όχι να αιτιολογούν την απόφαση για το κόψιμο των 25 μαθητών, στο ότι στην Ελλάδα στην Πολυτεχνική Σχολή της Ξάνθης ο τελευταίος μπήκε με 80 μονάδες.

Αν είχαν μια στοιχειώδη εμπιστοσύνη στις επιστημονικές και εκπαιδευτικές τους ικανότητες θα αντιμετώπιζαν την περίπτωση των 25 αυτών μαθητών ως μια άκρως ενδιαφέρουσα πρόκληση γι' αυτούς, θα τους δέχονταν στο πανεπιστήμιο και θα τους ολοκλήρωναν ως επιστήμονες.

Άλλο χαρακτηριστικό της σκληρής, αυταρχικής και χωρίς καμιά ευαισθησία πολιτικής που ακολουθεί η Σύγκλητος είναι το γεγονός ότι διώχνουν από το ίδρυμα φοιτητές που αποτυγχάνουν στα μαθήματα και καθορίζουν ένα υποχρεωτικό σχεδόν πλαίσιο παρακολούθησης των μαθημάτων. Σκεφτείτε να έχει κάποιος οικονομικά προβλήματα, να χρειάζεται να δουλέψει και αναλογιστείτε πόσο εύκολο είναι να τελειώσει τις σπουδές του στο ίδρυμα αυτό.

Το μόνο που δεν ζήτησαν ακόμα είναι να φορούν οι φοιτητές ποδιές!!! Αλλά όλοι αυτοί οι περιορισμοί αφορούν μόνο τους φοιτητές. Αυτοί ανεξλεγκτοι δεν δίνουν πουθενά λόγο. Αλήθεια μας απαντήσουν ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να εργαστεί κάποιος ως καθηγητής. Μια ενδιαφέρουσα άποψη γ' αυτό έχει γράψει ο κ. Θανάσας, λέκτορας στο πανεπιστήμιο, όπου ούτε λίγο ούτε πολύ λέει καθαρά ότι η πλειοψηφία των εδώ καθηγητών, Κυπρίων και Ελλαδιτών με τα προσόντα που έχουν δε θα γίνονταν ποτέ αποδεκτοί στα πανεπιστήμια της Ελλάδας. Και αυτοί αντί να προσπαθήσουν να βελτιωθούν, το μόνο που κάνουν είναι να υψώνουν φραγμούς στην είσοδο μαθητών, παιδιών της εργατικής τάξης διαχωρίζοντας ακόμα περισσότερο τους εαυτούς τους από την κοινωνία, γιατί με αυτόν τον τρόπο εξυπηρετούντα καλύτερα τα δικά τους συμφέροντα.

Ένα άλλο ζήτημα που τέθηκε αυτήν την περίοδο από τη μεριά του Τεχνικού Επιμελητηρίου, είναι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει κάποιος για να δουλέψει

Μέσα απ' όλα τα πιο πάνω κατακτάται εκ μέρους του πανεπιστημίου και με την ολόπλευρη στήριξη της κοινωνίας, η αυτονόμηση του από την κρατική εξουσία, γιατί ένα πανεπιστήμιο δημοκρατικά αυτοδιαχειριζόμενο, ανοικτό σε όλα τα ιδεολογικά ρεύματα σκέψης, αξιοκρατικό και με ποιότητα στις μορφωτικές του διεργασίες αποτελεί ένα στρατηγικό σύμμαχο που θα βοηθήσει στην πνευματική ολοκλήρωση του συνόλου, άρα και στην απελευθέρωση της κοινωνίας.

ως μηχανικός στην Κύπρο.

Είναι πράγματι γεγονός ότι τα επαγγελματικά του επιστήμονα μηχανικού απαιτεί ιδιαίτερα ψηλό βαθμό ποιότητας για πολλούς λόγους, σημαντικότερος των οποίων είναι η ασφάλεια της ανθρώπινης ύπαρξης. Απαιτείται λοιπόν σε απόλυτο βαθμό τέλεια γνώση του υπόβαθρου συνδυασμένων επιστημών, όπως είναι η φυσική, μαθηματικά κ.α., γνώση που πρέπει να είναι αδιάλειπτη στο χρόνο και διαρκώς να μεγαλώνει προσαρμοσμένη στην ευρύτερη τεχνολογική εξέλιξη και πρόοδο. Θεωρητικά τα παιδιά αυτά δεν έχουν το υπόβαθρο σήμερα να αντεπεξέλθουν σε αυτές τις απαιτήσεις, αλλά αυτό από

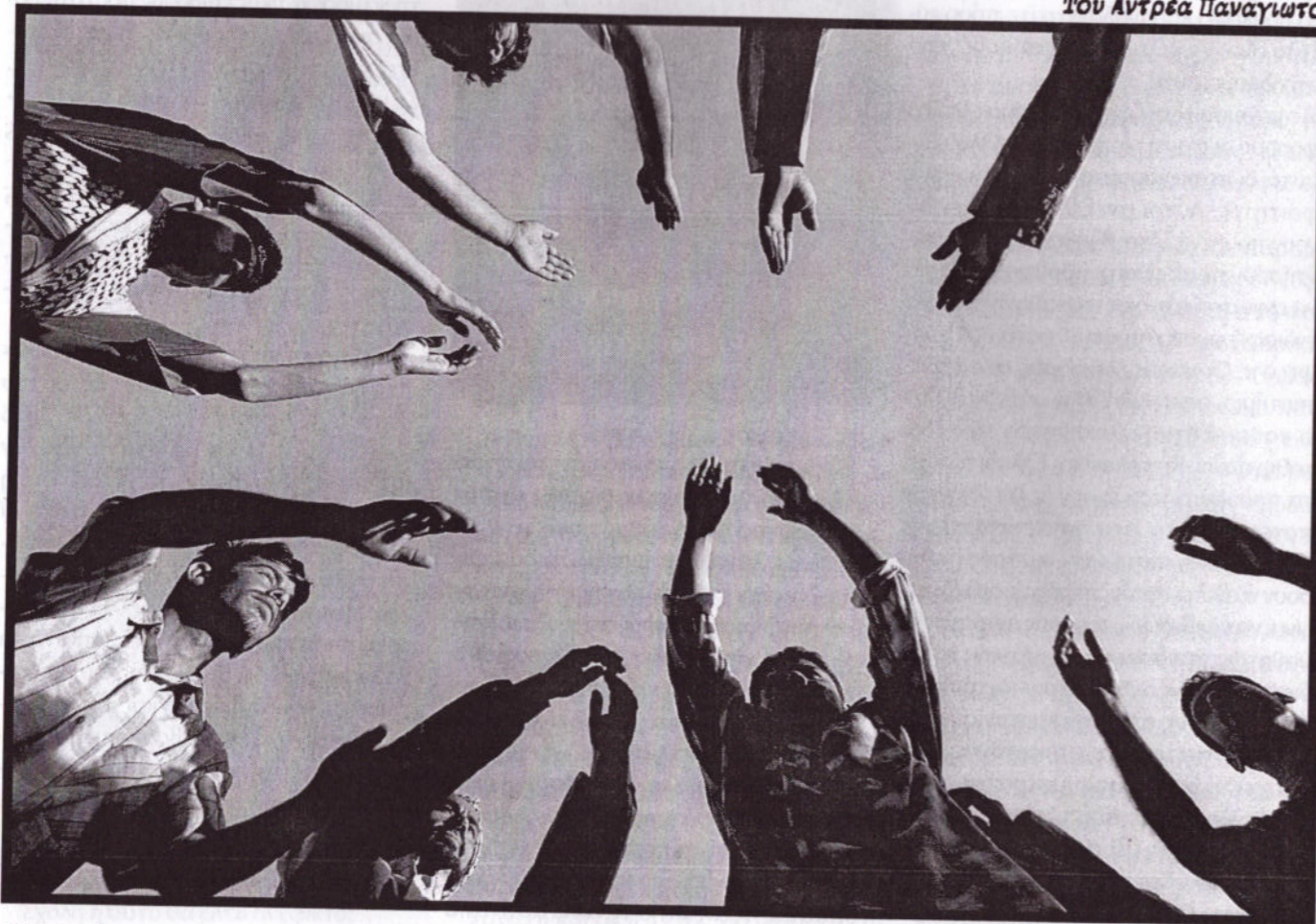
μόνο του δεν λέει τίποτα, γιατί αν οι γονείς τους είχαν χρήματα η διαδρομή θα ήταν διαφορετική και πολύ πιο εύκολη. Κολέγιο στην Κύπρο για τρία χρόνια και ένα, δύο χρόνια ακόμα στην Ουγγαρία ή σε κάποια άλλη χώρα της Ανατολικής Ευρώπης σε «πανεπιστήμια» παραρτήματα κάποιων μετριότατων αμερικάνικων πανεπιστημίων, (οι Αμερικάνοι εκτός από το σήμα των MAC DONALDS πωλούν και το σήμα των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων τους, λες και η γνώση είναι σαν μπιφτέκι) και μετά πίσω στην Κύπρο «ολοκληρωμένοι επιστήμονες», μέλη του ΕΤΕΚ και κανένα πρόβλημα. Αρκεί να έχεις £30.000,00 και να γνωρίζεις αγγλικά.

Αλήθεια με τα πανεπιστήμια τύπου Μπρουκλίν και Λούτον τι γίνεται; Αυτούς τους αποδέχεστε; Αυτοί πληρούν τα κριτήρια; Αυτά τα γράφουμε απλά για να εξηγήσουμε ότι σε μια παγκοσμιοποιημένη νεοφιλελεύθερη κοινωνία όπου όλα κινούνται με σκοπό την επίτευξη της μεγιστοποίησης του κέρδους και της μονόπλευρης διανομής του στους κόλπους της άρχουσας αστικής τάξης είναι το λιγότερο μη σοβαρό να βάζεις υποτιθέμενα κριτήρια μορφωτικής επίδοσης που στην ουσία αυτά αποκλείουν μόνο τους μη έχοντες γιατί οι άλλοι έχουν άλλους δρόμους. Σε μια σοσιαλιστική κοινωνία που θα είχε κοινές αφετηρίες έναρξης για όλους όπου ο εργάτης και ο γιατρός θα είχαν κοινή αξία, θα αμοιβονταν ανάλογα και με τις ανάγκες τους, όπου το κέρδος θα διανεμόταν σε όλους, θα είχε λογική η επιλογή του επαγγέλματος ανάλογα με τις δεξιότητες του καθενός.

Αυτό που πλήττεται σήμερα είναι οι κατακτήσεις της εργατικής τάξης αυτού του τόπου που αφορούν τη μόρφωση. Αυτό όμως δεν μπορεί και για κανένα λόγο δεν πρέπει να γίνει αποδεκτό. Απαιτείται η Αριστερά με τις οργανώσεις της να σταθεί εμπόδιο σε αυτές τις προκλήσεις. Με τρόπο αγωνιστικό, κινηματικό να διαμορφώσει συνθήκες που στο μέλλον θα αποτρέπουν τέτοιες καταστάσεις. Απαιτείται να διαμορφώσει συνθήκες που θα επιτρέπουν την ολόπλευρη και χωρίς εμπόδια δυνατότητα πρόσβασης της εργατικής τάξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Να αγωνιστεί για ένα πανεπιστήμιο ανοικτό, δημόσιο και δωρεάν για το λαό. Γιατί η μόρφωση είναι δικαίωμα των πολλών και όχι προνόμιο των λίγων. ☒

Πλανήτης Γη: Ιράκ Παλαιστίνη Ανατολικά της Μεσογείου: Από το Σουέζ στη Βαγδάτη

Του Αντρέα Παναγιωτου

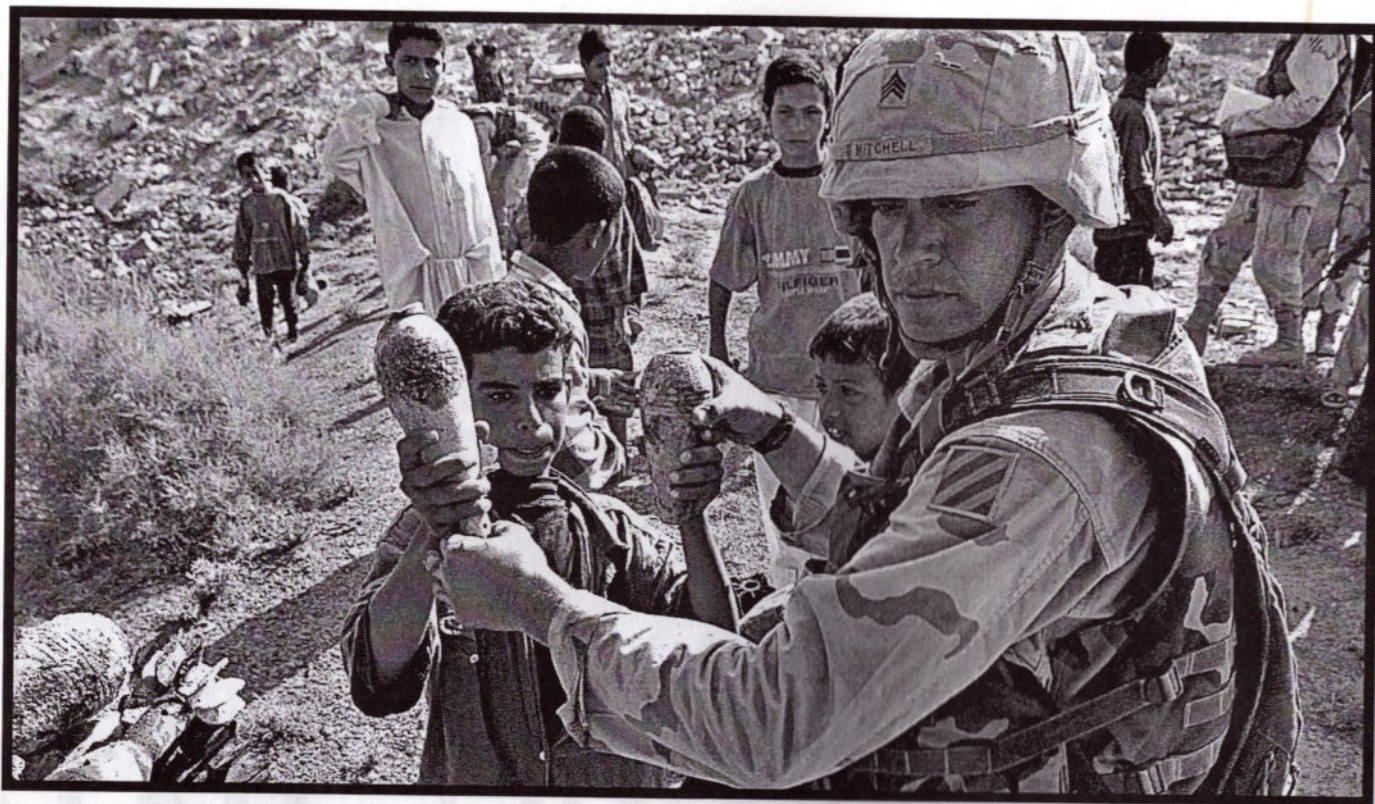

Παρά το ότι παρακολουθώ αρκετά προσεκτικά τις εξελίξεις στο Ιράκ, η επίθεση εναντίον των γραφείων του ΟΗΕ τον Αύγουστο μου προκάλεσε έκπληξη στην αρχή. Το αντάρτικο το περίμενα – όπως και την στρατηγική των επιθέσεων σε στόχους όπως οι αγωγοί πετρελαίου. Όμως ο ΟΗΕ; Υπήρχε – και υπάρχει ακόμα σε ένα βαθμό – βέβαια και η πιθανότητα της προβοκάτσιας. Αλλά όλα τα στοιχεία τώρα δείχνουν ότι ήταν μια στρατηγική κίνηση της ιρακινής ισλαμικής [παρά της μπααθικής] αντίστασης. Σε αντίθεση λ.χ. με την έκρηξη που σκότωσε τον Χακίμ στην Νατζαφ στα τέλη του Αυγούστου [όπου τόσο ο Σανταμ όσο και η Αλ Γκάιντα έβγαλαν ανακοινώσεις-κασέτες διάψευσης] στην περίπτωση της έκρηξης στον ΟΗΕ, όχι μόνο δεν υπήρξαν διαψεύσεις αλλά και μια ισλαμική οργάνωση ανέλαβε την ευθύνη. Γιατί ο ΟΗΕ; Ο ΟΗΕ βέβαια αντιστάθηκε στην επίθεση των αγγλοαμερικανών – μετά όμως; Βρήκα μια καλή ιστορική σύγκριση σε ένα κείμενο του ιταλού αναλυτή Roberto Zanini στην εφημερίδα «Μανιφέστο»

«Η επίθεση της Βαγδάτης είναι η πλέον κραυγαλέα αιματηρή πράξη που διαπράχθηκε ποτέ ενάντια στα Ηνωμένα Έθνη εδώ και πάνω από σαράντα έτη, από τότε που ο γενικός γραμματέας Dag Hammarskjold πέθανε σε «ατύχημα». Αλλά αυτό ήταν δουλειά δυτικών μυστικών υπηρεσιών και λευκών αφρικανών ρατσιστών, τόσο καθαρή που ακόμα και σήμερα είναι επίσημα καταχωρημένο ως «εναέρια καταστροφή». Ενώ αυτό εδώ έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας απαίσιας, προφανούς, κραυγαλέας τρομοκρατικής πράξης. "Εκείνος" ο ΟΗΕ χτυπήθηκε επειδή προσπαθούσε να μπει στη μέση ανάμεσα στις αποικιακές δυνάμεις και τις πρώην αποικίες τους. "Αυτός", μάλλον, επειδή σταμάτησε να το κάνει.»

Η σύγκριση που πλανιόταν στα δικά μου μεσανατολικά μάτια από την αρχή του χρόνου, ήταν με την κρίση του Σουέζ το 1956. Μέχρι τότε οι Άραβες είχαν βέβαια εξεγερθεί [στην Συρία, το Ιράκ, την Παλαιστίνη] αλλά οι συγκρότησή τους είχε ακόμα πολλά παραδοσιακά στοιχεία – και για αυτό άλλωστε δέχτηκαν και την εξευτελιστική ήττα το 1948 από το Ισραήλ. Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι Άγγλοι συνειδητοποιώντας από την μια την παρακμή της δικιάς τους ηγεμονίας μπροστά στην άνοδο του νέου συστήματος των υπερδυνάμεων στο παγκόσμιο πολιτικό σύστημα, και από την άλλη την δυναμική των τοπικών ανταποικιακών πιέσεων, αποφάσισαν να «αποχωρήσουν από

την περιοχή». Φεύγοντας παραχώρησαν την εξουσία σε «παραδοσιακούς ηγέτες», [βασιλιάδες, εμίρηδες, σείχηδες – όπως αυτούς που έψαχναν ακόμα στο νότιο Ιράκ φέτος για να έχουν να δείχνουν «τοπική διοίκηση»] οι οποίοι θα βασιζόνταν στους Βρετανούς και στις «μοντέρνες δυτικές δημοκρατίες» για να διατηρήσουν την μεσαιωνική τους εξουσία – όπως καληώρα το Κουβέιτ. Και στην Κύπρο τότε αν η δεξιά ήταν πρόθυμη και δυνατή θα της παραδινόταν η εξουσία – αλλά και η δεξιά και οι Άγγλοι ήξεραν ότι μια σταδιακή αποχώρηση [όπως μπορούσε να εξελιχτεί η Διασκεπτική για την Αυτοκυβέρνηση το 47 – 48] μπορούσε να οδηγήσει την αριστερά στην εξουσία. Έτσι η εξουσία παραδόθηκε 12 χρόνια μετά όταν η δεξιά είχε και τις περγαμηνές και τα όπλα για να κυβερνήσει – αλλά η κυπριακή κοινωνία ήταν τότε πια μια άλλη κοινωνία. Η ανατροπή του βασιλιά Φαρουκ στην Αίγυπτο το 1952 και η ανάδειξη του Νασερ σαν ηγέτη του αραβικού κόσμου ήταν η ιστορική στιγμή του αραβικού ανταποικιακού κινήματος. Η εθνικοποίηση της διώρυγας του Σουέζ το 1956 είχε ακριβώς αυτόν τον χαρακτήρα – της διεκδίκησης από τους Άραβες της γης τους, του δικαιώματος να αυτοκαθορίζονται. Οι αποικιακές δυνάμεις του

χτες που είχαν ακόμα αυτόνομη δύναμη τότε, οι «αγγλογαλλοί» [όπως λέμε σήμερα οι «αμερικανοβρετανοί»] αποφάσισαν να δώσουν ένα μάθημα στο «σκυλί του Καΐρου» όπως ονόμαζαν τον Νασερ. Εισέβαλαν και φυσικά νίκησαν. Το κλίμα στην Κύπρο τότε ήταν σαφώς υπέρ των αράβων. Και εδώ βρίσκεται και μια κρυφή ιστορική αλήθεια την οποία οι ιδεολόγοι της εξουσίας αναλώνονται για δεκαετίες να παραβλέπουν καθώς επαναλαμβάνουν το παιδικό εμβαστήριο «η ΕΟΚΑ νίκησε την πανίσχυρη Βρετανική αυτοκρατορία» κλείνοντας σαν στρουθοκάμηλο τα μάτια μπροστά στην κρίση του Σουέζ – η οποία έδειξε την οριστική παρακμή της πάλαι ποτέ «ισχυρής αυτοκρατορίας». Όταν η Σοβιετική Ένωση έβαλε ουσιαστικά την πυρηνική της δύναμη στο τραπέζι για να στηρίξει τις αποφάσεις του ΟΗΕ για το τέλος της αποικιοκρατίας, και οι ΗΠΑ δεν αντέδρασαν [συμβουλευόντας τους αγγλογαλλούς να τα μαζέψουν και να φύγουν], η αποικιοκρατία στην περιοχή της Μέσης Ανατολής ήταν και τυπικά νεκρή. Η Ζυρίχη και η μετέπειτα αποχώρηση από την Υεμένη ήταν δεδομένες. Αλλά βέβαια ξεχνάμε ακόμα και γιατί ήρθαν οι άγγλοι στην Κύπρο. Ήρθαν την δεκαετία που άνοιξε η διώρυγα του Σουέζ και 4 χρόνια μετά το 1878 εισέ-

βαλαν στην Αίγυπτο. Και έφυγαν από την Κύπρο 4 χρόνια μετά την ήττα στο Σουέζ το 1956. Και το 1958, στην σκιά της αντιαποικιακής νίκης στο Σουέζ αλλά και της αλγερινής επανάστασης, ανατράπηκε η φιλοαγγλική μοναρχία στο Ιράκ.

Φέτος, 47 χρόνια μετά, τι έγινε; Οι ΗΠΑ στην δικιά τους τώρα παρακμή αλλάζουν ρόλους και από δύναμη που στήριξε την ηγεμονία της στην αρχή της αυτοδιάθεσης/τέλους της αποικιοκρατίας, φαίνονται να ποντάρουν σήμερα σε ένα νέο γύρο παλιομοδίτικου ιμπεριαλισμού. Οι ευρωπαίοι εμφανίστηκαν διαφοροποιημένοι από τους αμερικανούς κάνοντας ουσιαστικά μια πρώτη ηγεμονική εμφάνιση και κερδίζοντας τις εντυπώσεις, αλλά όταν ξεκίνησε ο πόλεμος όλοι ευχήθηκαν να νικήσουν οι αμερικανοί. Και τότε οι αμερικανοί δεν έψαχναν για βοήθεια και πόρτα εξόδου από την «ιρακινή περιπέτεια» όπως έχει εξελιχθεί το σκηνικό σήμερα. Τότε είχαν ξεκάθαρα αποικιακά σχέδια να διορίσουν μια κυβέρνηση με δικούς τους πολίτες και ιρακινούς σύμβουλους - το «σενάριο Γκαρνερ». Καμιά χώρα του αντιπολεμικού μπλοκ δεν απείλησε να βάλει στο τραπέζι πυρηνικά για να υπερασπιστεί την ανεξαρτησία μιας χώρας, τον καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ, ή έστω τις

διαδικασίες του διεθνούς οργανισμού αφού βρισκόταν σε εξέλιξη μια αποστολή ελέγχου του οπλοστασίου του Ιράκ. Ο ΟΗΕ παραμένει βέβαια ένα «θεσμός νομιμότητας» με βάση τις αρχές της αντιφασιστικής νίκης του 1945 – στον οποίο προσβλέπουν ακόμα πολλοί «μικροί» [όπως τζαι εμείς οι κυπριακοί] για «δικαιοσύνη». Στην περίπτωση του Ιράκ όμως μετατράπηκε σε φιλανθρωπικό ίδρυμα. Και ο οίκτος είναι μέρος της εξουσίας. Οπότε η εκδίκηση, η λογική του «οφθαλμό αντί οφθαλμού», δεν θα έπρεπε ίσως να εξαφανιάζει.

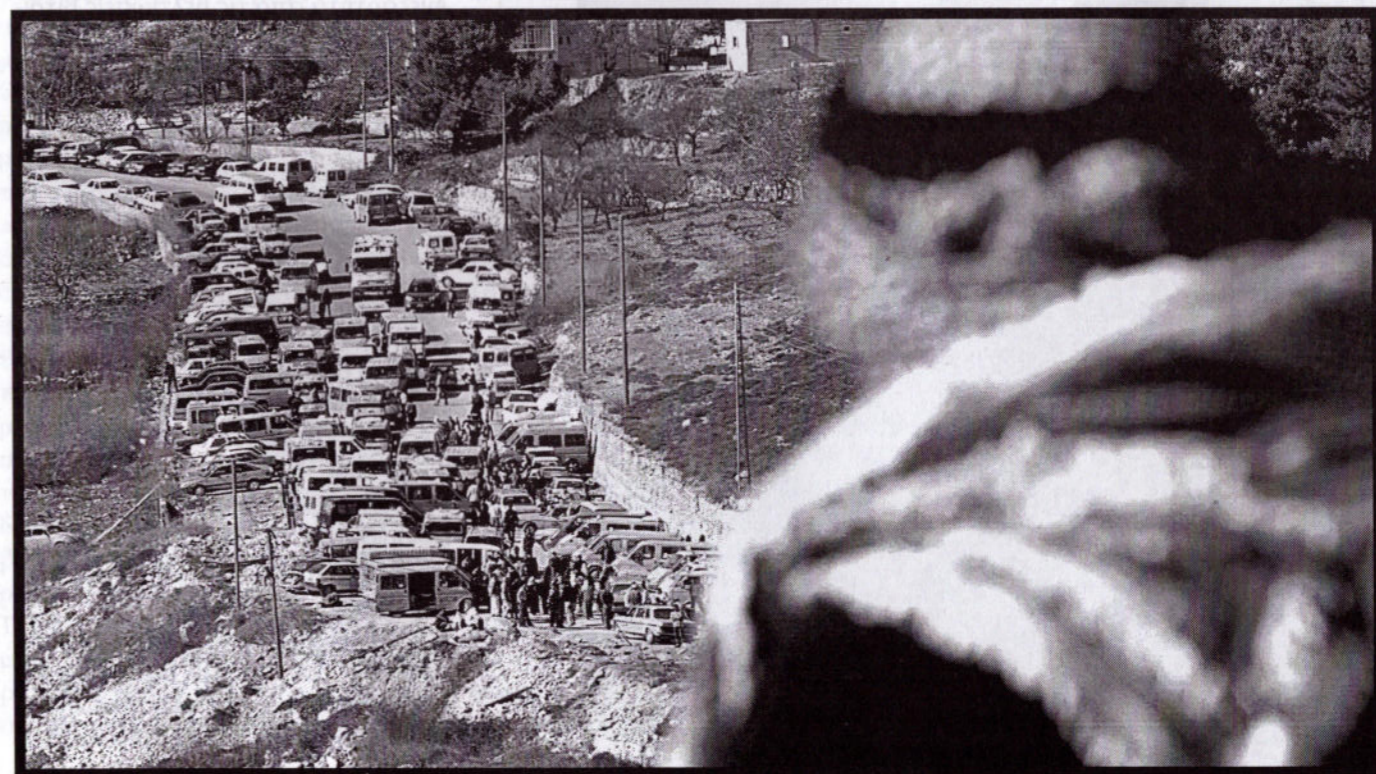
Αξίζει όμως να δούμε και την ευρύτερη εικόνα στην περιοχή μας, την γη της επαγγελίας, ανατολικά της Μεσογείου. Καθώς βλέπω τους νεαρούς παλαιστίνιους να πετροβολούν τα ισραηλιτικά τανκ, έχω την αίσθηση ότι μέσα στην οργή για την αισχρότητα της αναπαραγωγής του ναζιστικού φαινομένου από τους απόγονους των θυμάτων του, μας διαφεύγει συχνά μια «λεπτομέρεια»: αυτοί οι άραβες δεν είναι οι ίδιοι με τους άραβες στα μέσα του 20ου αιώνα. Η ιντιφαδα τους μεταδίδεται live κάθε βράδυ με δορυφορικές αραβικές τηλεοράσεις τις οποίες χρηματοδοτεί το αραβικό κεφάλαιο που είναι πια υπαρκτό – όπως και οι νέες μεσαίες τάξεις. Νομί-

ζω ότι η εξέγερση των παλαιστίνιων, η αντίσταση των ιρακινών, αυτή η πρόσφατη έντονη επιμονή στην μουσουλμανική ή την αραβική ταυτότητα είναι συμπτώματα όχι αποτελμάτωσης αλλά ανόδου. Ο Τοκβίλ είχε παρατηρήσει ότι τις επαναστάσεις δεν τις κάνουν οι εξαθλιωμένοι αλλά αυτοί που έχουν προσμονές για ένα καλύτερο μέλλον. Νομίζω ότι οι άραβες δεν υπερασπίζονται πια το παρελθόν τους αλλά διεκδικούν μια άλλη θέση [πολιτικά και πολιτιστικά] στο παγκόσμιο σύστημα. Κάπου εδώ ίσως να βρίσκεται και η ερμηνεία του αμερικάνικου φιάσκου στο Ιράκ – πήγαν να βρουν ιθαγενείς που θα ικανοποιούνταν με μπιχλιμπιδία που θα αγόραζε το δικό τους πετρέλαιο υπό την διαχείριση των σοφών δυτικών ιερατόστολων, και βρήκαν ένα πληθυσμό να τους συμπεριφέρεται όπως οι ευρωπαίοι στην ναζιστική κατοχή το 1940. Σε αυτό το πλαίσιο το ισλαμικό κίνημα φαίνεται να είναι μια ερμηνεία της ιδεολογίας της εξουσίας [των σείχηδων που ήταν οι «καλοί σύμμαχοι των δυτικών δημοκρατιών» για δεκαετίες] για τα στρώματα που είναι εγκλωβισμένα στις παραγκουπόλεις. Είναι μια συντηρητική ιδεολογία με μια ριζοσπαστική πρακτική. Η προοπτική της είναι ανατρεπτική αν και είναι αμφίβολο αν είναι προ-

οπτική εξουσίας – μάλλον καταλύτης φαίνεται να είναι. Θα μπορούσε κάποιος να την παραλληλίσει και με το θρησκευτικό revival που έκφρασε ο προτεσταντισμός – ο οποίος είναι και η πηγή της δυτικής λέξης πουριτανισμός. Παρά τον δογματισμό του ο προτεσταντισμός άνοιξε τον δρόμο για την δυτική νεωτερικότητα.

Υπάρχει ελπίδα; Όταν οι αμερικανοί επιτέθηκαν ενάντια στο Αφγανισταν μετά την 11/9 λέγαμε μερικοί ότι «άνοιξε η πόρτα του φρενοκομείου» – και εγώ τουλάχιστον δεν εννοούσα την άσπρη σκόνη του άνθρακα που μυστηριωδώς εμφανίστηκε και μυστηριωδώς εξαφανίστηκε. Τα σημερινά αλλεπάλληλα κτυπήματα από την Ινδονησία μέχρι το Μαρόκο, από την Ινδία μέχρι την Τσετσενία είναι ίχνη του εφιάλτη που έρχεται. Η επίθεση ενάντια στον ΟΗΕ στην Βαγδάτη φαίνεται να ήταν μια στιγμή ενός ευρύτερου πολέμου. Αλλά στο Ιράκ μπορεί να ήταν και μια επίθεση οργής για την ανοχή του αίσχους μιας αποικιακής κατοχής 58 χρόνια μετά την δημιουργία του ΟΗΕ και του καταστατικού του χάρτη – αλλά και της συνηγορίας αφού το συμβούλιο ασφαλείας διατηρούσε το εμπόργκο χωρίς λόγο [τα περίφημα «όπλα» δεν βρέθηκαν πουθενά τελικά] το οποίο στοίχισε

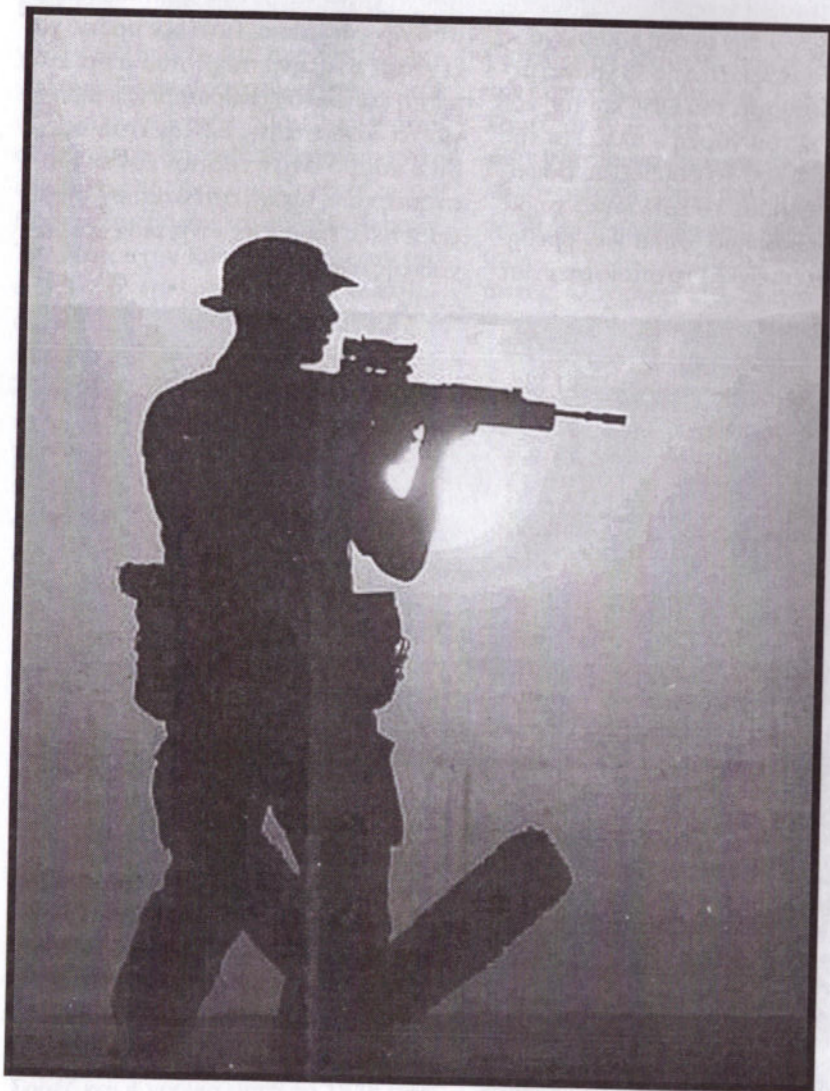
την ζωή μέχρι και σε ένα εκατομμύριο ιρακινούς μέχρι το 2003. Η ελπίδα ίσως να βρίσκεται στον πλουραλισμό τόσο της παλαιστινιακής όσο και της ιρακινής αντίστασης. Κάπου εκεί στην συνύπαρξη μέσα στην αντίσταση φενταγιν και μουτζαχεντιν, θρησκευόμενων και κοσμικών, ισλαμιστών, αριστερών κοινωνικών επαναστατών, και οπαδών του αραβισμού [στην εκδοχή του Μπασθ, της Φαταχ, του νασερισμού] ίσως να βρίσκεται η εικόνα της επόμενης αραβικής αναγέννησης. Οι στιγμές της κρίσης υπάρχουν βέβαια – η έκρηξη στην Νατζαφ που σκότωσε τον ηγέτη του φιλοιρακινού ισλαμικού κόμματος, ήταν μια στιγμή όπου η σκιά του εμφυλίου φάνηκε να πλανιέται στο Ιράκ – και για αυτό άλλωστε και πολλοί την θεώρησαν και σαν πιθανή προβοκάτσια. Όμως η κηδεία του Χακίμ μετατράπηκε τελικά και αυτή σε αντικατοχική εκδήλωση. Ίσως λοιπόν να γεννιέται μια άλλη ελπίδα κάτω από την επιφάνεια. Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι την εποχή που στην Ευρώπη καίγονταν άνθρωποι και βιβλία για τα δόγματα της Βίβλου στον αραβικό κόσμο αναπτύσσονταν οι επισημίες και η ανοχή απέναντι στις διαφορετικές ερμηνείες «της μιας και μοναδικής αλήθειας».

Το Βιετνάμ του Bush

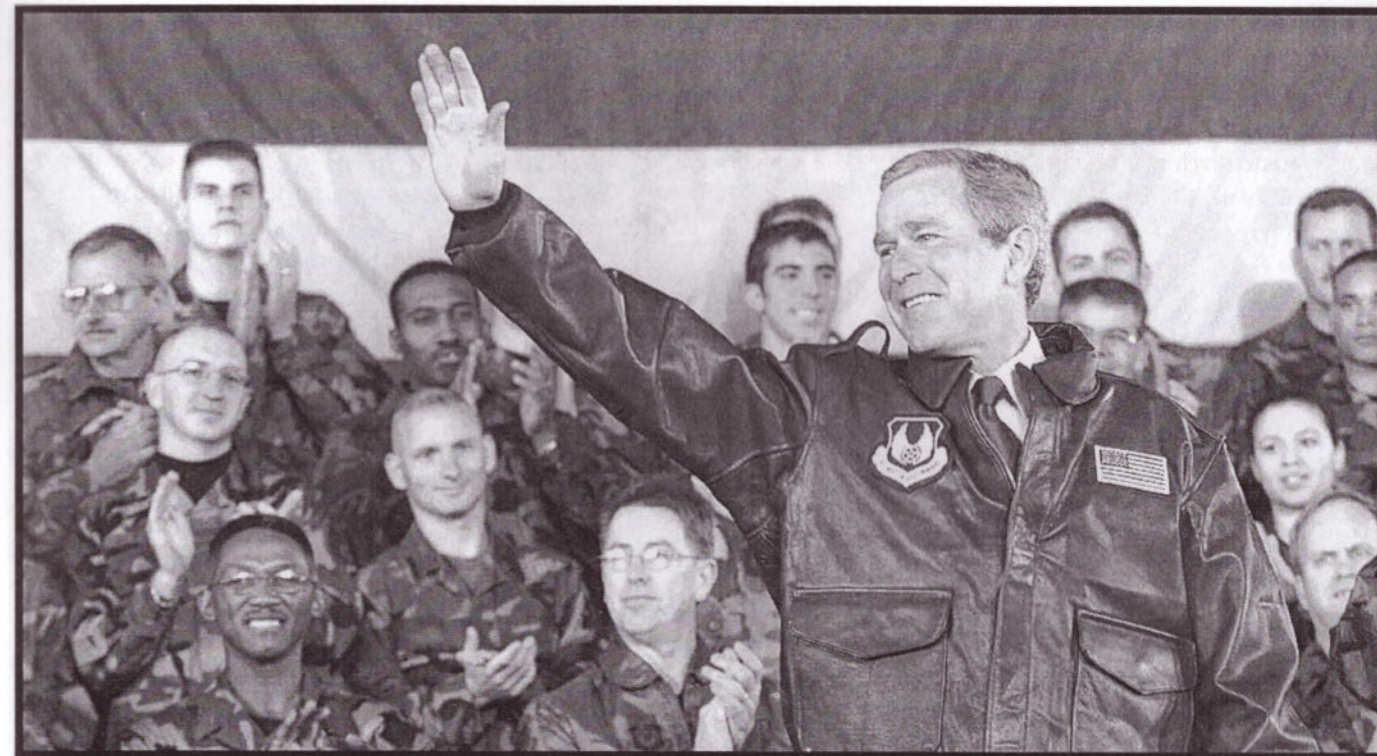
Για μια ακόμα φορά ακούμε ότι η Αμερική βυθίζεται μέσα στο τέλμα

Του John Pilger*

Ο δύο «μεγάλες νίκες» της Αμερικής μετά τις 11 του Σεπτεμβρίου του 2001, διαλευκαίνονται. Στο Αφγανιστάν το καθεστώς του Χαμίτ Κάρζαϊ ουσιαστικά ούτε χρήματα έχει ούτε εξουσία και χωρίς τα αμερικανικά όπλα θα κατέρρεε. Η Αλ Κάϊτα δεν έχει ηττηθεί, ενώ οι Ταλιμπάν ξανακάνουν την εμφάνισή τους. Ανεξάρτητα από τις βελτιώσεις βιτρίνας, η θέση των γυναικών και των παιδιών παραμένει απελπιστική. Η συμβολική παρουσία γυναίκας στη κυβέρνηση Κάρζαϊ, η θαρραλέα ιατρός Σίμα Σαμάρ, υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει την Κυβέρνηση και ζει αυτή τη στιγμή υπό διαρκή απειλή για τη ζωή της, με ένα ένοπλο φρουρό έξω από την πόρτα του γραφείου της κι άλλο ένα στην είσοδο του σπιτιού της. Οι φόννοι, οι βιασμοί και οι κακοποιήσεις παιδιών διαπράττονται ατιμωρητί από τους ιδιωτικούς στρατούς των «φίλων» της Αμερικής, τους πολέμαρχους που η Ουάσιγκτον δωροδόκησε με «εκατομμύρια δολάρια τοις μετρητοίς, έτσι που να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση της σταθερότητας.

«Τη στιγμή που εγκαταλείπουμε αυτή τη βάση», μου ανέφερε ένας Αμερικανός ταγματάρχης στην αεροπορική βάση του Μπάγκραμ, κοντά στη Καμπούλ,

«βρισκόμαστε σε ζώνη μάχης. Μας πυροβολούν κάθε μέρα, πολλές φορές την ημέρα». Όταν παρατήρησα ότι είχε έρθει για να απελευθερώσει και να προστατεύσει το λαό, τραντάχτηκε από τα γέλια.

Σπάνια βλέπει κάποιος αμερικανικά στρατεύματα στις πόλεις του Αφγανιστάν. Κατά κύριο λόγο συνοδεύουν αξιωματούχους των Η.Π.Α., κινούμενα με μεγάλη ταχύτητα σε τεθωρακισμένα οχήματα με συσκοτισμένα παράθυρα καθώς και στρατιωτικά καμιόνια με πολυβόλα στο μπροστινό και το πίσω μέρος. Ακόμα και η τεράστια βάση του Μπράγκραμ δεν θεωρήθηκε ασφαλής για τον Υπουργό Άμυνας Donald Rumsfeld, στη διάρκεια της πρόσφατης του φευγαλέας επίσκεψης. Είναι τόσο νευρικοί οι Αμερικανοί, που πριν μερικές βδομάδες «τυχαία» πυροβόλησαν και σκότωσαν τέσσερις στρατιώτες της Κυβέρνησης στο κέντρο της Καμπούλ, πυροδοτώντας έτσι τη δεύτερη μείζονος σημασίας μέσα σε μια βδομάδα διαδήλωση εναντίον της παρουσίας τους [στη χώρα].

Την ημέρα που έφευγα από τη Καμπούλ, ένα αυτοκίνητο με βόμβες εξερράγη στο δρόμο προς το αεροδρόμιο, σκοτώνοντας τέσσερις Γερμανούς στρα-

τιώτες, μέλη της διεθνούς δύναμης ασφάλειας ISAF. Το λεωφορείο των Γερμανών σηκώθηκε στον αέρα, ενώ ανθρώπινες σάρκες έκειντο στις άκρες του δρόμου. Όταν έφτασαν οι Βρετανοί στρατιώτες για να «αποκλείσουν» την περιοχή, τους παρακολουθούσε ένα σιωπηρό πλήθος που τους λοξοκοίταζε μέσα από τη ζέστη και τη σκόνη, μέσα από μια διαχωριστική γραμμή τόσο μεγάλη, όσο εκείνη που χώριζε τα βρετανικά στρατεύματα από τους Αφγανούς το 19ο αιώνα, τους Γάλλους από τους Αλγερινούς και τους Αμερικανούς από τους Βιετναμέζους.

Στο Ιράκ, σκηνή της δεύτερης «μεγάλης νίκης», υπάρχουν δύο ανοικτά μυστικά. Το πρώτο είναι ότι οι «τρομοκράτες» που παρενοχλούν τώρα την αμερικανική δύναμη κατοχής αντιπροσωπεύουν μια ένοπλη αντίσταση που σχεδόν μετά βεβαιότητα στηρίζεται από την πλειοψηφία των Ιρακινών, που αντίθετα με την προπολεμική προπαγάνδα, αντιτίθενται στην επιβληθείσα «απελευθέρωση» (προβλ. την έρευνα του Jonathan Steele της 19ης Μαρτίου 2003, www.guardian.co.uk). Το δεύτερο μυστικό είναι ότι έρχεται διαρκώς στο φως μαρτυρία της κλίμακας των Αγγλο-αμερικανικών φόνων, η οποία επιβε-

βαιώνει το λουτρό αίματος που ο Bush και ο Μπλάιρ πάντοτε αρνούνται.

Στα χρόνια που πέρασαν έγιναν τόσες συγκρίσεις με το Βιετνάμ, που διαστάζω να καταφύγω σε άλλη μία. Ωστόσο οι ομοιότητες είναι κτυπητές: για παράδειγμα, η επιστροφή σε εκφράσεις όπως «βυθισμένοι μέσα στο τέλμα». Κάτι που για άλλη μια φορά υποβάλλει ότι οι Αμερικανοί είναι τα θύματα, όχι οι εισβολείς: η εγκεκριμένη χολιγουντιανή εκδοχή, όταν η ληστρική περιπέτεια δεν πάει καλά. Από την ημέρα που γκρεμίστηκε το άγαλμα του Σάνταμ Χουσεΐν, πριν πέντε μήνες, έχουν σκοτωθεί περισσότεροι Αμερικανοί παρά στη διάρκεια του πολέμου. Πολλές δεκάδες έχουν σκοτωθεί και μερικές εκατοντάδες έχουν τραυματισθεί σε κλασικές επιθέσεις ανταρτοπολέμου, σε οδοφράγματα και σημεία ελέγχου, που κάποτε μπορεί να φτάνουν τη μια δωδεκάδα σε μια μέρα.

Οι Αμερικανοί αναφέρονται στους αντάρτες ως «τους νομιμόφρονες στο Σαντάμ» και «πολεμιστές του Μπάαθ», με τον ίδιο τρόπο που απέρριπταν τους Βιετναμέζους ως «κομμουνιστές». Ωστόσο πρόσφατα στη Φαλούτζια, τη καρδιά των σουνιτών του Ιράκ, σαφώς δεν επρόκειτο ούτε για την παρουσία των

Μπαθιστών ούτε των Σανταμιστών αλλά τη κτηνώδη συμπεριφορά των κατακτητών που πυροβολούσαν ανεξέλεγκτα στο πλήθος που προκαλούσε την αντίσταση. Η περίπτωση των αμερικάνικων τανκς που πυροβολούσαν μια οικογένεια βοσκών, θυμίζει το φόνο του βοσκού, της οικογένειας και των προβάτων του από αεροπλάνα «της συμμαχίας» στην «απαγορευμένη για πτήσεις ζώνη», πριν τέσσερα χρόνια, της οποίας τα επακόλουθα κινηματογράφησα και η οποία ξανάφερε στο μυαλό μου τα δολοφονικά παιχνίδια που έπαιζαν τα αμερικάνικα αεροπλάνα στο Βιετνάμ, σκοτώνοντας γεωργούς μέσα στα χωράφια τους και παιδιά πάνω στους βουβάλους. Στις 12 Ιουνίου μια μεγάλη αμερικανική φάλαγγα επετέθη εναντίον μιας «βάσης τρομοκρατών» στα βόρεια της Βαγδάτης και σύμφωνα με Αμερικανό εκπρόσωπο άφησε πίσω της περισσό-

τερους από 100 νεκρούς. Ο όρος «τρομοκράτης» είναι σημαντικός, γιατί εξυπακούει ότι οι όμοιοι της Αλ Κάϊτα επιτίθενται στους ελευθερωτές, έτσι που γίνεται η σύνδεση ανάμεσα στο Ιράκ και τα γεγονότα της 11ης του Σεπτεμβρίου, κάτι που στην προπολεμική προπαγάνδα δεν γινόταν. Σ' αυτή την επιχείρηση συνελήφθησαν περισσότεροι από 400 αιχμάλωτοι. Κατά τους ανταποκριτές του τύπου, η πλειοψηφία τοποθετήθηκε μαζί με μερικές χιλιάδες άλλους Ιρακινούς σε μια «εγκατάσταση κρατουμένων» στο αεροδρόμιο της Βαγδάτης: ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης στα πρότυπα του Μπάγκραμ από που οι άνθρωποι στέλνονται στον Κόλπο του Γκουαντανάμο. Στο Αφγανιστάν οι Αμερικανοί μαζεύουν ταξιτζήδες και τους στέλλουν στη λησμονιά μέσω του Μπάγκραμ. Όπως και τα αγόρια του Πινόσιε στη Χιλή, αυτούς που έβλεπαν ως εχθρούς, τους

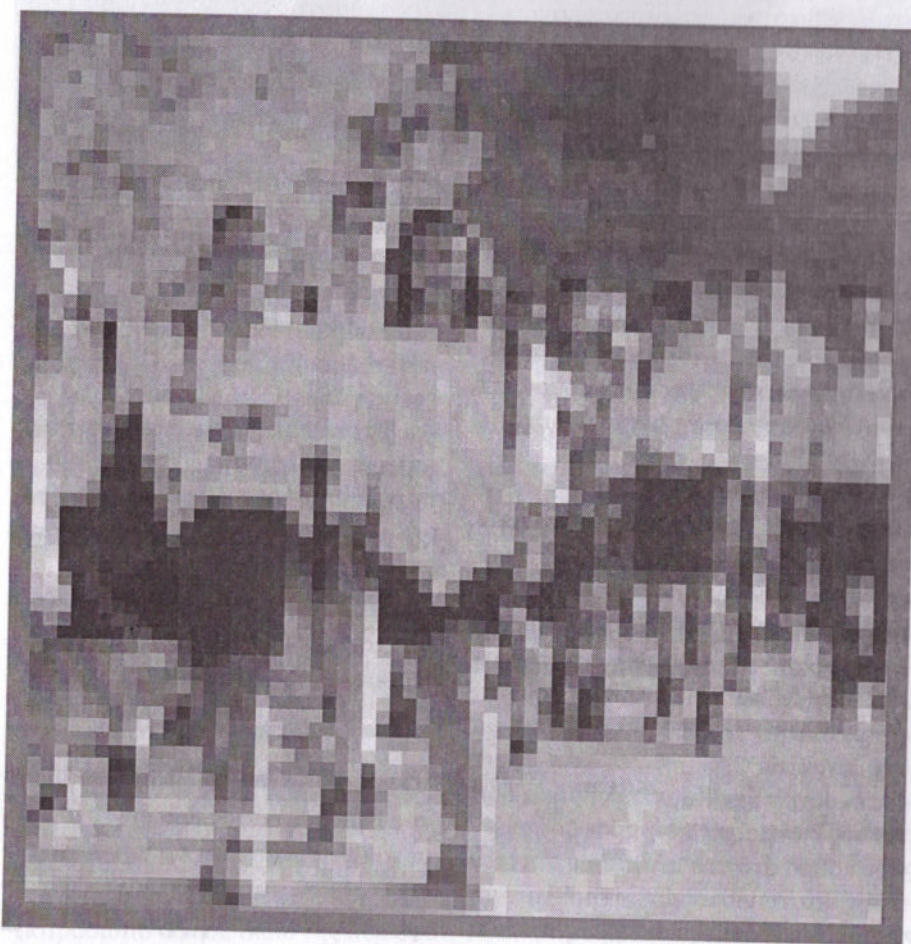
«εξαφάνιζαν». «Ερεύνα και κατάστροφε», η τακτική της καμένης γης από το Βιετνάμ, επανέρχεται. Στις άγονες νοτιοανατολικές πεδιάδες του Αφγανιστάν το χωριό του Νιαζί Κάλα δεν υπάρχει πια. Αερομεταφερόμενα αμερικανικά στρατεύματα σάρωσαν τα πάντα πριν την αυγή της 30ης Δεκεμβρίου του 2001 και μεταξύ άλλων κατέσφαξαν και μια γαμήλια γιορτή. Χωρικοί ανέφεραν ότι γυναίκες και παιδιά έτρεχαν σε μια ξηραμένη λίμνη αναζητώντας προστασία από τα πυρά, πυροβολούμενοι καθώς έτρεχαν. Ύστερα από δύο ώρες τα αεροπλάνα και οι επιτιθέμενοι έφυγαν. Σύμφωνα με έρευνα των Ηνωμένων Εθνών, 52 άτομα είχαν σκοτωθεί περιλαμβανομένων και 25 παιδιών. «Το εκλάβαμε ως στρατιωτικό στόχο» λέει το Πεντάγωνο, αντηχώντας την αρχική του αντίδραση στη σφαγή του Μάι Λάι, πριν 35 χρόνια.

Από παλιά, η στόχευση αμάχων αποτελεί δημοσιογραφικό ταμπού στη Δύση. Το έκαναν κάποια τέρατα ποτέ «εμείς». Ο φόρος αίματος των αμάχων από το πόλεμο του Κόλπου του 1991 υποτιμάτο ευρέως. Σχεδόν ένα χρόνο αργότερα εκτενής μελέτη του Ιδρύματος Ιατρικής Εκπαίδευσης στο Λονδίνο, υπολόγιζε ότι περισσότεροι από 200,000 Ιρακινοί είχαν πεθάνει κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τον πόλεμο ως επακόλουθο των αμέσων ή εμμέσων επιθέσεων εναντίον των αμάχων. Η μελέτη αγνοήθηκε πλήρως. Τον Ιούνιο που πέρασε, το Iraq Body Count, μια ομάδα Βρετανών και Αμερικανών ακαδημαϊκών και ερευνητών, υπολόγισε ότι μέχρι 10,000 άτομα είναι πιθανό να έχουν σκοτωθεί στο Ιράκ, συμπεριλαμβανομένων και 2,356 αμάχων, μόνο από την επίθεση εναντίον της Βαγδάτης. Κατά πάσα πιθανότητα πρόκειται για πολύ συντηρητικό αριθμό. Στο Αφγανιστάν υπήρξε παρόμοιο μακελλειό. Το Μάιο του περασμένου χρόνου, ο Jonathan Steele υπελόγισε από τα διαθέσιμα δεδομένα το ανθρώπινο κόστος από τους αμερικανικούς βομβαρδισμούς και κατέληξε ότι κάπου 20,000 Αφγανοί είχαν ίσως χάσει τη ζωή τους ως έμμεσο επακόλουθο των βομβαρδισμών, αρκετοί απ' αυτούς θύματα της ανομβρίας, όπου τους στερήθηκε η αρωγή. Το «υποκρυπτόμενο» αυτό γεγονός δεν είναι νέο. Πρόσφατη μελέτη στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια της Νέας Υόρκης έχει βρει ότι, το ψέκασμα με Agent Orange, το κίτρινο-δηλητηριώδες υγρό και άλλα ζιζανιοκτόνα στο Βιετνάμ, ήταν τέσσερις φορές μεγαλύτερο απτό υπολογιζόταν αρχικά. Το υγρό περιείχε διοξίνη, ένα από τα πιο γνωστά θανατηφόρα δηλητήρια. Σ' αυτό που αρχικά ονόμασαν "Operation Hades" για να αλλάξει αργότερα στο φιλικότερο "Operation Ranch Hand", οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ σε κάπου 10,000 «αποστολές» κατάστρεψαν τα μισά σχεδόν δάση του νότιου Βιετνάμ και αναρίθμητες ανθρώπινες ζωές. Πρόκειται για την πιο ύπουλη και ίσως την πιο καταστρεπτική χρήση χημικού όπλου μαζικής καταστροφής που υπήρξε ποτέ. Μέχρι σήμερα τα παιδιά του Βιετνάμ

εξακολουθούν να γεννιούνται με μια σειρά παραμορφώσεων, είτε γεννιούνται νεκρά, είτε τα έμβρυα αποβάλλονται. Η χρήση πυρομαχικών με μύτες από ουράνιο προκαλεί την ίδια καταστροφή με το κίτρινο υγρό. Στον πρώτο πόλεμο του Κόλπου το 1991, οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί χρησιμοποίησαν 350 τόννους απεμπλουτισμένου ουρανίου. Σύμφωνα με τη Βρετανική Αρχή Ατομικής Ενεργείας, που επικαλείται διεθνή μελέτη, 50 τόννοι απεμπλουτισμένου ουρανίου αν εισπνευσθούν ή εισαχθούν στο στομάχι θα προκαλούσαν 500,000 θανάτους. Στο νότιο Ιράκ τα περισσότερα θύματα είναι άμαχοι. Υπολογίζεται ότι στην τελευταία επίθεση χρησιμοποιήθηκαν 2,000 τόνοι. Σε μια αξιοσημείωτη σειρά άρθρων στη Christian Science Monitor, ο διερευνητικός δημοσιογράφος Scott Peterson αναφέρθηκε σε ακτινοβολούσες σφαίρες στους δρόμους της Βαγδάτης και τανκς μολισμένα με ραδιενέργεια, όπου τα παιδιά παίζουν χωρίς καμιά προειδοποίηση. Αρκετά καθυστερημένα έχουν εμφανιστεί κάποιες επιγραφές στα αραβικά: «Κίνδυνος, απομακρυνθείτε απ αυτή την περιοχή». Ταυτόχρονα, το Κέντρο Ιατρικής Έρευνας Ουρανίου, που έχει την έδρα του στον Καναδά, έχει κάνει δύο έρευνες επί τόπου στο Αφγανιστάν, με τα αποτελέσματα να περιγράφονται ως «τρομερά». «Χωρίς απολύτως εξαίρεση» αναφέρεται, «σε κάθε περιοχή που βομβαρδίστηκε και ερευνήθηκε» οι άνθρωποι είναι άρρωστοι, ενώ σημαντικό μέρος του άμαχου πληθυσμού παρουσιάζει συμπτώματα εσωτερικής μόλυνσης από ουράνιο». Επίσημος χάρτης που διανεμήθηκε σε μη κυβερνητικές οργανώσεις στο Ιράκ δείχνει ότι οι Αμερικανοί και Βρετανοί στρατιωτικοί έχουν παραφορτώσει τις αστικές περιοχές με βόμβες διασποράς, αρκετές από τις οποίες δεν έχουν εκραγεί. Καμιάς δεν τυγχάνουν προσοχής, μέχρι που τις μαζεύουν τα παιδιά και εκρήγνυνται. Στο κέντρο της Καμπούλ βρήκα δύο άθλιες επιγραφές που προειδοποιούν τον κόσμο ότι τα ερείπια των σπιτιών τους και των δρόμων, περιέχουν μη εκραγείσες βόμβες διασποράς "made in

USA". Ποιος τις διαβάζει; Τα μικρά παιδιά; Την ημέρα που παρακολούθησα στο λόμπι του ξενοδοχείου μου κάποια παιδιά να χοροπηδούν μέσα σε κάτι που θα μπορούσε να ήταν αστικό ναρκοπέδιο, είδα τον Τόνυ Μπλαϊρ στο C.C.N. Βρισκόταν στο Ιράκ, στη Βασσόρα, σηκώνοντας στην αγκαλιά του κάποιο παιδί, σ ένα σχολείο, που για την επίσκεψη του είχε φρεσκομπογιατιστεί και όπου προς τιμήν του πρόσφεραν γεύμα. Σε μια πόλη όπου βασικές υπηρεσίες όπως τα σχολεία, η τροφή και το νερό παρουσιάζαν κάτω από τη Βρετανική κατοχή, μια εικόνα καταστροφής... Ήταν ακριβώς στη Βασόρα που πριν τρία χρόνια κινηματογράφησα εκατοντάδες αρρώστων παιδιών που πέθαιναν, γιατί τους είχαν στερήσει τον εξοπλισμό καταπολέμησης του καρκίνου και τα φάρμακα, χάρις, σ' ένα εμπάργκο που με ενθουσιασμό επέβαλε ο Τόνυ Μπλαϊρ. Τώρα βρισκόταν μπροστά μου - με ανοιχτό το πουκάμισο, μ' αυτό το πλατύ χαμόγελο, ο άνθρωπος του στρατεύματος αν όχι του λαού - σηκώνοντας στην αγκαλιά του ένα παιδάκι, για τις φωτογραφικές μηχανές. Όταν γύρισα στο Λονδίνο, διάβασα το «Μετά το Γεύμα» του Χάρολντ Πίντερ, από την νέα του συλλογή «του Πολέμου» (Faber & Faber) Και το μεσημέρι καταφθάνουν τα καλοντυμένα πρόσωπα Για να οσφρανθούν ανάμεσα στους νεκρούς Και να γευματίσουν Και όλα τα καλοντυμένα πρόσωπα να κόβουν. Τα πρησμένα από τη σκόνη αβοκάτο Και να ανακατεύουν τη σούπα με πεταμένα κόκαλα Και μετά το γεύμα Να ξαπλώνουν νωχελικά και να ραχατεύουν Χύνοντας κρασί σε κατάλληλα κρανία. *Ο John Pilger είναι βραβευμένος βρετανός δημοσιογράφος που συνεργάζεται με τον New Statesman και που παραχώρησε το δικαίωμα αναδημοσίευσης των άρθρων του στο «Εξυπαρχής». ☐

Η στολή διχάζει μαθητές και καθηγητές

Αποτελέσματα έρευνας που έκανε μια ομάδα υποδιευθυντών (Νίκος Αθηρινίτης, Ανδρέας Κυπριανίδης, Κώστας Πηλίας, Μερόπη Σταυρινάκη, Σοφοκλής Σάββα) σε δύο τεχνικές σχολές και τρία γυμνάσια της Λάρνακας. Και στα πέντε σχολεία φοιτούν πολλοί μαθητές από τα χωριά της περιοχής. Το δείγμα των μαθητών ανήκε πέρσι είτε στην Τρίτη τάξη του γυμνασίου είτε στην Τρίτη τάξη των δύο τεχνικών σχολών. Το δείγμα των καθηγητών εργαζόταν στα πέντε αυτά σχολεία. Η έρευνα έγινε τον περασμένο Γενάρη και Φλεβάρη.

Συμπεράσματα

Από τη μελέτη της Ανάλυσης των Αποτελεσμάτων καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

- α) Η πλειοψηφία των καθηγητών πιστεύει ότι η στολή βοηθά το μαθητή/τρια να μη χρονοτριβεί για να επιλέξει ρούχα και επομένως η εφαρμογή της είναι πρακτική. Η πλειοψηφία όμως των μαθητών/τριών είναι υπέρ της κατάργησης της στολής, παρ' όλον ότι το μεγαλύτερο ποσοστό πιστεύει ότι με την κατάργησή της θα χρειάζονται περισσότερο χρόνο το πρωινό για να αποφασίσουν τι θα φορέσουν.
- β) Η ύπαρξη στολής συντελεί στο να μη γίνεται διάκριση μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Αυτή είναι η άποψη τόσο των καθηγητών όσο και των μαθητών/τριών
- γ) Οι καθηγητές θεωρούν τη ύπαρξη στολής σαν μέσο πειθαρχίας μέσα στην τάξη πράγμα που τους ευκολύνει να κάνουν το μάθημά τους. Την ίδια περίπου άποψη έχουν και οι μαθητές. Στην αυλή του σχολείου όμως οι μαθητές/τριες δεν πιστεύουν ότι η στολή βοηθά στην πειθαρχία, σε αντίθεση με τους καθηγητές που έχουν την άποψη ότι με αυτή επιβάλλεται η πειθαρχία. Εκεί που συμφωνούν οι καθηγητές με τους μαθητές/τριες είναι στις εκ-

δρομές που όλοι πιστεύουν ότι η στολή δε παίζει κανένα ρόλο. Φαίνεται ότι μεγάλη μερίδα των καθηγητών πιστεύει ότι η ύπαρξη στολής θα διευκόλυνε το έργο τους, ενώ οι μαθητές/τριες τη θεωρούν σαν μέτρο επιβολής και εξαναγκασμού και την απορρίπτουν. Τούτο φαίνεται ξεκάθαρο από την απάντηση που έδωσαν αμφοτέροι στην ερώτηση «είμαι υπέρ της στολής» που τα δύο τρίτα των καθηγητών απάντησαν θετικά σε αντίθεση με τους μαθητές/τριες που θετικά απάντησε μόνο το ένα τρίτο.

- δ) Οι καθηγητές πιστεύουν ότι γενικά η στολή πρέπει να διατηρηθεί, όμως μπορεί να γίνει πιο μοντέρνα με βάση και τις απόψεις των μαθητών/τριών, για κάθε σχολείο διαφοροποιημένη, έτσι που οι μαθητές/τριες να νιώθουν περήφανοι που θα φορούν μια στολή που στη δημιουργία της αποφάσισαν και οι ίδιοι οι μαθητές. Οι μαθητές όμως παρ' όλο ότι προκειμένου να φορούν στολή θα την ήθελαν μοντέρνα και να συντελέσουν στο σχεδιασμό της εν τούτοις δεν θα αισθάνονταν καθόλου υπερήφανοι για τη στολή τους.
- ε) Επειδή οι περισσότεροι μαθητές δε θέλουν τη στολή, την οποία θεωρούν σαν μέσο καταπίεσης και εξαναγκα-

σμού, είναι φυσικό να κάνουν ότι είναι δυνατόν για να μη τη φορούν, πράγμα το οποίο αντιμετωπίζουμε συχνά σαν Βοηθεί Διευθυντές. Τούτο έχει σαν αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος σε παρατηρήσεις, τιμωρίες και διαπληκτισμούς μεταξύ των μαθητών μας.

Εισηγήσεις

Επειδή υπάρχουν διαμετρικά αντίθετες απόψεις πρέπει για να μπορέσει να διατηρηθεί η στολή να :

- πειστούν οι μαθητές για τη χρησιμότητα της
- λαμβάνουν μέρος στο σχεδιασμό της οι μαθητές
- προωθηθεί ο εκμοντερνισμός της στολής το συντομότερο με τη συμμετοχή βεβαίως και των άμεσα ενδιαφερομένων δηλαδή των μαθητών.

Θα μπορούσαμε φυσικά να εισηγηθούμε και κατάργηση της στολής αφού οι μαθητές τη θεωρούν μάλλον σαν μέσο καταπίεσης. Επίσης αξιόλογο ποσοστό καθηγητών που σε κάποια ερωτήματα αγγίζει περίπου και το 45% είναι υπέρ των απόψεων των μαθητών/τριων. Με την κατάργηση της στολής θα κερδίζαμε πολύτιμο χρόνο για να ασχοληθούμε με πιο ουσιαστικά προβλήματα των μαθητών μας. **Ε**

Η καλλιέργεια ειρηνιστικής συνείδησης δεν είναι ανάμεσα στα εππεύγματα του Κυπριακού Σχολείου. Στο βαθμό ωστόσο που ρητορικά τουλάχιστον υπάρχει στο ζήτημα γενική αποδοχή θα μπορούσε να αρχίσει ή να ξαναρχίσει όσες φορές χρειαστεί ένας διάλογος για το θέμα. Θεωρούμε ότι η εισήγηση του Α. Πολυδώριου μπορεί να δώσει το έναυσμα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ*

Του Ανδρέα Π Πολυδώρου

Η κουλτούρα της ειρήνης είναι όλες οι αξίες, οι στάσεις και οι μορφές συμπεριφοράς που αντανακλούν σεβασμό προς τη ζωή, τα ανθρώπινα όντα και την αξιοπρέπεια τους, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, απόρριψη της βίας και όλων των μορφών της και προσήλωση στις αρχές της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ανοχής και της κατανόησης μεταξύ λαών και μεταξύ ομάδων και ατόμων. Σημαίνει, ακόμη, σεβασμό και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Η διαρκής ειρήνη υπήρξε ο πόθος της ανθρωπότητας από την αυγή της ιστορίας της. Αλοίμονο, όμως, εξακολουθεί, ακόμη, να 'ναι άπιαστο όνειρο. Η ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από πολλές προσπάθειες, ανυπολόγιστες καταστροφές και εκατομμύρια θυμάτων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, έδωσαν πολλές ελπίδες ότι, επιτέλους, το όνειρο των ανθρώπων για επικράτηση της ειρήνης θα γίνει πραγματικότητα.

Έθνη, επηρεαζόμενα από αυτά ακριβώς τα κράτη, παρεμβαίνουν επιλεκτικά εκεί όπου παραβιάζεται το διεθνές δίκαιο. Έτσι εξακολουθούν να επιβεβαιώνονται τα λόγια που ο αρχαίος Έλληνας ιστορικός Θουκυδίδης έβαλε στο στόμα των αντιπροσώπων των Αθηναίων στη συνέλευση των Λακεδαιμονίων, λίγο πριν από την έκρηξη του Πελοποννησιακού Πολέμου, το 431 π.Χ. Οι Λακεδαιμόνιοι κατηγορούσαν τους Αθηναίους ότι έκαναν κατάχρηση της ηγεμονίας τους επί των συμμάχων και τους καλούσαν να πα-

ωμή διακήρυξη των αντιπροσώπων των Αθηναίων επαναλαμβάνεται από ανθρώπινες κοινωνίες ως σήμερα. Το ερώτημα που εγείρεται είναι τούτο: Να δεχθούμε ότι αυτή είναι η μοίρα των ανθρωπίνων κοινωνιών; Ο ασθενέστερος να υποκύπτει στη θέληση του ισχυρότερου; Μια τέτοια στάση θα ήταν, πιστεύω, καταστρεπτική και θα οδηγούσε στη μοιρολατρία και τον μηδενισμό. Η ιστορία της ανθρωπότητας δεν είναι μόνο πόλεμοι και καταστροφές. Είναι και μια, άγκαι κοπιώδης και επώδυνη, πορεία από τη βαρβαρότητα στον πολιτισμό. Αυτό, τουλάχιστο, μαρτυρούν τα μνημεία της τέχνης και του λόγου και ο κόσμος των ηθικών αξιών, που διαμορφώθηκαν στο πέρασμα των χιλιετηρίδων. Μπορεί η πάλη μεταξύ του καλού και του κακού, του πολιτισμού και της βαρβαρότητας, να είναι σκληρή και αδιόλητη. Μπορεί, συχνά, τα φαινόμενα να δείχνουν ότι η ανθρωπότητα καρικατίζεται και ότι η ωμή βία θα επιβάλλεται των ηθικών αξιών. Όμως τα πολυτιμα τεκμήρια, αυτή η ανεκτίμητη κληρονομιά που μας παρέδωσαν οι πρόγονοί μας δίνει το δικαίωμα να ελπίζουμε. Από την άλλη μας επωμίζει το καθήκον να αγωνιστούμε, ώστε το πιο γλυκό όραμα «για ειρήνη στη γη και ευδοκία στους ανθρώπους» να γίνει πραγματικότητα. Υπό αυτή την έννοια η ειρήνη δεν είναι, απλώς, το αντίθετο του πολέμου. Το περιεχόμενο της ειρήνης είναι πιο σύνθετο και πιο ουσιαστικό. Η κουλτούρα της ειρήνης είναι όλες οι αξίες, οι στάσεις και οι μορφές συμπεριφοράς που αντανακλούν σεβασμό προς τη ζωή, τα ανθρώπινα όντα και την αξιοπρέπεια τους, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, απόρριψη της βίας και όλων των μορφών της και προσήλωση στις αρχές της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ανοχής και της κατανόησης μεταξύ λαών και μεταξύ ομάδων και ατόμων. Σημαίνει, ακόμη, σεβασμό και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Ένα απόσπασμα στο καταστατικό της ΟΥΝΕΣΚΟ τονίζει: «Εφόσον οι πόλεμοι αρχίζουν στα μυαλά των ανθρώπων, είναι στα μυαλά των ανθρώπων που πρέπει να οικοδομηθεί η άμυνα της ειρήνης», εννοώντας, φυσικά, τον πρωταρχικό ρόλο της εκπαίδευσης προς αυτή την κατεύθυνση. Το σχολείο, για να εκπληρώ-

Πιστεύω ότι η μη επανάληψη ενός νέου παγκοσμίου πολέμου, κατά την διάρκεια των τελευταίων 55 χρόνων, είναι θετικό επίτευγμα. Οι τοπικοί, περιφερειακοί ή εμφύλιοι πόλεμοι είναι, όμως, εξίσου καταστρεπτικοί και αποτελούν μάλιστα. Όσοι έχουν εναποθέσει πολλές ελπίδες στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ανησυχούν, επειδή ισχυρά κράτη ή οργανισμοί επεμβαίνουν για να επιλύσουν τις διενέξεις, με τον δικό τους τρόπο, παραβιάζοντας τον Χάρτη και τις διαδικασίες των Ηνωμένων Εθνών. Συγχρόνως, τα Ηνωμένα

ραϊτηθούν από την ηγεμονία. Οι αντιπρόσωποι των Αθηναίων απάντησαν αλαζονικά: «Αφού άπασ την αποκτήσαμε, αρνούμεθα να την παραιτήσουμε, υπείκοντες εις τα ισχυρότατα των ελατηρίων - την δόξαν, τον φόβον και το συμφέρον. Ανέκαθεν έχει κρατήσει η αρχή ότι ο ασθενέστερος υποκύπτει εις την θέλησιν του ισχυροτέρου. Ποτέ τω όντι άνθρωπος εις τον οποίον επαρουσιάσθη η ευκαιρία να αποκτήσει κάτι διά της σκαιάς βίας, δεν παρέλειψε να το κάμη, προτιμήσας την δικαιοσύνην.» Αυτή η

νει ορθά την αποστολή του ως φυτωρίου του κουλτούρας της ειρήνης, πρέπει να είναι ζωντανό κέντρο δημοκρατίας και ασφάλειας, ένας χώρος αγωγής για τοπική και παγκόσμια κοινωνία ενεργών και υπευθύνων πολιτών.

Βέβαια, το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας δεν είναι αυτόνομος θεσμός. Υπό αυτή την άποψη οργανώνεται, ώστε να υπηρετεί τα συμφέροντα εκείνων που το ελέγχουν. Από την άλλη, το εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζεται από μια σειρά δυναμικούς παράγοντες και εταίρους, όπως είναι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, οι γονείς, οι κοινωνικοί θεσμοί και, οπωσδήποτε, τα πολιτικά κόμματα, που με την παρέμβασή τους μπορούν να επηρεάσουν τους προσανατολισμούς, τα προγράμματα και την αποτελεσματικότητά του.

Το σχολείο, όπως και η οικογένεια, από τη φύση τους αποτελούν βασικό όργανο κοινωνικοποίησης των παιδιών, στην πιο κατάλληλη γι' αυτό το σκοπό ηλικία. Πρέπει, κατ' αρχή να είναι ένας ευχάριστος και ελκυστικός χώρος, από κτιριακής απόψεως, εξοπλισμού και φυσικού περιβάλλοντος. Το προσωπικό να είναι αφοσιωμένο στην αποστολή του, να αγαπά τα παιδιά χωρίς διακρίσεις και να είναι πρότυπο δίκαιης αντίκρισης όλων των ζητημάτων και προβλημάτων.

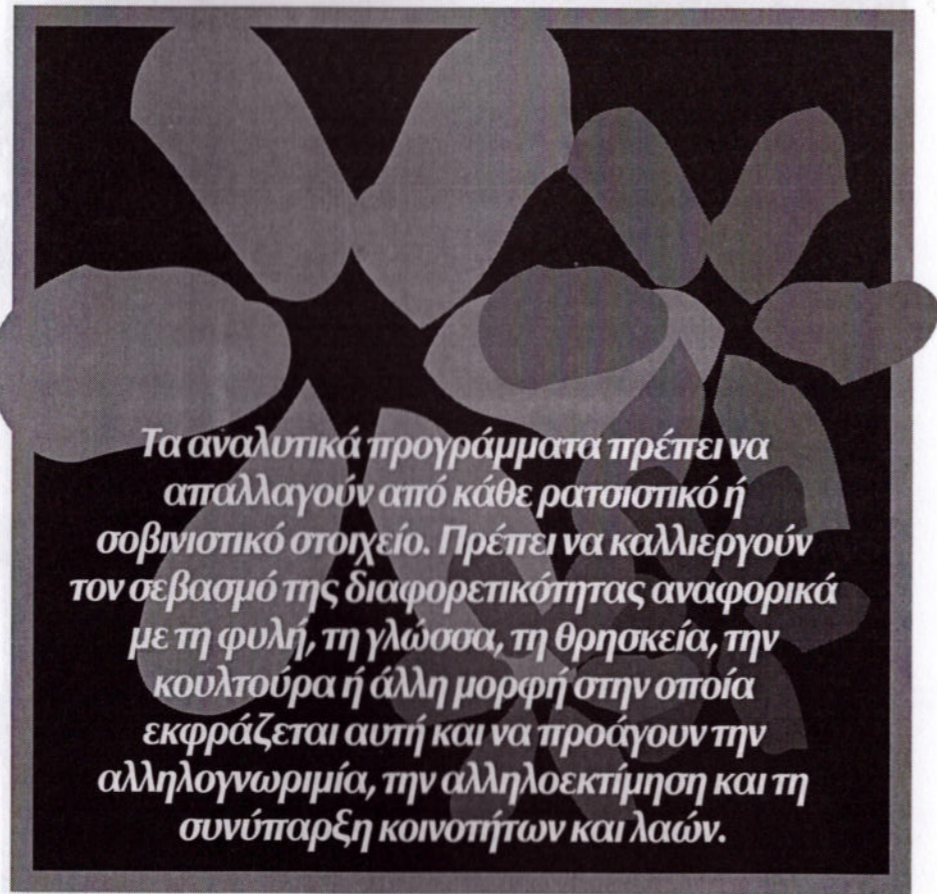
Η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών προκήρυξε, πριν από τρία χρόνια, το έτος 2000 ως το Διεθνές Έτος για την Κουλτούρα της Ειρήνης. Έτσι το 2000 σηματοδοτείται ως ουσιαστικό και αναγκαίο ορόσημο, που οδηγεί την ανθρωπότητα όχι μόνο σ' ένα νέο αιώνα, αλλά και σε μια νέα χιλιετία. Η όλη προσπάθεια οργάνωσης των δραστηριοτήτων για να τιμηθεί το Διεθνές Έτος για την Κουλτούρα της Ειρήνης ευρίσκεται υπό την αιγίδα της Εκπαιδευτικής, Επιστημονικής και Πολιτιστικής Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών, γνωστής ως ΟΥΝΕΣΚΟ. Στα πλαίσια των εκδηλώσεων προς τιμήν του Διεθνούς Έτους για την Κουλτούρα της Ειρήνης, η Διεθνής Οργάνωση Εκπαιδευτικών για την Ειρήνη πραγματοποίησε στο Παρίσι, από τις 8 έως τις 13 Ιουλίου, το 6ο Παγκόσμιο Συνέδριο Εκπαίδευσης για την Ειρήνη. Είχα την τιμή να συμμετάσχω στο συνέδριο ως εκπρόσωπος του Παγκυπρίου Συμβουλίου Ειρήνης. Το κείμενο

που ακολουθεί αποτελεί την κατάθεσή μου.

Γιατί η αποτελεσματική και δημιουργική μάθηση δεν είναι υπόθεση μετάδοσης ξηρών γνώσεων από το δάσκαλο-αυθεντία, αλλά υπόθεση συνεταιριστικής προσπάθειας, με τη συμμετοχή, βέβαια, και τη λελογισμένη καθοδήγηση του δασκάλου που ξυπνά το ενδιαφέρον και ενεργοποιεί τους μαθητές να ερευνήσουν και να ανακαλύψουν τη γνώση και την αλήθεια, να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη, να αναπτύξουν το αίσθημα της συν-ευθύνης και να εκτιμήσουν την αξία

τίας και ασφάλειας, ενός χώρου αγωγής για τοπική και οικουμενική πολιτεία υπεύθυνων πολιτών - χρειάζονται αλλαγές, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των καιρών. Ορισμένες εισηγήσεις, αναφορικά μ' αυτό το θέμα, ακολουθούν πιο κάτω:

1. Τα αναλυτικά προγράμματα πρέπει να απαλλαγούν από κάθε ρατσιστικό ή σοβινιστικό στοιχείο. Πρέπει να καλλιεργούν τον σεβασμό της διαφορετικότητας αναφορικά με τη φυλή, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την κουλτούρα ή άλλη μορφή στην οποία εκ-

της συνεργασίας και της συλλογικής προσπάθειας. Εάν, λοιπόν, η σχολική ζωή και μάθηση εδράζονται στο διάλογο και τη συνεταιριστική προσπάθεια που αποτελούν ύψιστες αξίες της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης, τότε, αναμφίβολα, αυτό το είδος οργάνωσης της σχολικής ζωής οδηγεί στο ζητούμενο, την κουλτούρα της ειρήνης.

Τα σχολικά προγράμματα, που είναι τα οχήματα υλοποίησης των στόχων της εκπαίδευσης - και στη συγκεκριμένη περίπτωση του εκπαιδευτικού συστήματος ως ζωντανού κέντρου δημοκρα-

φράζεται αυτή και να προάγουν την αλληλογνωριμία, την αλληλοεκτίμηση και τη συνύπαρξη κοινοτήτων και λαών. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια μαθητές από διάφορες χώρες μπορούν να συνεργάζονται πάνω σε κοινά προγράμματα μελετών και τα σχολεία να ανταλλάξουν επισκέψεις μαθητών, δασκάλων και γονέων. Στο σημείο αυτό επιθυμώ να γίνω πιο συγκεκριμένος. Η πατρίδα μου, η Κύπρος, κατοικείται από ένα πληθυσμό περίπου 750000 κατοίκων. Οι δύο κύριες κοινότητες, οι

Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι, αποτελούν, αντίστοιχα, το 77.1% και το 18.1% και οι άλλες μικρές μειονότητες, όπως οι Μαρωνίτες, οι Αρμένιοι, οι Λατίνοι και άλλοι το 4.8% του πληθυσμού. Αυτές οι κοινότητες συζούσαν αρμονικά, για αιώνες, στις πόλεις και σε πολλά χωριά. Όμως στα σχολεία της μιας κοινότητας ουδέποτε διδασκόταν η γλώσσα της άλλης. Τα σχολικά βιβλία της μιας κοινότητας δεν περιείχαν τίποτε το θετικό από την ιστορία της άλλης. Έλεπε, εντελώς, οποιαδήποτε αναφορά στη λογοτεχνία, τα ήθη και έθιμα, την κουλτούρα, γενικά, της άλλης πλευράς. Καμιά κοινή πολιτιστική εκδήλωση μεταξύ των σχολείων κι ας συνυπήρχαν, πολλές φορές, το ένα πλάι στο άλλο. Νομίζω πως, αν δεν υπήρχαν αυτές οι παραλείψεις, τα εκπαιδευτικά συστήματα των δύο κοινοτήτων θα είχαν συμβάλει θετικά στην καλύτερη γνωριμία, την αλληλοεκτίμηση, την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και αισθήματος ασφάλειας. Δυστυχώς οι πιο πάνω παραλείψεις και η αρνητική συμβολή των μέσων μαζικής επικοινωνίας συνέβαλαν στην καλλιέργεια της καχυποψίας και της ανασφάλειας μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Η παροχή πληροφόρησης, αμερόληπτων πηγών αναφοράς, η κουλτούρα της διαφάνειας αποτελούν ζωτικά στοιχεία της δημοκρατικής αγωγής.

2. Η διδασκαλία των τεχνών και της λογοτεχνίας πρέπει να προσφέρεται, τόσο στη δημοτική όσο και στη μέση εκπαίδευση, γιατί, εκτός του ότι τα θέματα αυτά βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντα και το ταλέντο τους και να γίνουν πιο ολοκληρωμένες προσωπικότητες, με τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα τους, καλλιεργούν την εκτίμηση των παιδιών προς τους θησαυρούς και τις αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς και τα ευαισθητοποιούν απέναντι στους κινδύνους που διατρέχουν αυτά τα καλλιτεχνικά μνημεία από τις πολεμικές συρράξεις.

3. Ζούμε σε ένα κόσμο διαρκώς αλληλοεξαρτώμενο. Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν συρρικνώσει τον πλανήτη, όσον αφορά τις επικοινωνίες και τις αποστάσεις. Είμαστε, όπως συνηθίζεται να λέγεται, πολίτες ενός οικουμενικού χω-

ριού. Τα προβλήματα μόλυνσης του περιβάλλοντος στην μια άκρη της γης έχουν την αντανάκλασή τους στην άλλη άκρη. Το ίδιο ισχύει και για τις περιπτώσεις διαρροής πυρηνικής ενέργειας. Ένα πυρηνικό ατύχημα ή σκόπιμη χρησιμοποίηση πυρηνικών όπλων είναι δυνατό να πινάξει στον αέρα τη ζωή στον πλανήτη μας. Η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων, η εξαφάνιση της χλωρίδας και πανίδας σε μια περιοχή καταστρέφει το οικολογικό ισοζύγιο και υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής σ' ολόκληρο τον κόσμο. Τα σχολεία, λοιπόν, επωμίζονται την ευθύνη να δώσουν στα προγράμματά τους εξέχουσα θέση στην οικολογία. Πρέπει να βοηθήσουν τα παιδιά να συσχετίζουν τον εαυτό τους με το περιβάλλον, να εμπλέκονται και να συμμετέχουν ενεργά στην προστασία του άμεσου τους περιβάλλοντος, αλλά συγχρόνως να γίνουν και ευαίσθητοι δέκτες των παγκόσμιων οικολογικών προβλημάτων, τα οποία προκαλούνται από τις κοινωνίες της αφθονίας και της υπερκατανάλωσης ή της φτώχειας και της ανέγκης. «Να σκέφτονται οικουμενικά και να ενεργούν τοπικά». Η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης αναδύεται ως ένας από τους κύριους στόχους της εκπαίδευσης της ειρήνης σήμερα.

4. Ποτέ στο παρελθόν το ανθρώπινο γένος δεν είχε τέτοιο, φοβερά αναπτυσσόμενο, επιστημονικό και τεχνολογικό δυναμικό, τέτοια εξαιρετική ικανότητα να παράγει πλούτο και ευζωία, αλλά και ποτέ στο παρελθόν δεν υπήρξε τέτοια προφανής διαφορά και ανισότητα στον κόσμο. Είναι φανερό ότι η αξία του υπερκέρδους ποδοπατεί την αξία της κοινωνικής δικαιοσύνης. Μια ασήμαντη μειονότητα καρπούται αυτό τον πλούτο και την ευζωία, ενώ η καταπληκτική πλειονότητα των κατοίκων του πλανήτη υποσιτίζονται και πεθαίνουν πρόωρα από τις αρρώστιες και τις ανθυγιεινές συνθήκες ζωής. Εκατό τριάντα εκατομμύρια παιδιά δεν έχουν πρόσβαση στη δημοτική εκπαίδευση και διακόσια πενήντα εκατομμύρια παιδιά, κάτω των δεκαπέντε ετών, είναι υποχρεωμένα να εργάζονται για να ζήσουν. Αυτά τα απαράδεκτα κοινωνικά φαινόμενα, που αποτελούν όνειδος για τον πολιτισμό,

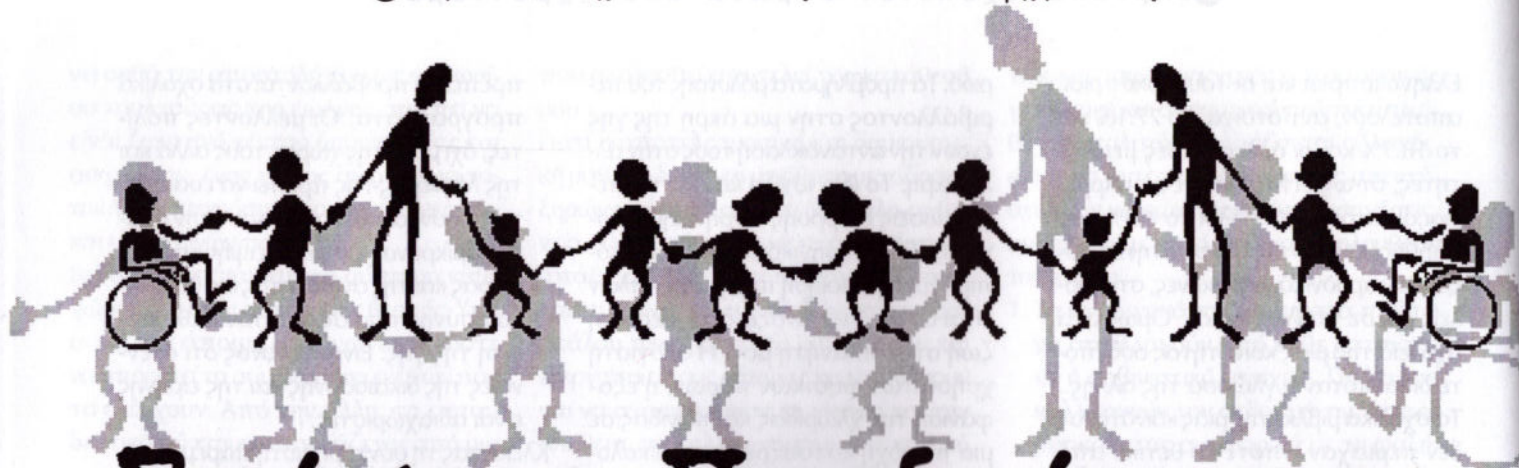
πρέπει να προβάλλονται στα σχολικά προγράμματα. Οι μέλλοντες πολίτες, όχι μόνο της χώρας τους αλλά και της Μητέρας-Γης πρέπει να ευαισθητοποιούνται και να βλέπουν την ανάγκη σμίκρυνσης και εξάλειψης της διαφοράς και της ανισότητας ως θέμα δικαιοσύνης που αφορά τον κάθε πολίτη της γης. Είναι γεγονός ότι οι έννοιες της δικαιοσύνης και της ειρήνης είναι αδιαχώριστες.

Κλείοντας τη σύντομη αυτή παρέμβαση, επιτρέψτε μου να αναφερθώ και πάλι στην ιδιαίτερη πατρίδα μου. Η Κύπρος ανακηρύχθηκε σε Ανεξάρτητη Δημοκρατία το 1960. Το σύνταγμα της περιείχε αρκετά δυσλειτουργικά στοιχεία, τα οποία προκάλεσαν προβλήματα στις σχέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Τα προβλήματα αυτά δεν ήταν αεσιπέραστα. Δυστυχώς, το 1974, η Τουρκία, επωφελούμενη της γεωγραφικής της θέσης και της υπεροχής της, με αφορμή το πραξικόπημα εναντίον της νόμιμης κυβέρνησης και με πρόσχημα την προστασία των Τουρκοκυπρίων, εισέβαλε στο νησί, κατέλαβε το 37% του εδάφους και εκτόπισε το ένα τρίτο των Ελληνοκυπρίων από τις εστίες τους. Πολλές εκκλησίες καταστράφηκαν ή έγιναν τζαμιά. Αρχαιολογικοί θησαυροί συλήθηκαν. 36.4% των σχολείων μέσης και 34% της δημοτικής εκπαίδευσης είναι κατεχόμενα. Είκοσι έξι χρόνια από τότε η Κύπρος είναι χωρισμένη με ένα αδιαπέραστο τείχος κατοχής και κανένα από τις 200000 εκτοπισμένους Ελληνοκύπριους δεν μπορεί να πάει στο σπίτι ή την περιουσία του. Οι λίγοι εγκλωβισμένοι υφίστανται πολλές ταλαιπωρίες και τα παιδιά που φοιτούν στα σχολεία εκεί στερούνται ακόμη και τα βιβλία.

Το πολιτικό πρόβλημα της Κύπρου είναι θέμα ηθικής τάξης και διεθνούς δικαίου. Ως τότε οι Διεθνείς Οργανισμοί θα ανέχονται να γίνονται οι μικρές και ανυπεράσπιστες χώρες θύματα της επεκτατικής πολιτικής πανίσχυρων γειτόνων τους;

*Από το βιβλίο Εκπαιδευτικά και Κοινωνικοπολιτικά Κείμενα, Λευκωσία, 2001
*Το πιο πάνω κείμενο αποτελεί εισήγηση του συγγραφέα στο 6ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο για την Ειρήνη που οργάνωσε η Διεθνής Οργάνωση Εκπαιδευτικών για την Ειρήνη τον Ιούλιο του 2000.

*1. Θουκυδίδου Ιστορία, Βιβλίο 1ο, παρ. 76. Με-

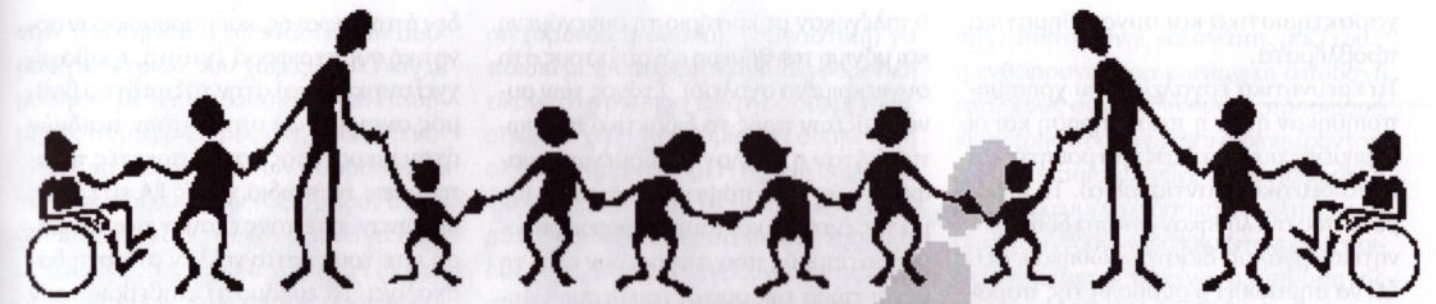

Σχέσεις Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες με Συνομήλικούς τους στο Γενικό Σχολείο

Πώς συμπεριφέρονται, πώς παίζουν, πώς μαθαίνουν;

Κυπριακός Όμιλος Βνιαίας εκπαίδευσης- Λευκή Κουρέα

Το άρθρο περιγράφει έρευνα που έγινε σε ένα αγροτικό δημοτικό σχολείο της Κύπρου με πληθυσμό 200 παιδιών από το Νοέμβριο 2002 ως και τον Απρίλη 2003. Η έρευνα σχεδιάστηκε στα πλαίσια του προγράμματος ΜΕΡΑ (Μαθητές στην Έρευνα), που προκήρυξε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Στην έρευνα εξετάζονται οι στάσεις των παιδιών χωρίς ειδικές ανάγκες (ΕΑ) προς συμμαθητές τους με ειδικές ανάγκες. Ερευνητές της εργασίας ήταν δέκα παιδιά της Στ' τάξης και πέντε εκπαιδευτικοί-συντονιστές. Έμπειρες ερευνήτριες ήταν η Δρ. Ελένη Φπιάκα από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και η Δρ. Μαρία Ρούσου, εκπαιδευτικός.

Τι σημαίνει ένταξη;

Η ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες (ΕΑ) στα γενικά σχολεία της Κύπρου είναι πλέον θεσμοθετημένη πραγματικότητα (Νόμος 113(Ι)/99) που πήρε «σάρκα και οστά» μετά την ψήφιση των τροποποιητικών κανονισμών, Σεπτέμβρη του 2001. Όταν μιλάμε για ένταξη πολλοί ίσως θα την συγχέουν ή ταυτίζουν με έννοιες όπως Ειδική Εκπαίδευση, συνεκπαίδευση, ενσωμάτωση, εκπαίδευση για όλους κλπ. Είναι γεγονός ότι στο χώρο της Ειδικής Αγωγής πολλές ερμηνείες, πολύπλοκοι αντιφατικοί ή ταυτίζοντες ορισμοί κυριαρχούν. Κι αυτό γιατί, κατά τη Βλάχου (1998), δεν μιλάμε για ένα παιχνίδι λέξεων αλλά για συνεχείς αγώνες διαφορετικών ομάδων με διαφορετικές ιδεολογίες, οράματα και θέσεις δύναμης που δίνουν τις δικές τους ερμηνείες για τη λειτουργία της κοινωνίας.

Όταν αναφερόμαστε στην ένταξη συνήθως εννοούμε τη μετάβαση των παιδιών με ΕΑ από το ειδικό στο γενικό σχολείο. Αυτή η μετάβαση διέπεται από μια συγκεκριμένη νομοθεσία (βλέπε Νόμος 113(Ι)/99) που αφορά μόνο τα παιδιά με ΕΑ. Η ένταξη δεν αποτελεί την κατάλληλη πολιτική για κάθε παιδί που φοιτά στο γενικό σχολείο (Phtiaka, 2002). Η ένταξη θα πρέπει να θεωρηθεί ως διαδικασία για τη δημιουργία καλύτερων σχολείων στα οποία θα συμμετέχουν παιδιά με και χωρίς ΕΑ. Άρα η ένταξη ΔΕΝ είναι ο a priori αυτοσκοπός μας ούτε και ο τελικός προορισμός της εκπαίδευσης παρά μόνο το μέσο προς τον απώτερο στόχο, τη δημιουργία ΕΝΙΑΙΩΝ σχολείων, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των μαθητών/τριών ανεξαρτήτως φύλου, κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης, εθνικότητας, χρώματος δέρματος, μαλλιών, ματιών κλπ.

Όταν εκπαιδεύονται όλοι οι μαθητές μαζί, τα παιδιά με ΕΑ έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες χρήσιμες στην ενηλικίωσή τους, οι δάσκαλοι να βελτιώσουν τις επαγγελματικές τους ικανότητες και η κοινωνία να παίρνει ενσυνείδητες αποφάσεις που να στηρίζονται στην κοινωνική αξία της ισότητας (Ζώνιου-Σιδέρη, 2000'Η Karagiannis & Stainback, & Stainback, 2000).

Για την επίτευξη της διαδικασίας της ένταξης χρειάζεται να ληφθούν υπόψη τρεις κρίσιμες προϋποθέσεις: η υλικοτεχνική υποδομή, το διδακτικό προσωπικό και τα παιδιά χωρίς ΕΑ (Λιαδάκης, 1992'Η Παντελιάδου, 1995). Όταν υπάρχει η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, όταν οι μαθητές/τριες πρώτιστα ενημερώνονται και ευαισθητοποιούνται σε θέματα ΕΑ ούτως ώστε να αναπτύξουν θετική και ορθή στάση απέναντι στα παιδιά με ΕΑ κι όταν οι δάσκαλοι της γενικής τάξης είναι ευαισθητοποιημένοι και προετοιμάζονται κατάλληλα για την προσαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος στις ανάγκες κάθε παιδιού (με/χωρίς ΕΑ), τότε μπορούμε να μιλάμε για τήρηση των απαραίτητων προϋποθέσεων που απαιτεί ο θεσμός της ένταξης και η επιτυχία του θεσμού.

Με μια από τις τρεις κρίσιμες προϋποθέσεις ασχολήθηκε η παρούσα έρευνα: τους μαθητές χωρίς ΕΑ. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία (Hayden, 1997'Η Tomlinson, 1982'Η Phtiaka, 1988'Η 1996'Η 1997'Η 2001'Η Vlachou, 1997) οι στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ αποτελούν καθοριστικό παράγοντα στην ομαλή ένταξη παιδιών με ΕΑ στα γενικά σχολεία. Ρίχνοντας μια ματιά στη βιβλιογραφία εντοπίσαμε διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ προς τους συμμαθη-

τές τους με ΕΑ. Τέτοιοι παράγοντες είναι η χρονολογική ηλικία των παιδιών, το δομημένο ή μη πλαίσιο όπου βρίσκονται και αλληλεπιδρούν, οι αντιλήψεις και στάσεις του/της δασκαλού/ας της γενικής τάξης και τα χαρακτηριστικά (εμφανή ή μη) της αναπηρίας.

Πώς εργαστήκαμε;

Για να καθορίσουμε τις στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ προς συμμαθητές τους με ΕΑ επικεντρωθήκαμε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1) Το είδος και η φύση της αναπηρίας του παιδιού με ΕΑ επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών;
- 2) Το πλαίσιο στο οποίο βρίσκονται, αλληλεπιδρούν, μαθαίνουν, παίζουν επηρεάζει τις στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ;
- 3) Η ίδια συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών απέναντί του;
- 4) Η φύση του μαθήματος (γνωσιολογική, ψυχοκινητική-συναισθηματική) επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ και κατ' επέκταση επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων συμμαθητών του;
- 5) Οι αντιλήψεις των δασκάλων του σχολείου επηρεάζουν τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών προς τα παιδιά με ΕΑ;

Ο πληθυσμός της έρευνας ήταν 200 παιδιά και 17 εκπαιδευτικοί. Από το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού 23 (ή 11.5%) ήταν παιδιά με ΕΑ. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 96 παιδιά της Α', Β', Γ' και Δ' τάξης εκ των οποίων τα έξι παιδιά είχαν διαγνωστεί, με βάση τη νομοθεσία, ως παιδιά με ΕΑ και παρουσίαζαν τις εξής ιδιαιτερότητες: κώφωση, ελαφρά νοητική καθυστέρηση, μαθησιακές δυσκολίες, ελαφρά αυτιστικά

χαρακτηριστικά και συναισθηματικά προβλήματα.

Τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η παρατήρηση και οι δομημένες συνεντεύξεις (για μαθητές και εκπαιδευτικούς αντίστοιχα). Τα δεδομένα που αντλήθηκαν από τα δύο ερευνητικά εργαλεία διασταυρώθηκαν. Αξίζει να σημειωθεί η συμβολή της παρατήρησης στην όλη ερευνητική διαδικασία, γιατί με αυτήν καταγράψαμε την συμπεριφορά των παιδιών, όπως αλληλεπιδρούσαν και ενεργούσαν ελεύθερα στο σχολικό περιβάλλον, στοιχείο που δεν καταφέραμε να αντλήσουμε από τις συνεντεύξεις. Τα ίδια τα παιδιά, βέβαια, δεν γνώριζαν ότι αποτελούσαν υποκείμενα παρατήρησης ούτε ποιοι ήταν οι σκοποί των ερευνητών. Και με αυτό τον τρόπο μπορούσαμε να καταγράψουμε την πραγματική αυθόρμητη συμπεριφορά τους.

Τα παιδιά παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (Ελληνικά, Μαθηματικά, Γυμναστική, Τέχνη, Μουσική) και των διαλειμμάτων. Η επιλογή των συγκεκριμένων μαθημάτων στηρίχτηκε στο ότι, αυτά τα μαθήματα διδάσκουν δεξιότητες και σχολικές γνώσεις που είναι απαραίτητες για την ανεξάρτητη διαβίωση και την αποτελεσματική ένταξη των παιδιών με ΕΑ στην εργασία (Παντελιάδου, 1994). Η παρατήρηση διήρκεσε ένα μήνα. Στόχος μας ήταν η παρατήρηση της συμπεριφοράς του παιδιού με ΕΑ και ταυτόχρονα η καταγραφή των αντιδράσεων των υπόλοιπων παιδιών έναντι του πρώτου σε φύλλα παρατήρησης.

Για τις ανάγκες των δομημένων συνεντεύξεων πάρθηκε αντιπροσωπευτικό δείγμα 45 από τους 90 μαθητές με τυχαία δειγματοληψία. Από το διδακτικό πληθυσμό (17 εκπαιδευτικοί) πάρθηκαν συνεντεύξεις από 13 εκπαιδευτικούς

(επιλέχθηκαν με κριτήριο τη συνεχόμενη και μόνιμη πενήντημερη εργασία τους στο συγκεκριμένο σχολείο). Στόχος των συνεντεύξεων προς το διδακτικό προσωπικό ήταν η συλλογή δεδομένων αναφορικά με τις απόψεις τους για το θέμα της ένταξης και τους διάφορους προβληματισμούς που απορρέουν από τη μέχρι τώρα εφαρμογή του θεσμού αυτού στο γενικό σχολείο. Στόχος των συνεντεύξεων προς τους μαθητές χωρίς ΕΑ ήταν η περαιτέρω διερεύνηση των στάσεων τους απέναντι τους συμμαθητές τους με ΕΑ.

Τι βρήκαμε;

Με βάση τις παρατηρήσεις και τις δομημένες συνεντεύξεις προσπαθήσαμε να απαντήσουμε στα ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή της ερευνητικής μας διαδικασίας.

Το είδος και η φύση της αναπηρίας του παιδιού με ΕΑ επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών;

Διαπιστώσαμε ότι, όταν η αναπηρία του παιδιού ήταν εμφανής (έντονα συναισθηματικά προβλήματα, πρόβλημα ακοής, αυτιστικά χαρακτηριστικά) τα παιδιά παρουσίαζαν στάση ανοχής και αδιαφορίας προς τους συμμαθητές τους με ΕΑ. Συγκεκριμένα όταν τα παιδιά με αυτιστικά χαρακτηριστικά, πρόβλημα ακοής και συναισθηματικά προβλήματα συμπεριφέρονταν αντίθετα με τους γενικούς κανόνες της τάξης (ενοχλούσε τη διπλανή του, πείραζε τα πράγματα των διπλανών του, φωνάζει στην τάξη, βγάζει τον αυλό από τη τσάντα της διπλανής του, χειρονομεί στην τάξη, χτυπά το διπλανό του, φτύνει, βρίζει, πετάει αντικείμενα) οι συμμαθητές τους έδειχναν ανεκτική στάση. Στην περίπτωση που οι μαθητές με ΕΑ είχαν μαθησιακές δυσκολίες, με άλλα λόγια η αναπηρία τους

δεν ήταν εμφανής, και παρουσίαζαν αρνητική συμπεριφορά (χτυπά, τραβά ρίχνει αντικείμενα) στην τάξη τότε ο βαθμός ανοχής των υπόλοιπων παιδιών ήταν μικρότερος και σε αρκετές περιπτώσεις τα παιδιά χωρίς ΕΑ είτε τους θύμωναν, είτε τους έκαναν παρατήρηση είτε τους κατάγγελλαν στο/στη δασκαλο/α. Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν την άποψη της Lewis (1995), σύμφωνα με την οποία τα χαρακτηριστικά (εμφανή ή μη) της αναπηρίας αποτελούν παράγοντα αποδοχής.

Το πλαίσιο στο οποίο βρίσκονται, αλληλεπιδρούν, μαθαίνουν, παίζουν επηρεάζει τις στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ; Το πλαίσιο επαφής των παιδιών με και χωρίς ΕΑ φάνηκε να επηρεάζει τις στάσεις των δεύτερων προς τα πρώτα. Διαπιστώθηκε πως, όταν τα παιδιά βρίσκονταν σε ελεύθερο πλαίσιο (διάλειμμα, ελεύθερο παιχνίδι) η αλληλεπίδραση μεταξύ τους ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Η σημαντικότητα του δομημένου πλαισίου και της συνεργατικής μάθησης για την ανάπτυξη και καλλιέργεια στάσεων αποδοχής και σεβασμού της διαφορετικότητας επαληθεύεται μέσα από ευρήματα των Lewis & Lewis (1988) και Slavin & Madden (1986), σύμφωνα με τα οποία, η ελεύθερη επαφή είναι ανεπαρκής για την ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών στάσεων. Στην αντίθετη περίπτωση, όπου τα παιδιά με και χωρίς ΕΑ συνεργάζονται είτε ομαδικά είτε σε δυάδες, η κατάσταση διαφοροποιείται. Εδώ τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους και υπευθυνότητες στην ομάδα κι αποκτούν ισότιμη μεταχείριση. Άρα και οι ανισότητες στις σχέσεις τους ελαχιστοποιούνται.

Η ίδια συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών απέναντί του;

Η συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ φά-

νηκε να επηρεάζει τις στάσεις των συμμαθητών/τριών του χωρίς ΕΑ. Όταν οι μαθητές με ΕΑ παρουσίαζαν ανεπιθύμητες συμπεριφορές στην τάξη (ενοχλούν τα πράγματα των συμμαθητών τους, φωνάζουν στην τάξη, μιλούν στο/η διπλανό/ή και δεν την/τον αφήνουν να προσέχει, κ.α.), τα παιδιά χωρίς ΕΑ διατηρούσαν και πάλι στάση ανοχής και αδιαφορίας, πράγμα που ίσως να υποδηλώνει θετική στάση, αποδοχή της ιδιαιτερότητάς τους. Οι συγκεκριμένες στάσεις προς τα παιδιά με ΕΑ επαληθεύονταν όταν ο/η δάσκαλος/α χρησιμοποιούσε το θυμό, την επίπληξη και την τιμωρία προς τα παιδιά με ΕΑ. Τα παιδιά απέρριπταν τις ενέργειες αυτές του/της δασκάλου/ας δείχνοντας, θα λέγαμε, και πάλι τη θετική τους στάση προς τους συμμαθητές/τριες με ΕΑ.

Η φύση του μαθήματος (γνωσιολογική, ψυχοκινητική-συναισθηματική) επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ και κατ' επέκταση η συμπεριφορά του δεύτερου επηρεάζει τις στάσεις των υπολοίπων συμμαθητών του;

Από τις παρατηρήσεις διαπιστώθηκε (σε ορισμένες περιπτώσεις παιδιών με ΕΑ) πως η φύση του μαθήματος (γνωσιολογική, ψυχοκινητική-συναισθηματική) επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού με ΕΑ, η οποία με τη σειρά της, επηρεάζει και τις στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ. Όταν το μάθημα ήταν γνωσιολογικού περιεχομένου (ελληνικά, μαθηματικά) η συμπεριφορά των παιδιών με ΕΑ ήταν αρνητική. Οι ερευνητές σημειώνουν ορισμένες αρνητικές συμπεριφορές: δεν παρακολουθεί, παίζει με την κασετίνα της καθώς μιλά η δασκάλα, δεν σηκώνει χέρι, κλπ. Μια τέτοια συμπεριφορά προκαλούσε την αδιαφορία των παιδιών της ομάδας τους. Στην περίπτωση όμως που το μάθημα ήταν ψυχοκινητικού πε-

ριεχομένου (μουσική, γυμναστική) τα παιδιά με ΕΑ παρουσίαζαν διαφορετική εικόνα στο μάθημα (ενεργός συμμετοχή, σηκώνει χέρι, προθυμία για συμμετοχή σε δραστηριότητες). Η θετική συμπεριφορά που έδειχναν τα παιδιά με ΕΑ επηρεάζει και τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας τους, που συνεργάζονταν στις δραστηριότητες του μαθήματος. Αυτό όμως που θα πρέπει να προβληματίσει στα συγκεκριμένα ευρήματα είναι: «Γιατί η Μουσική και η Γυμναστική επιδρούν θετικότερα στη συμπεριφορά των παιδιών με ΕΑ;». «Γιατί τα παιδιά με ΕΑ να παρουσιάζουν αρνητική και προφανώς αδιάφορη συμπεριφορά στο μάθημα;». Φταίνε τα ίδια; Φταίει ο/η εκπαιδευτικός; Φταίνε οι προηγούμενοι δάσκαλοι; Σε ποιον ανήκει το φταίσιμο τελικά; Οι απαντήσεις δίνονται μέσα από τις απόψεις της Παντελιάδου (1994) κατά τις οποίες, το Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΑΠ), φορέας στείων σχολικών γνώσεων δεν είναι προσαρμοσμένο στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των συγκεκριμένων παιδιών. «Μήπως είναι προσαρμοσμένο για όλα τα άλλα παιδιά;». Όπως και να 'χει, τα παιδιά με ΕΑ αποτυγχάνουν να αποκτήσουν τις σχολικές γνώσεις και δεξιότητες της γενικής τάξης, που το ΑΠ επιβάλλει, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν την αρνητική ετούτη συμπεριφορά στα γνωσιολογικά μαθήματα και κατ' επέκταση οι υπόλοιποι συμμαθητές τους να τους αντιμετωπίζουν με αδιαφορία στο μάθημα. **Μήπως οι αντιλήψεις των δασκάλων του σχολείου επηρεάζουν τις στάσεις των υπολοίπων παιδιών προς τα παιδιά με ΕΑ;**

Οι δάσκαλοι του σχολείου φαίνεται να έχουν θετικές στάσεις προς τα παιδιά με ΕΑ, που έχουν στην τάξη τους. Οι ίδιοι δηλώνουν πως για τη στήριξή τους χρειάζεται η ανάπτυξη ιδιαίτερης σχέ-

σης εμπιστοσύνης και αγάπης μαζί τους, η ενθάρρυνση για κοινωνική αποδοχή από τους συνομήλικους, η προσφορά ιδιαίτερης προσοχής και ενδιαφέροντος, η συνεργασία με γονείς και ειδικούς, η εξατομικευμένη διδασκαλία, κλπ. Οι μαθητές δείχνουν να έχουν κατανοήσει ποιός αναμένεται να είναι ο επιθυμητός τρόπος συμπεριφοράς τους προς τα παιδιά με ΕΑ. Αυτό διαπιστώθηκε από τις απαντήσεις των μαθητών στις δομημένες συνεντεύξεις: «να τα προσέχουν, να τα στηρίζουν και να τα βοηθούν, να παίζουν μαζί τους στην παρέα, να έχουν καλή συμπεριφορά απέναντι τους κλπ.». Επίσης οι μαθητές υποστηρίζουν ιδιαίτερα τις θετικές (έπαινος, υπευθυνότητες, ενθάρρυνση για συμμετοχή) στρατηγικές που μπορεί να εφαρμόσει ο/η δάσκαλος/α στην τάξη προς τα παιδιά με ΕΑ, ενώ απορρίπτουν τις αρνητικές στρατηγικές (τιμωρία, θυμός, επίπληξη). Παρόλ' αυτά μέσα από την παρατήρηση φάνηκε πως, οι θετικές στάσεις των δασκάλων (ίσως γιατί δεν αντιπροσώπευαν και την πραγματικότητα μιας και σε ένα ερωτηματολόγιο πολλές φορές απαντάμε με βάση το τι θα θέλαμε να συμβαίνει και όχι το τι πραγματικά συμβαίνει) στο συγκεκριμένο θέμα δεν στάθηκαν αρκετές για να επηρεάσουν τους μαθητές έτσι ώστε να υιοθετήσουν τις ενδεδειγμένες θετικές στάσεις προς τους συμμαθητές τους με ΕΑ. Αυτό φάνηκε στις αλληλεπιδράσεις τους στα διαλείμματα, όπου οι μαθητές απέφευγαν να επιλέγουν τα παιδιά με ΕΑ στην ομάδα τους ή στο παιχνίδι τους.

Συνοψίζοντας...

Η παρούσα ερευνητική εργασία έδειξε πως, οι στάσεις των παιδιών χωρίς ΕΑ του αγροτικού δημοτικού σχολείου είναι

εν μέρει θετικές, διότι τηρούν ανοχή και άρα αποδέχονται τις αρνητικές (ή επιθετικές) συμπεριφορές των παιδιών με ΕΑ στην ομάδα τους. Οι παρατηρήσεις στα διαλείμματα έδωσαν όμως και μια άλλη όψη των σχέσεων παιδιών με και χωρίς ΕΑ: αυτήν της σχεδόν ανύπαρκτης αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα παιδιά με και χωρίς ΕΑ. Συνεπώς η ευθύνη της Πολιτείας, όπως αναγράφεται στο νόμο «Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999» για αποφυγή δημιουργίας περιοριστικού περιβάλλοντος (ΥΠΠ, 1999) είναι σοβαρή! Δεν μπορούμε ακόμη να μιλούμε για ουσιαστική ένταξη των παιδιών με ΕΑ στα γενικά σχολεία παρά μόνο για απλή συνύπαρξη δύο ομάδων στο ίδιο σχολικό περιβάλλον. Εξίσου ανέφικτη είναι η παροχή στα παιδιά με ΕΑ όλων των ευκαιριών για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση προκειμένου να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στο μέγιστο βαθμό (ΥΠΠ, 1999). Πώς μπορεί να επιτευχθεί η ισότιμη εκπαίδευση όταν: 1) το Αναλυτικό Πρόγραμμα δεν είναι προσαρμοσμένο στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του κάθε παιδιού (βλέπε συμπεριφορές παιδιών με ΕΑ στα γνωσιολογικά μαθήματα), 2) δεν έχει γίνει οποιαδήποτε επιμόρφωση και στήριξη των εκπαιδευτικών της γενικής τάξης, των γονιών των παιδιών χωρίς ΕΑ και προπαντός των ιδίων των παιδιών χωρίς ΕΑ;

Τι μπορούμε εμείς να κάνουμε τότε;

Μερικές εισηγήσεις. Στη σχολική τάξη: Ο/Η εκπαιδευτικός:

- θέτει μακροπρόθεσμους και βραχυπρόθεσμους στόχους για την ευαισθητοποίηση των παιδιών χωρίς ΕΑ σε

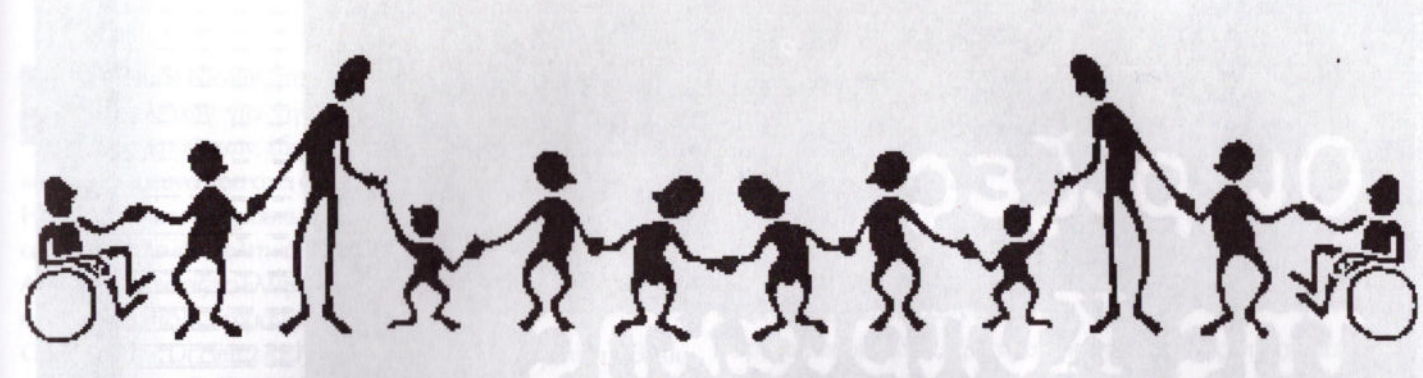
- θέματα διαφορετικότητας και αναπηρίας.
- ετοιμάζει σχέδια μαθήματος που να εντάσσουν δραστηριότητες (υπόδηση ρόλων, θεατρικό παιχνίδι) σχετικές με αναπηρίες όπως τύφλωση, κώφωση, μαθησιακές δυσκολίες, νοητική υστέρηση, φυσικές αναπηρίες. Στόχος των δραστηριοτήτων είναι οι μαθητές να αντιληφθούν πώς μαθαίνουν παιδιά διαφορετικά από τα ίδια, πώς νιώθουν την αναπηρία και τι μπορούν πραγματικά να κάνουν τα παιδιά με ΕΑ.
- στην αρχή της σχολικής χρονιάς επιδιώκει τη γνωριμία και συνεργασία με τους γονείς/κηδεμόνες του παιδιού με ΕΑ και συζητά μαζί τους (σημειώνοντας σε έτοιμο φύλλο) για: (1) τη διάγνωση της αναπηρίας του παιδιού (2) τυχόν φαρμακευτική αγωγή (3) θέματα αδριής και λεπτής κινητικότητας του (4) θέματα λόγου και ομιλίας (5) θέματα όρασης και προσανατολισμού (6) θέματα συμπεριφοράς (7) τυχόν προσαρμογές που πρέπει να κάνει ο/η δασκαλος/α στην τάξη του (8) το ιστορικό της οικογένειας.
- επιδιώκει από την αρχή της σχολικής χρονιάς στενή συνεργασία με την ειδική δασκάλα και ετοιμάζουν από κοινού το ατομικό πρόγραμμα του παιδιού με ΕΑ.
- κάνει συστηματική χρήση εκπαιδευτικού υλικού ευαισθητοποίησης για τη διαφορετικότητα. Ενδεικτικά αναφέρουμε: (α) σειρά βιβλίων «ΜΑΘΕ ΠΑ ΤΗ ΖΩΗ», εκδόσεις Δωρικός (β) Ο μαύρος κότσυφας και ο άσπρος γλάρος», εκδόσεις Σύγχρονοι Ορίζοντες (γ) σειρά βιβλίων «Ο ΒΑΤΡΑΧΟΣ», εκδόσεις Πατάκη (δ) σειρά βιβλίων «ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ», εκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί (ε) σειρά βιβλίων «Can you hear a rainbow? The story of a Deaf Boy»,

«Rolling Along: The story of Taylor and his wheelchair», «The making of my special hand: Madison's story», Εκδόσεις Peach Tree (www.peachtree-online.com) στ) «Όλα δικά μου!», «Όλα επιτρέπονται;», Εκδόσεις Παπαδόπουλος

• χρησιμοποιεί βιβλία με δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα: «Inclusion 450 strategies for success- a practical guide for all educators who teach children with disabilities», «Inclusion: strategies for working with young children- a resource guide for teacher, childcare providers and parents», «Inclusion: a fresh look – a practical guide to help all students succeed» (www.peytral.com), «Disability Awareness A guide book for families and Educators» (www.pacer.org).

Στο σχολικό περιβάλλον: Το διδακτικό προσωπικό και η διεύθυνση:

- θέτουν υπό έμφαση στόχους για όλη τη χρονιά όπως: «ΟΛΟΙ Διαφορετικοί ΌΛΟΙ Ίσοι», «Αλλάζουμε Νοοτροπίες: Φτιάχνουμε ένα καλύτερο κόσμο για ΟΛΟΥΣ» (ανάρτηση των στόχων με εικόνες στους διαδρόμους του σχολείου και στις τάξεις).
- ετοιμάζουν σχέδιο δράσης για αποδοχή της διαφορετικότητας όλων των μαθητών του σχολείου καθώς και χρονοδιάγραμμα για υλοποίησής του.
- στήριξη του σχεδίου δράσης με εμπλοκή γονέων παιδιών χωρίς και με ΕΑ (εκδηλώσεις ψυχαγωγίας, ετοιμασία σεμιναρίων επιμόρφωσης των γονιών χωρίς ΕΑ από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, ενημέρωση των γονιών για τους υπό έμφαση στόχους).
- προσαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος σε μαθήματα όπως Ελληνικά, Μαθηματικά, Αγγλικά.

Τέλος θα ήταν καλό να διενεργηθούν περαιτέρω έρευνες, κυρίως από ανεξάρτητους, τρίτους φορείς κι όχι από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, για αξιολόγηση της πρακτικής της ένταξης.

Κλείνουμε με τις σκέψεις και εμπειρίες μιας ειδικής δασκάλας, όπως η ίδια έχει βιώσει την ένταξη μέχρι τώρα:
«Πιστεύω και έχω βιώσει την εμπειρία πως όταν τα μικρά παιδιά μαζευτούν

ως ομάδα, ο κύριος τους στόχος είναι να παϊξουν, να γελάσουν, να διασκεδάσουν. Ποτέ δεν προσέχουν τη διαφορετικότητα εκτός κι αν τους την υποδείξουν. Αν οι ερωτήσεις τους για τη διαφορετικότητα απαντηθούν αμέσως με τιμωρία, αγάπη και ειλικρίνεια τότε τα παιδιά θα εξακολουθήσουν να παίζουν, να γελούν, να διασκεδάζουν μαζί καθ' όλη τη διάρκεια των μετέπειτα χρόνων τους» (Julie Miller- Hays, 2003)

Κουρέα Λευκή (Εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης)
Δρ. Φτιάκα Ελένη (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου)
Γάτος Ηλίας, Γεωργίου Μάριος, Ξενοφώντος Λουκία, Ονησιφόρου Φρόσω, Ρούσου Μαρία (Εκπαιδευτικοί Δημοτικής Εκπαίδευσης)
Ομάδα μαθητών/τριων ερευνητών/τριών Στ' τάξης

Πηγές

Ελληνική:

Βλάχου, Α. (1998). Η Παιδαγωγική της Ένταξης ως Εξέλιξη της Ειδικής Παιδαγωγικής Σκέψης και Πράξης; Παρουσίαση στην Ημερίδα του Κυπριακού Ομίλου Ενιαίας Εκπαίδευσης (ΚΟΕΕ), 9 Μαΐου 1998, Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2000). Άτομα με Ειδικές Ανάγκες και η Ένταξή τους (επιμ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Λιαδάκης, Δ. (1992). Ενσωμάτωση. Το σχολείο και το Σπίτι, 2 (350), 51-57.

Παντελιάδου, Ζ. (1994). Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες. Περιεχόμενο και Προοπτικές. Στα πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Παιδαγωγικού Συμποσίου της Εταιρείας Παιδαγωγικών Επιστημών Κομοτηνής. Κομοτηνή: Αγωγή- Σύγχρονοι Προβληματισμοί.

Παντελιάδου, Σ. (1995). Η θέση των παιδιών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στις συνηθισμένες τάξεις: μια ερευνητική προσέγγιση. Σύγχρονη Εκπαίδευση, 82-83, σ. 90-96.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (1999). Ο (113(Ι) Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999, Λευκωσία: Παράρτημα Πρώτο της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας Αρ. 3340 της 28ης Ιουλίου 1999, σελ. 338-350.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2001). Κανονιστικές Διαδικασίες Πράξεις Αριθμός 186, Ο (113(Ι) Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999, Κανονισμοί που εκδίδονται με βάση το άρθρο 27, Λευκωσία: Παράρτημα Πρώτο της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας Αρ. 3497 της 4ης Ιουλίου 2001, σ.1886-1913.

Αγγλική:

Hayden, C. (1997) Children Excluded from Primary School: Debates, Evidence, Responses. Buckingham: Open University.

Karagiannis, A., Stainback, W. & Stainback, S. (2000). Historical Overview of Inclusion. In Inclusion: A Guide for Educators. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.

Lewis, A. (1995). Children's Understanding of Disability. London and New York: Routledge.

Lewis, A. & Lewis V. (1988) Young Children's attitudes, after a period of integration, towards peers with severe learning difficulties, European Journal of Special Needs Education, 3(3), 161-171.

Miller-Hays, J. (2003). Educational Planning, Strategies, and Goals for Working With All Students. Presentation at the Cyprus Rehabilitation Counseling Association (CRCA, Reg. No. 176) Conference, 14-18 July 2003, Nicosia, Cyprus.

Phtiaka, H. (1988). School Deviance: An Evaluation of the Division between Mainstream and Special education at secondary School Level, with Special reference to Deviant Behaviour: A Critical Analysis of Two Case Studies, Unpublished Ph.D. Thesis, University of Cambridge.

Phtiaka, H. (1996). Are we ready to meet the challenge?: Integration, inclusive education and children with special educational needs, paper presented at the British Educational Research Association (BERA) Annual Conference, 12-15 September 1996, University of Lancaster.

Phtiaka, H. (1997). Special Kids for Special Treatment? How special do you need to be to find yourself in a special school?. London: Falmer Press.

Phtiaka, H. (2001). Innovative Strategies in Meeting Educational Challenges in the Mediterranean: Special Education in Cyprus. In Ronald G. Sultana (ed.) Challenge and Change in the Euro-Mediterranean Region: Case-Studies of Educational Innovation. New York: Peter Lang.

Phtiaka, H. (2002). Is the Radiomathon the model for the past, for the present and for the future of special education in Cyprus?. Paper presented at 16th November 2002 in University of Cyprus.

Slavin, R.E. & Madden, N.A. (1986). The integration of students with mild academic handicaps in regular classrooms, Prospectus. 16(4), 443-461.

Tomlinson, S. (1982). A Sociology of Special Education. London: Routledge.

Vlachou, A. D. (1997). Struggles for Inclusive Education. Buckingham: Open University Press.

Οι ρίζες της Κυπριακής σύγκρουσης υπό το φως των αμερικάνικων εγγράφων

Του Αχμέτ Τζιαβίτ Αν

Ο Claude Nicolet, που εργάζεται για το Ελβετικό Κέντρο Μελετών για την Ασφάλεια και την Έρευνα των Συγκρούσεων, δημοσίευσε το υλικό που συγκέντρωσε κατά την έρευνα του στα διάφορα αρχεία και βιβλιοθήκες στις ΗΠΑ καθώς και το Δημόσιο Αρχείο του Ηνωμένου Βασιλείου, κάτω από τον τίτλο «Η πολιτική των ΗΠΑ για την Κύπρο, 1954-1974: Απομακρύνοντας το Ελληνο-Τουρκικό μίγλο της έριδος», (Πελέας σειρά Βιβλιόπολις Γερμανία).

Ο καθηγητής Dr Heinz Richter γράφει στο πρόλογο του βιβλίου τα ακόλουθα: «Ο Claude Nicolet έχει βασιστεί σε μεγάλο βαθμό σ' ένα τεράστιο όγκο αρχειακού υλικού, κυρίως έγγραφα, καταγραμμένες τηλεφωνικές συνδιαλέξεις και προφορικές συνεντεύξεις, από τα οποία τα περισσότερα μόλις έγιναν προσβάσιμα για έρευνα τα τελευταία τέσσερα χρόνια, ενώ μεγάλο μέρος τους έπαψε να είναι απόρρητο ύστερα από δική του παράκληση. Ως αποτέλεσμα, όχι μόνο είναι σε θέση να χύσει φως στις μέχρι τώρα μυστηριώδεις και ελάχιστα γνωστές πτυχές του Αμερικανικού ρόλου για τη Κύπρο αλλά καταφέρνει ακόμα με πειστικότητα να ανασκευάσει μερικούς από τους πολυσυζητημένους μύθους για το άλφα ή το δείνα γεγονός

διατηρήσουν τις «κυρίαρχες τους βάσεις στην Κύπρο», ενώ οι Αμερικανοί ήθελαν πάντα να διασφαλίσουν τη χρήση των επικοινωνιακών τους διευκολύνσεων στη νήσο, οι οποίες λειτουργούν από το '49.

Το Αμερικανικό ενδιαφέρον από τη δεκαετία του '50

Προχωρούμε τώρα, χρησιμοποιώντας απλώς αποσπάσματα από το βιβλίο, να παρουσιάσουμε μαρτυρία για το αμερικανικό ενδιαφέρον για τη Κύπρο καθώς και το πώς αυτή η χώρα κατάστρεψε το μέλλον των Κυπρίων.

Αναφέρει ο Nicolet: Σε ένα έγγραφο που κυκλοφόρησε στα περιφερειακά γραφεία του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών (Department of State) το 1952, οι Κύπριοι εθνικιστές επαρουσιάζοντο ως καλά παιδιά, εντείνοντας τις προσπάθειες τους για την Ένωση, μόνο και μόνο «για να εμποδίσουν τους κομμουνιστές να αποσπάσουν τη πρωτοβουλία του κινήματος».

Την ίδια περίπου περίοδο, «οι Βρετανοί προσπαθούσαν να κερδίσουν την υποστήριξη των ΗΠΑ, προειδοποιώντας το '54

το 1952, οι Κύπριοι εθνικιστές επαρουσιάζοντο ως καλά παιδιά, εντείνοντας τις προσπάθειες τους για την Ένωση, μόνο και μόνο «για να εμποδίσουν τους κομμουνιστές να αποσπάσουν τη πρωτοβουλία του κινήματος».

στη περιοχή».

Αφής στιγμής ο Nicolet μας πληροφορεί [στο βιβλίο του] στην «έκφραση ευγνωμοσύνης» ότι «οι Ελβετοί φίλοι των Ηνωμένων Πολιτειών και το Ίδρυμα Stodola έχουν ευγενώς αποφασίσει να στηρίξουν αυτό το σχέδιο», δεν μπορεί να αναμένουμε απ' αυτόν να κατηγορήσει τις μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ για την ντεφάκτο διχοτόμηση αυτής της νήσου στην Ανατολική Μεσόγειο. Παρά το ότι στα «Γενικά Συμπεράσματα» μας λέει ο συγγραφέας ότι «Ο πόλεμος του 1974 ετέλειωσε με την ανοχή από μέρους των ΗΠΑ της ντεφάκτο διχοτόμησης από τα μέσα του '70, απλά και μόνον επειδή εφαινότο να εγγυάται καλύτερη σταθερότητα στην περιοχή παρά σε προηγούμενες περιπτώσεις», στην ουσία δεν φαίνεται να αποδέχεται τη θεωρία ότι οι ΗΠΑ είχαν ουσιαστικά προσυπογράψει τη διχοτόμηση από το '56.

Όμως για εκείνους που θέλουν να βρουν μαρτυρία για τα αμερικανικά και τα βρετανικά στρατηγικά συμφέροντα στη Κύπρο, στο βιβλίο του Nicolet υπάρχει αρκετό αρχειακό υλικό. Και οι δυο χώρες χρησιμοποίησαν τη πολιτική του αυτοκρατορικού «διαίρει και βασίλευε» στη νήσο, τόσο στο παρελθόν όσο και το παρόν. Ως εκ τούτου εύλογα μπορούμε να συναγάγουμε από το βιβλίο ότι οι Βρετανοί αντί τη «Κύπρο ως βάση» προτιμούσαν πάντα να

για την κομμουνιστική απειλή. Ταυτόχρονα κατάφεραν οι Βρετανοί να εμπλέξουν τη Τουρκία με τη συμμετοχή της στη Τριμερή Διάσκεψη του Λονδίνου, 'έτσι ώστε καλύτερα να μπορούν να εξουδετερώσουν το αυξανόμενο ανταποικιακό αίσθημα στο νησί'. «Η Τουρκία επανέλαβε τα βρετανικά επιχειρήματα εναντίον της αυτοκυβέρνησης, υποβάλλοντας ότι κάτι τέτοιο θα έριχνε το νησί στα χέρια ενός πληθυσμού που είχε εμποτισθεί με τον κομμουνισμό».

Ήταν στη διάρκεια αυτής της περιόδου, που ύστερα από επί τόπου έρευνα στην Κύπρο το καλοκαίρι του '54, ο Dr Alexander Melamid, Αμερικανός βοηθός καθηγητής στο Μεταπτυχιακό Τμήμα Οικονομικής και Πολιτικής Γεωγραφίας της Νέας Σχολής για Κοινωνική Έρευνα του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, επαρουσίασε στο "Geographical Review" μελέτη με το τίτλο «Η γεωγραφική κατανομή των κοινοτήτων στην Κύπρο», ύστερα από επί τόπου έρευνα στην Κύπρο το καλοκαίρι του '54. Ήταν ο ίδιος καθηγητής που το Μάρτη του '60 δημοσίευσε στο "Journal of Geography" τη μελέτη «Διχοτομημένη Κύπρος: Άσκηση στην εφηρμοσμένη πολιτική γεωγραφία», αναλύοντας τις αρχές για δύο διαφορετικά σύνορα σε μια διχοτομημένη νήσο. Ο Nicolet θάπρεπε να είχε διαβάσει κι αυτές τις μελέτες ...

Προφητεία ή προγραμματισμένος Σχε- διασμός;

Γράφει ο Nicolet : «Η ιδέα της διχοτόμησης της Κύπρου, περιλαμβανομένης και της ανταλλαγής πληθυσμών, είχε κερδίσει τη προσοχή σε μερικούς κύκλους στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Μάλιστα κατά παράδοξο τρόπο, ένας από τους πρώτους στη Δύση που βγήκε μ' αυτή την πρόταση νωρίς τον Ιούνιο του '56 ήταν ο Πρόεδρος Αιζενχάουερ, το πρόσωπο που γενικά φάνηκε να είναι ιδιαίτερα απληροφόρητο αναφορικά με την Κυπριακή διένεξη. Εντελώς αυθόρμητα, κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας του με τον Dulles, διερωτήθηκε ο Πρόεδρος κατά πόσο θα ήταν δυνατόν να δοθεί ένα τέλος στη σύγκρουση, με τη διχοτόμηση του νησιού και τη μεταφορά των Τουρκοκυπρίων στο βόρειο μέρος. Η γραμμή της διχοτόμησης που είχε κατά νουν, απεδείχθη προφητική για τη μοίρα του νησιού».

Κατά τους Αμερικανούς, «η μόνη λύση που φαινόταν να έχει τα'εγγύα μιας μόνιμης επιτυχίας θα ήταν μια μέση οδός ανάμεσα στη διχοτόμηση και την Ένωση, με τη μορφή μιας

μη αποδεχθέντες ισχυρισμοί για υποτιμίες από μέρους συγγραφέων όπως ο Στερν και ο Ευριβιάδης, ότι η CIA μετά το Φεβράριο του '74 χρηματοδοτούσε την ΕΟΚΑ-B, φαίνονται παράλογοι».

Για το ελληνικό πραξικόπημα εναντίον της Κυβέρνησης Μακαρίου στην Κύπρο, τον Ιούλιο του '74, ο Nicolet γράφει : «Δεν υπήρξε αμερικανική συνωμοσία με τη χούντα». Ωστόσο στη συνέχεια η αξιολόγηση του παρουσιάζει ενδιαφέρον : «Παρά κακή πίστη, επρόκειτο μάλλον για ανεπαρκή χειρισμό, γραφειοκρατικές ελλείψεις, κακές εκτιμήσεις και τελικά κάποια κακή τύχη, που ευθύνονταν για την αμερικανική αποτυχία. Μέσα σ' όλα αυτά, θα πρέπει να θυμάται κάποιος ότι ο Πρόεδρος Μακάριος, έφερε την ευθύνη για την πρωταρχικής σημασίας όχι σωστή εκτίμηση για την απόφαση της χούντας να τον απαλλαγεί, ενώ το παιγνίδι του της ακροσφαλούς πολιτικής για πρώτη φορά δεν πέτυχε, καθώς αχρείαστα προκάλεσε τους συνταγματάρχες. Όπως έγραψε αργότερα ο Κίσιγκερ : «Ο Μακάριος εσχαινοβάτησε πολλές φορές».

Ο τουρκικός γεωγραφικός παράγων

Ο Τούρκος πρέσβυς στις ΗΠΑ Φερντίναντ Ερκίν, από το '54 είχαν

«Η Τουρκία επανέλαβε τα βρετανικά επιχειρήματα εναντίον της αυτοκυβέρνησης, υποβάλλοντας ότι κάτι τέτοιο θα έρριχε το νησί στα χέρια ενός πληθυσμού που είχε εμποτισθεί με τον κομμουνισμό».

εγγραμμένης ανεξαρτησίας, σύμφωνα με το αμερικανικό σχέδιο του Απριλίου του '57.

Ο Ζορλού είχε πει στο Dulles στην Ουάσιγκτον, ότι η τουρκική ιδέα της διχοτόμησης δεν εξυπάλκουε κατανάγκη το γεωγραφικό διαχωρισμό του νησιού. «Θα ήταν αρκετό ίσως», παρατήρησε ο Υπουργός των Εξωτερικών «στις δυο κοινότητες να δοθεί η εντύπωση ότι καμιά δεν κυβερνάται από την άλλη». Κατά τρόπον εκπληκτικό, αυτή η αντίληψη ήταν συμβατή με το στάτους της ανεξαρτησίας της νήσου».

Η Κυπριακή Δημοκρατία που κέρδισε τη περιορισμένη της ανεξαρτησία, το '60, ήταν το αποτέλεσμα μιας τέτοιας διπλωματίας, «κάποιο είδος διχοτόμησης της Κύπρου, αν όχι γεωγραφικά, τουλάχιστο διοικητικά».

Διασυνδέσεις με τις μυστικές υπηρεσίες

Αναφέρει ο Nicolet ότι «η καταφυγή της ΕΟΚΑ στον ένοπλο αγώνα κατέλαβε εξαπίνης τους Αμερικανούς». Και ενώ σε πρόσφατα δημοσιεύματά του ο συγγραφέας Μακάριος Δρουσιώτης μας πληροφορεί ότι η ΕΟΚΑ είχε διασυνδέσεις με τις μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ, ο Nicolet δεν είναι σε θέση να αποδεχθεί τη σαφέστερη διασύνδεση της ΕΟΚΑ-B με την CIA, γράφοντας ότι : «Σχετικά οι

υποδείξει «ότι δεν αποτελεί διεθνή συνήθεια να αποφασίζονται τα ζητήματα κυριαρχίας αποκλειστικά και μόνο με βάση τις επιθυμίες της πλειοψηφίας του πληθυσμού αλλά ότι υπάρχουν εξίσου σημαντικοί γεωγραφικοί παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη».

Η Τουρκία εξακολουθεί να δέχεται αυτή την άποψη και δεν μπορεί να ανεχτεί μια ανεξάρτητη Δημοκρατία της Κύπρου ως το νότιο γείτονα της. Αυτό διεφάνει από το '56, όταν ο Αντιπρόεδρος Ρίτσαρντ Νίξον, σε επίσκεψή του στην Άγκυρα, είχε βαθεί εντυπωσιαστεί απ' αυτό που ο ίδιος ονόμασε «την θετικά παθολογική στάση των Τούρκων αναφορικά με το Κυπριακό πρόβλημα».

Ένα από τα πρώτα σχέδια των ΗΠΑ για την Κύπρο

Ο Julius C. Holmes, ειδικός σύμβουλος του Υπουργού Dulles εισηγήθηκε μια περίοδο δεκαετούς αυτονομίας για την Κύπρο, ενώ ο Κυβερνήτης θα παρέμενε στη θέση του, έχοντας απλώς τη δυνατότητα άσκησης κάποιων βέτο. Στη συνέχεια θα διεξαγόταν δημοψήφισμα το οποίο θα είχε την εγγύηση του ΝΑΤΟ. Αν ο κόσμος εψήφιζε την Ένωση θάπρεπε να την έχει, όμως στους Βρετανούς, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα, θα έπρεπε να δίδονταν εγγυήσεις

για ευρέα στρατιωτικά δικαιώματα. Στο μεταξύ η περιοχή του ΝΑΤΟ θα επεκτεινόταν για να συμπεριλάβει και την Κύπρο.

Η Ιδέα των τριών εγγυητριών δυνάμεων

«Από νωρίς το Γενάρη του '57 ένα Ινδικό ψήφισμα στον ΟΗΕ πρότεινε την ανεξαρτησία, η Ελληνική Κυβέρνηση είχε αρχίσει να αποκλίνει προς αυτή την επιλογή. Παράλληλα με την αμερικανική πίεση προς την Ελλάδα για να δεχθεί κάποια πρωτοβουλία του ΝΑΤΟ, οι Έλληνες βολιδοσκοπήσαν τους Αμερικανούς για την ιδέα ανεξαρτησίας της Κύπρου. Ωστόσο σε συζήτηση στην Ελληνική Βουλή στις 11 Μαρτίου, ο Υπουργός Εξωτερικών Αβέρωφ διέπραξε το θανάσιμο λάθος να αποκαλύψει, ότι πίσω από την ιδέα της ανεξαρτησίας θα βρισκόταν ένα μεταβατικό στάδιο που θα οδηγούσε στην πραγματοποίηση της Ένωσης. Αμέσως το σημείωσαν οι Βρετανοί, ενώ των Αμερικανών αυξήθηκε η ανησυχία αναφορικά με τη βασική ιδέα της ανεξαρτησίας, γιατί θα είχε ως αποτέλεσμα μια οικονομικά αδύνατη χώρα και θα πρόσφερε έτσι γόνιμο έδαφος για κομμουνιστική επιρροή. Για να διαλύσει αυτούς τους φόβους, ήδη από τις 13 Φεβρουαρίου σε συνάντησή του με

την κατεύθυνση λύσης της κυπριακής διένεξης, ετοιμάστηκε στην Ουάσιγκτον στις 18 Ιουλίου του '57.

«Οι πρώτες διμερείς συνομιλίες μεταξύ των Βρετανών και των Αμερικανών για το κυπριακό πρόβλημα, έλαβαν χώρα μεταξύ της 10ης και της 18ης Σεπτεμβρίου του '57. Ο πιο εξέχων Αμερικανός από τους συμμετέχοντες, ο Walworth Barbour τόνισε τότε ότι οι ΗΠΑ δεν θα επέμεναν στην οποιαδήποτε συγκεκριμένη λύση, ωστόσο οι τρεις παράμετροι που είχαν αρχικά αναφερθεί σε βρετανική προκρορική επικοινωνία που είχε γίνει στα τέλη Ιουλίου θα ήταν μια χρήσιμη αφετηρία. Οι [παράμετροι] ήταν: (α) Οι ουσιαστικές στρατιωτικές διευκολύνσεις θα έμεναν κάτω από βρετανική κυριαρχία, (β) η νήσος θα προστατευόταν από την κομμουνιστική διείσδυση και (γ) σ' ολόκληρη τη νήσο θα αποκαθίστατο η ειρήνη και η ηρεμία».

Προκλήσεις των μυστικών οργανώσεων

Δεν πιστεύω ότι ήταν τυχαίο, το ότι η Τουρκοκυπριακή Ηγεσία επέλεξε αυτή την περίοδο για να δημιουργήσει τη μυστική της οργάνωση Τ.Μ.Τ., παράλληλα με την ΕΟΚΑ των Ελληνοκυπρίων. Αυτή η οργάνωση [η ΤΜΤ] άρχισε τις προκλήσεις της εναντίον

«Ήταν ο ίδιος καθηγητής που το Μάρτη του '60 εδημοσίευσε στο «Journal of Geography» τη μελέτη «Διχοτομημένη Κύπρος : Άσκηση στην εφηρμοσμένη πολιτική γεωγραφία».

τον Dulles ο Αβέρωφ είχε εισηγηθεί τη σύναψη συμφωνίας, του τύπου που εφαρμόζονταν στην Αυστρία από το '55, με το Ηνωμένο Βασίλειο, την Τουρκία και οποιαδήποτε άλλη χώρα του ΝΑΤΟ που θα εγγυόντο ότι η Κύπρος θα παρέμενε ανεξάρτητη και δεν θα αποτελούσε μέρος της Ελλάδας».

Πρώτη πρόταση των ΗΠΑ για λύση του προβλήματος

Ήδη από τις 16 Απριλίου του '57 ο αναπληρωτής Υπουργός Herter Deptel είχε γράψει στις ενδιαφερόμενες πρεσβείες και τα προξενεία της περιοχής, ότι «Οι ΗΠΑ πιστεύουν τώρα ότι είτε η ανεξαρτησία στα πλαίσια της Κοινοπολιτείας, είτε εκτός, σε συνδυασμό με μια συμφωνία που θα εμπόδιζε την Ένωση, θα άξιζαν να τύχουν σοβαρής μελέτης. Το έγγραφο αποτελεί την πρώτη περίπτωση υποστήριξης από μέρους των ΗΠΑ συγκεκριμένης λύσης στην κυπριακή διένεξη».

Το πρώτο μνημόνιο του ΕΣΑ

Ο Nicolet μας πληροφορεί ότι το πρώτο μνημόνιο του ΕΣΑ (Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας) για «την πολιτική των ΗΠΑ προς

των Ελληνοκυπρίων και των προοδευτικών Τουρκοκυπρίων, κάτι που δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη μακροχρόνια βεντέτα [που ακολούθησε]. Παρατίθενται εδώ κάποια αποσπάσματα που το επιβεβαιώνουν :

«Ο υποδιευθυντής της CIA στρατηγός Charles P. Campell ανέφερε στην 353η συνεδρία του ΕΣΑ, ότι οι Τουρκοκύπριοι άρχισαν για πρώτη φορά να επιτίθενται εναντίον των Βρετανών σε μια προσπάθεια να εξαναγκάσουν στη διχοτόμηση του νησιού.»

Σύμφωνα με τα λεγόμενα του αναπληρωτή κυβερνήτη Sinclair, «οι Τουρκοκύπριοι στην δι' όλων των μέσων προσπάθειά τους για τη διχοτόμηση, τοποθέτησαν βόμβα που εξερράγει έξω από το Τουρκικό Γραφείο Τύπου στη Λευκωσία, κάνοντας έτσι να ξεσπάσουν βίαιες διαδηλώσεις από την Τουρκική Κοινότητα. Ομάδες Τουρκοκυπρίων εισέβαλαν στον Ελληνοκυπριακό τομέα της πόλης και επιτέθησαν στους κατοίκους, υποβάλλοντας στον Αμερικανό πρόξενο Belcher το φόβο μιας "ουσιαστικά παλαιστινιακής κατάστασης", εννοώντας μια βρετανική αποχώρηση από το νησί, που θα άφηνε τις δυο κοινότητες να αποφασίσουν το μέλλον τους πολεμώντας η μια την άλλη. Η έκρηξη της βόμβας και οι βίαιες διαδηλώσεις

που ακολούθησαν (το καλοκαίρι του '58) για την ελληνική πλευρά ήταν μια επανάληψη της τραγωδίας του Σεπτέμβρη του '55, όταν οι Έλληνες έγιναν αντικείμενο επιθέσεων στη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη. Αμέσως η Ελλάδα έσπευσε να κατηγορήσει και πάλιν της ΗΠΑ που δεν καταδίκασαν ανοικτά την Τουρκοκυπριακή ενέργεια, ενώ η Αμερική συρόταν στη διαμάχη παρά τη θέλησή της.

Φαίνεται ότι ο Claude Nicolet, δεν έχει πληροφορηθεί για το ποιοι στήριζαν την Τουρκοκυπριακή τρομοκρατική οργάνωση ΤΜΤ, αφού καταλήγει σε αυτή την εκτίμηση. (Για μια τουρκοκυπριακή εκτίμηση του ρόλου της ΤΜΤ στην Κύπρο πρβλ.: Ahmet An, "Kibris nereye gidyor? (Πού πηγαίνεις Κύπρος", Κωνσταντινούπολη 2002 καθώς επίσης Ahmet An "Kibrista Firtinali Yillar" (Τα φουρτουνιασμένα Χρόνια στην Κύπρο), Λευκωσία 1996.

Και πάλιν ισχυρίζεται ο Nicolet ότι ο συγγραφέας Christopher Hitchens δεν παρουσιάζει έγγραφη μαρτυρία στην απότομη αναστροφή της Τουρκικής στάσης μετά που παραχωρήθηκε στην Αγκυρα σημαντικό δάνειο, ακριβώς μετά το ξέσπασμα

παρότρυνση για τη διχοτόμηση παρουσιάζεται κακοπροαίρετα ως προκαθορισμένος στόχος, παρά ως η συνέπεια της πολιτικής αναταραχής και το έλασσον των κακών".

Εδώ δεν πρόκειται για τίποτε άλλο από μια προσπάθεια απαλλαγής από πάσης ευθύνης των Βρετανών και των Αμερικανών, από τις διχοτομικές τους πολιτικές, κάτι που συγκαλύπτει τις προκλήσεις για τις εθνικές συγκρούσεις και την αντικομμουνιστική υστερία των δυο αυτών χωρών, στο αποκορύφωμα της εποχής του Ψυχρού Πολέμου (Πρβλ στα δυο προαναφερθέντα βιβλία του Αχμέτ Αν, όπου αναφέρεται στην τρομοκρατία που άσκησε η ΤΜΤ εναντίον των προοδευτικών συνδικαλιστών που εναντιώνοντο στη διχοτομική πολιτική των Βρετανών αποικιοκρατών και των συνεργατών τους της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας).

Αν και αναφέρεται ο Nicolet στο βιβλίο του στο ελληνοκυπριακό σχέδιο Ακρίτας, αποφεύγει να αναφέρει οτιδήποτε για τα διάφορα τουρκοκυπριακά σχέδια τα οποία δημοσιεύτηκαν στην ολόκληρά τους με αντίγραφο του τουρκικού προτοτύπου, στα απομνημονεύματα του Γλαύκου Κληρίδη "Κύπρος: Η Κατάθεσή μου".

"Ο υποδιευθυντής της CIA στρατηγός Charles P. Campbell ανέφερε στην 353η συνεδρία του ΕΣΑ, ότι οι Τουρκοκύπριοι άρχισαν για πρώτη φορά να επιτίθενται εναντίον των Βρετανών σε μια προσπάθεια να εξαναγκάσουν στη διχοτόμηση του νησιού."

της Μεσανατολικής κρίσης εκείνη την εποχή. Βέβαια, αργότερα κάνει γι' αυτό μια σύντομη αναφορά λίγων σελίδων, παρατηρώντας ότι: "Σ' αυτό ο Dulles δεν φέρει ένσταση, αναφέροντας ότι οι Τούρκοι δύσκολα θα μπορούσαν να απορρίψουν την ιδέα μετά που το καλοκαίρι είχαν πάρει δώρο ένα τόσο γενναίο πακέτο βοήθειας".

Παρόμοια είναι και η προσέγγιση του Nicolet στο αξιολογικό βιβλίο "Η Συνομοσία της Κύπρου: Αμερική, Κατασκοπεία και η Τουρκική Εισβολή, 1999", όπου γράφει: "Ωστόσο, ο ισχυρισμός από τους δυο Βρετανούς δημοσιογράφους, τους Ο' Malley και Craig στο συγκλονιστικό και εκπληκτικά δημοφιλές τους βιβλίο ότι "ο Αιζενχάουερ ανάγκασε τον Χάρολντ Μακμίλλαν να παραιτηθεί της κυριαρχίας αλλά αρνήθηκε στους Κυπρίους την πραγματική ανεξαρτησία", αποτελεί αδιανόητη διαστρόφηση των γεγονότων.

Σε μια άλλη του εκτίμηση, λέει ο Nicolet: Ο ισχυρισμός του Κατρίτζκε ότι το ΑΚΕΛ είχε προγραφεί γιατί ήταν το μόνο κόμμα που είχε οργανώσει μέλη και από τις δυο κοινότητες, εργαζόμενο έτσι αντίθετα στην από τους Βρετανούς σκοπούμενη εθνικο-θρησκευτική διχοτόμηση, φαίνεται πολύ ακραία εκδοχή. Και τούτο γιατί εξυπακούει ότι η βρετανική

Οι προτεραιότητες του Συγγραφέα και οι ΗΠΑ

Αν και ο Claude Nicolet μας προσφέρει πολύτιμο βρετανικό και αμερικανικό απόρρητο υλικό για τις μυστικές πτυχές του Κυπριακού, ο βασικός του στόχος αναφέρεται από τον ίδιο στην ακόλουθη παράγραφο.

"Ετονίσθηκε νωρίτερα στη μελέτη, ότι η αμερικανική πολιτική για την Κύπρο από την άνοιξη του '64 και μετά, ποτέ δεν ευνοούσε τη διχοτόμηση της νήσου. Δηλώσεις περί του αντιθέτου, από πολλούς συγγραφείς ελληνικής και ελληνοκυπριακής καταγωγής, επιπρόσθετα με κάποιες βρετανικές πηγές, μπορούν να αμφισβητηθούν με ντουζίνες από έγγραφα του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών. Η αλήθεια βρίσκεται μάλλον προς την κατεύθυνση της παρακάτω εξήγησης. Εκείνο που εξυπηρετούσε καλλίτερα τα αμερικανικά συμφέροντα, συμπεριλαμβανομένων και των επικοινωνιακών εγκαταστάσεων, ήταν ένα ειρηνικό νησί που θα έπαυε να αποτελεί μήλο της έριδος. Ως εκ τούτου για τις ΗΠΑ ήταν ανάγκη να βρεθεί οποιαδήποτε λύση που θα έφερνε την ειρήνη στην Κύπρο. Ωστόσο το ακριβές περίγραμμα αυτής της λύσης

και τι ακριβώς θα εξυπάκουε ήταν δευτερεύον και οι προτεραιότητες άλλαξαν στη διάρκεια του χρόνου."

Οι αξιωματούχοι της CIA

Δεν μπορεί να διαφεύγει του συγγραφέα ότι η πολιτική προδιαγράφεται αναλόγως από τα Υπουργεία Εξωτερικών των ΗΠΑ, της Βρετανίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας. Όμως οι μυστικές οργανώσεις του βαθέως κράτους όπως η Gladio, δεν ανοίγουν τα αρχεία τους για να δώσουν μαρτυρία των υπονομευτικών τους ενεργειών. Διαφορετικά δεν θα έγραφε ο Nicolet ότι:

"Οι συναμοτικές θεωρίες, από κείνους τους συγγραφείς που έβλεπαν τη CIA πίσω από κάθε τι το πονηρό που συνέβαινε στο νησί, στηρίχτηκαν μόνο από την αδύνατη μαρτυρία ότι οι εξτρεμιστικοί κύκλοι στην Ελλάδα είχαν καλές σχέσεις με τους αξιωματούχους της CIA. Ο συγγραφέας Mayes είναι πιο προσεκτικός. Αναφέρει ότι οι Έλληνες και οι Ελληνοκύπριοι πιστεύουν ότι η CIA εμπλεκόταν, όμως δεν υπάρχουν αποδείξεις γι' αυτό".

Παρακάτω στο βιβλίο του γράφει ο Nicolet:

"Αν κάποιοι αξιωματούχοι της CIA είχαν πράγματι ενθαρρύνει τη χούντα για να ανατρέψει τον Αρχιεπίσκοπο, θα πρέπει να το

ελληνοτουρκική συμφωνία για να θέσουν τέρμα στην Κυπριακή ανεξαρτησία με τη διχοτόμηση του νησιού".

Και συνεχίζει τις κατηγορίες του ο Nicolet παρατηρώντας ότι:

"Είναι ως εκ τούτου πιθανόν ότι ο Foley, ο Scobie, ο Κουφουδάκης και ο Πολυβίου, μαζί με πολλούς άλλους συγγραφείς ελληνικής ή ελληνοκυπριακής καταγωγής, στις εκτιμήσεις τους να επέλεξαν να συμφωνήσουν με το Μακάριο ότι, οποιαδήποτε πρόταση που θα απέκλινε από μια κεντρική Κυπριακή διοίκηση, θα έπρεπε να εθεωρείτο ως "διχοτόμηση". Ωστόσο μια τέτοια ερμηνεία των γεγονότων εφαινότο να χρησιμεύει απλώς για σκοπούς προπαγάνδας και δικαιολόγησης των γεγονότων παρά ότι αποτελούσε ρεαλιστική εκτίμηση.

Αν και ο Nicolet επικρίνει τον Β. Κουφουδάκη ως εξέχοντα εκπρόσωπο της θεωρίας, σύμφωνα με την οποία οι ΗΠΑ προσυπέγραψαν τη διχοτόμηση από το '56, ο ίδιος εκφράζει την παρακάτω εκτίμηση:

"Τη στιγμή που ο Kissinger επανήλθε με μια συμβιβαστική πρόταση, όπου παραχωρούσε στους Τουρκοκύπριους το 30% του νησιού για αυτοδιοίκηση σε διάφορες περιοχές, ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών είχε ήδη στείλει τελεσίγραφο με όρους που ήταν απαράδεκτοι για την Ελληνική πλευρά.

"Υστερα από δυο πρόσθετες μέρες πολεμικών επιχειρήσεων

Σε μια άλλη του εκτίμηση, λέει ο Nicolet: Ο ισχυρισμός του Κατρίτζκε ότι το ΑΚΕΛ είχε προγραφεί γιατί ήταν το μόνο κόμμα που είχε οργανώσει μέλη και από τις δυο κοινότητες

έκαναν επί προσωπικής βάσεως ή λόγω των συμπαθειών της CIA προς τη χούντα, παρά ως αποτέλεσμα επίσημων οδηγιών από τις ΗΠΑ.

Το τι υπέφεραν οι Κύπριοι τα τελευταία 29 χρόνια κάτω από συνθήκες μιας διχοτόμησης που επιβλήθηκε, μπορεί να διαφανεί μέσα από τις γραμμές του βιβλίου του Nicolet. Θα πρέπει να τον συγχαρούμε που έφερε στο φως αυτά τα σημαντικά έγγραφα, βγάζοντάς τα από τα σκονισμένα αρχεία. Όμως, παρά το ότι γράφει ότι τα περισσότερα αμερικανικά έγγραφα της δεκαετίας του '70 δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή που εγγράφητο το βιβλίο, δεν έχει πρόβλημα να κατηγορήσει κάποιους συγγραφείς ότι κατάληξαν σε μη ρεαλιστικές εκτιμήσεις γράφοντας ότι:

"Ο νέος Υφυπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, ο Χρίστος Ξανθόπουλος-Παλαμάς και ο νέος Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών Οσμάν Ολτζιά, συναντήθηκαν χωρίς τον Ιούνιο του '71, στη διάρκεια της συνάντησης υπουργών στη Λισσαβώνα. Σχετικά ο συγγραφέας Β. Κουφουδάκης ξεκάθαρα παρατηρεί ότι η συνάντηση "επισημοποίησε την

ο Τουρκικός στρατός έθεσε υπό την κατοχή του το 37% περίπου της Κύπρου, που κρατά μέχρι σήμερα, σύμφωνα μ' ένα σχέδιο που υπήρχε από το '64, πιθανό δε και από τη δεκαετία του '50".

Ο Nicolet αναφέρεται στην αλλαγή πολιτικής από μέρους της τουρκικής πλευράς, ως υπερβολική:

"Ο ισχυρισμός, σε ένα πληροφοριακό έγγραφο εξ Υπουργών συνάντησης του ΝΑΤΟ τον Ιούνιο του '74, ότι από το '71 οι Τουρκοκύπριοι με την υποστήριξη της Κυβέρνησης της Τουρκίας, αποτραβήχτηκαν από την "ενοποιημένη αντίληψη", ίσως να είναι υπερβολικός. Ωστόσο η αλλαγή στην Τουρκική πρωθυπουργία σαφώς εσκήρυνε την τουρκική στάση".

"Τέλος, ο πόλεμος του '74, ετέλειωσε με τις ΗΠΑ να ανέχονται τη ντε φάκτο διχοτόμηση από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέχρι σήμερα, απλά και μόνον γιατί κάτι τέτοιο εφαινότο να εγγυάται μεγαλύτερη σταθερότητα στην περιοχή από προηγούμενες καταστάσεις. Αν και η διχοτόμηση είχε βγει στο προσκήνιο σε προτάσεις αρκετές φορές τα προηγούμενα είκοσι χρόνια, σε κανένα στάδιο δεν είχε προσυπογραφεί ως

η ευνοούμενη από τις ΗΠΑ λύση».

Σε καμιά περίπτωση στη διάρκεια των είκοσι εκείνων ετών αποτελέσαν οι ίδιοι οι Κύπριοι το κέντρο της προσοχής των αμερικανικών σχεδιασμών, για μια λύση στη διαμάχη τους. Τούτο είναι φανερό, αφού ούτε τους εκπροσώπους των ΗΠΑ στην Κύπρο δεν εσυμβούλευοντο αναφορικά με περισσότερο ακραία και πραγματιστικά αμερικανικά σχέδια για την ειρήνη στο νησί, που έβγαιναν στο προσκήνιο οσάκις κλιμακωνόταν η κυπριακή διαμάχη».

Μοιρασμένη κυριαρχία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία Το τι βρίσκεται ακόμα στην ημερήσια διάταξη των ΗΠΑ είναι τα σχέδια του νομικού συμβούλου Donald A. Wehmer, ο οποίος στο έγγραφο εργασίας του της 11.12.63 είχε προτείνει "Μια Συμφωνία Συγκυριαρχίας της Κύπρου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας".

Ο ίδιος αμερικανός αξιωματούχος είχε τότε ετοιμάσει ένα "Περίγραμμα πιθανής λύσης για το Κυπριακό", το οποίο παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον σε σχέση με τις προτάσεις για λύση που συζητούνται σήμερα.

Στις 24 Απριλίου 1964 ο Νομικός Σύμβουλος Wehmer προσέθεσε στις προτάσεις για λύση ένα σημαντικό συστατικό, που θα ήταν πιο ελκυστικό για την Τουρκία. Η Κύπρος,

Τούρκους με τη δημιουργία διάφορων επαρχιών που θα διοικούντο από Τουρκοκύπριους Επάρχους, όπως ετηλεγράφησε στο Ball στις 8 Ιουλίου. Σ' αυτό φτάσαμε αργότερα μέσα από την αμερικάνικη πολιτική της "ελεγχόμενης παρέμβασης", ως αποτέλεσμα της συμφωνίας μεταξύ των δυο Υπουργών Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας στη διάρκεια της συνάντησης του ΝΑΤΟ στη Λισσαβώνα, στην οποία έχουμε προαναφερθεί.

Ο γνωστός Αμερικανός δημοσιογράφος, Cyrus Schulzberger έγραψε στις 12 Αυγούστου 1961, στη στήλη του στους New York Times ένα ενδιαφέρον άρθρο και υπεδείκνυε "τον κίνδυνο να ανελάμβαναν στην Κύπρο την εξουσία οι κομμουνιστές με έντιμες και δημοκρατικές εκλογές".

Αμέσως μετά τη δημοσίευση αυτού του άρθρου, έχουμε έγκριση του μνημονίου υπ' αριθ. 98 (ημ. 25.9.61) του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας, στο οποίο αναφερόταν ότι "Οι ΗΠΑ θα πρέπει να αναλάβουν έναν πιο ενεργό ρόλο στην Κύπρο απ' ότι στο παρελθόν και επιθυμούσε το πρόγραμμα προς αυτή την κατεύθυνση να προωθείτο πιο σθεναρά, συμπεριλαμβανομένων α συγκάλυπτων και όπου δεν θα ήταν τούτο δυνατό, συγκεκριμένων μέτρων για πάταξη και μείωση της κομμουνιστικής δύναμης".

**Μοιρασμένη κυριαρχία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία
Το τι βρίσκεται ακόμα στην ημερήσια διάταξη των ΗΠΑ είναι τα
σχέδια του νομικού συμβούλου Donald A. Wehmer, ο οποίος
είχε προτείνει "Μια Συμφωνία Συγκυριαρχίας της Κύπρου μεταξύ
Ελλάδος και Τουρκίας".**

σκέφτηκε ο Wehmer, θα πρέπει να διαιρεθεί σε επαρχίες. Επιπρόσθετα με το πιο πάνω σχέδιο θα πρέπει να δημιουργηθεί μια ψευδαίσθηση διχοτόμησης ή ομοσπονδίας, καθορίζοντας ορισμένες επαρχίες που ήταν κατά κύριο λόγο τουρκικές ως περιοχές όπου οι Τουρκοκύπριοι θα έχουν ειδικά δικαιώματα. Αυτό θα μπορούσε να γίνει κατορθωτό με τον ορισμό ενός Τούρκου επάρχου γι' αυτές τις επαρχίες στο διηνεκές".

"Εξάλειψη της Κύπρου" μέσα από "Ελεγχόμενη Παρέμβαση"

"Ολόκληρη την άνοιξη το 1964 ο Acheson ήταν πλήρως βυθισμένος στη μελέτη διαφόρων προτάσεων που είχαν δει το φως στην Ουάσιγκτον. Κατά τον Brand, ήταν έτοιμος να επινοήσει ένα σχέδιο "που θα εξάλειφε το κυπριακό πρόβλημα, εξαλείφοντας την ίδια την Κύπρο". Μια εισήγηση που του κινούσε ιδιαίτερα το ενδιαφέρον ήταν το σχέδιο του Donald Wehmer της 24ης του Απριλίου, που επρονοούσε την Ένωση με μια ψευδαίσθηση διχοτόμησης ή ομοσπονδίας για τους

Ποιος μπορεί να γνωρίζει τι είδους προγράμματα δράσης εχρησιμοποιήθηκαν μετά τη ντε φάκτο διχοτόμηση της Κύπρου το '74 για να διατηρήσουν το διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων στο νησί... Απλώς μπορούμε να μαντέψουμε, ρίχνοντας μια ματιά σε κάποια βιβλία όπως την «Επετηρίδα του 1989 για τις Διεθνείς Κομμουνιστικές Υποθέσεις», όπου κάτω από το τμήμα για την Κύπρο, αναφέρονται τα ακόλουθα:

"Εάν η βόρεια και η νότια Κύπρος επανενωθούν σε μια μελλοντική "ομόσπονδη Κύπρο", η συνενωμένη εκλογική δύναμη των Ελλήνων και των Τούρκων κομμουνιστών θα μπορούσε να δημιουργήσει πλειοψηφία των ψήφων σε οποιαδήποτε προεδρική εκλογή κάτω από μια τέτοια καινοφανή κυβέρνηση".

Όλα αυτά δείχνουν ότι [από πλευράς ΗΠΑ] πρόκειται για μια πολιτική που εγγυάται τα συμφέροντα των αγγλοαμερικανών στην Κύπρο, όχι τα συμφέροντα των Κυπρίων. Για όσους θέλουν πράγματι να δουν, υπάρχει περισσότερο από αρκετή μαρτυρία. ☐

Τεύκρος Ανθίας

ΙΟΟ

ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

«Πλάτυνε η Σκέψη τη ζωή τόσο πολύ-τόσο πολύ

πόκανε ο άνθρωπος τη Γη κι' όλο το Σύμπαν σπίτι»

Του Αντη Κανάκη

Ο

Τεύκρος Ανθίας είναι μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία στο χώρο της κυπριακής και γενικά της ελληνικής ποίησης και λογοτεχνίας.

Ήταν ένας γνήσιος λαϊκός αγωνιστής που βρισκόταν πάντα στην πρωτοπορία των πολιτικών κοινωνικών κι' εργατικών αγώνων της κυπριακής αριστεράς και γενικά του κυπριακού λαού. Και με το έργο του έκφρασε τα βάσανα, τους πόθους τις ελπίδες και τα όνειρα των εργαζομένων κι' αδικημένων ανθρώπων.

Ήταν ο ποιητής κομμουνιστής, που μαζί μ' άλλους διανοούμενους, μαρξιστές, όπως το Γιαβόπουλο, Γιάννη Λεύκη, Χαράλαμπο Βάτη, Χριστοδουλίδη, Σκελέα, Κατίνα Νικολάου, Ιάκωβο Νικολάου κι' άλλους ηγήθηκαν του εργατικού κινήματος στην Κύπρο, χάραξαν τη γραμμή πορείας του κι' άρχισαν να δημιουργούν τ' όραμα του κυπριακού λαού για λευτεριά, δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη και σοσιαλισμό.

Ο Τ. Ανθίας δεν είναι μόνο σπουδαίος κοινωνικός ποιητής αλλά και στην πράξη ήταν τολμηρός μαχητής του λαϊκού κινήματος.

Από τους πρωτοπόρους που δώσαν τη μάχη για να καθιερωθεί κι' επιβληθεί το εργατικό κίνημα στην Κύπρο με καθοδηγητή το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου, που ο Τ. Ανθίας ήταν μέλος και στέλεχος του και μετά από το 1941 το ΑΚΕΛ που ο Ανθίας ήταν ιδρυτικό μέλος του.

Στην κυπριακή κι' ελλαδική ποίηση ο Τ. Ανθίας είναι από τους πρωτοπόρους της αριστερής προοδευτικής ποίησης και λογοτεχνίας μαζί με το Κ. Βάρναλη, Γιάννη Ρίτσο, Θ. Πιερήδη κι' άλλους που μετά ακολούθησαν τα βήματα τους οι κύπριοι ποιητές: Αχ. Πυλιώτης, Θ. Στυλιανού, Γ. Κωνσταντής, Κώστας Κλεάνθους κι' άλλοι νεώτεροι και δεκάδες ελλαδίτες ποιητές και λογοτέχνες.

Ο Ανδρέας Παύλου (το πραγματικό όνομα του Τ. Ανθία) γεννήθηκε στην Κοντέα στις 10 Απριλίου 1903. Αφού τελείωσε το δημοτικό σχολείο του χωριού του το 1915, φοίτησε στη συνέχεια στο Εμπορικό Λύκειο Λάρνακας και μετά στο Ιεροδιδασκαλείο της ίδιας πόλης. Το 1922 πήρε το δίπλωμα του δασκάλου. Υπηρέτησε σαν δάσκαλος στο χωριό Χοιροκοιτία για ένα χρόνο και μετά έφυγε στην Ελλάδα όπου εργάστηκε σαν δάσκαλος στη Σπάρτη, Σκλαβοχώρι και Καρύστα. Αργότερα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου έζησε τα δύσκολα χρόνια της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης (1928-1930). Αυτή την περίοδο έγραψε και τα «Σφυρίγματα του Αλήτη» ένα από τα καλύτερα έργα του, κι' από τα καλύτερα της ελληνικής ποίησης εκείνης της εποχής.

Αναγνωρισμένος ποιητής στην Ελλάδα ο Τ. Ανθίας επιστρέφει στην Κύπρο το 1930 αναμειγνύεται στο Εργατικό Κίνημα που έκανε τότε τα πρώτα του βήματα και γίνεται μέλος του παράνομου Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου τον Μάη του 1931, ύστερα από αίτηση που έκανε προς την Κ.Ε. του ΚΚΚ και υπογράμμιζε τα πιο κάτω:

«... ένιωσα την ανάγκη να δουλέψω για το ξεσκλάβωμα της κοινωνίας από τα χέρια των εκμεταλλευτών ...»

«Ιδού όμως πούρθε ο καιρός να επισημοποιήσω τη δράση μου, να τεθώ κάτω από τα προστάγματα και παραγγέλματα εκείνων που μ' αλλάξανε ολότελα το ρυθμό της ζωής κι' έβαλαν μέσα μου άσβεστο το καμίνι για τον τίμιο αγώνα της λευτεριάς του ανθρώπου από τον άνθρωπο»

Η αίτηση φέρει την ημερομηνία 16/5/1931, λίγους μήνες πριν απ' την αντιαποικιακή εξέγερση τον Οκτώβρη του 1931.

Την Πρωτομαγιά του 1931 ο Τ. Ανθίας ήταν κύριος ομιλητής, στην συγκέντρωση της Εργατικής Λέσχης Λευκωσίας. Τον Οκτώβρη του 1931 βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της εξέγερσης (των Οκτωβριανών), πληγώνεται από τα πυρά των άγγλων στρατιωτών και συλλαμβάνεται. Μετά εντοπίζεται στα χωριά Ανδρολύκου στην Πάφο και στο ίδιο το χωριό του, την Κοντέα για την αντιαποικιακή του δράση. Στην Ανδρολύκου, ο ποιητής, τα βράδια μαζεύει τους τούρκους του χωριού και τους μαθαίνει ελληνικά.

Ασχολείται με τη δημοσιογραφία, γράφει άρθρα στις εφημερίδες «Πρωινή» κι' «Ελευθερία». Τ' άρθρα και τα σημειώματα του Τ. Ανθίας στον ημερήσιο τύπο, εκείνης της περιόδου, διακρίνονται για την αγωνιστική κοινωνική τους υφή.

Το 1931 η κυπριακή εκκλησία αφόρεσε από τις τάξεις της τον Τ. Ανθία για το ποιητικό του έργο «Πουργατόριο» στ' οποίο με αιχμηρούς στίχους καυτηρίαζε τον κλήρο για την αδιαφορία του απέναντι στη φτώχεια και την αθλιότητα των λαϊκών μαζών και την καταπίεση που δέχονταν από τους αποικιστές την αστική τάξη και τους τσιφλικάδες.

Οι πιο κάτω στίχοι από το «Πουργατόριο» είναι χαρακτηριστικοί για την αιχμηρότητα τους ενάντια στην αδιαφορία της εκκλησίας.

**«Κηφίνες! Ηρθε η ώρα συντρίμια να γενείτε
Οι προσευκές κι' αφορισμοί δεν σας κρατάνε πια
Σάπες Βαρκούλες, μια στιγμή στον ωκεανό θα βυθιστείτε
ιατί τα χέρια, που ματώσατε σας έχουν σπάσει τα κουτιά».**

Το 1944 εκδίδει τα προοδευτικά λογοτεχνικά περιοδικά: «Σπίθα» και «Φλόγα».

Στους απεργιακούς αγώνες των μεταλλωρύχων του 1948, ο

Τ. Ανθίας σαν δημοσιογράφος και ποιητής, βρίσκεται στο πλευρό των απεργών και με την πένα και το λόγο του συμβάλλει στο μεγάλο αγώνα των απεργών γράφοντας άρθρα για το δίκαιο του αγώνα τους, περιγράφοντας την άθλια κατάσταση των απεργών και των οικογενειών τους-(των παιδιών των απεργών) που τους απέκοψε το γάλα η διεύθυνση της Αμερικανικής Μεταλλευτικής Εταιρείας.

Κατά τον Παντελή Βαρνάβα στο βιβλίο του «Αναδρομές» ο Τ. Ανθίας «με τις εμφανίσεις του στη μεταλλευτική περιοχή και στις συγκεντρώσεις των μεταλλωρύχων, όπως και με τις ανταποκρίσεις του για τον αγώνα τους, είχε κερδίσει την εκτίμηση, την αγάπη και τον σεβασμό των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων μεταλλωρύχων».

Ο ποιητής κατασυγκινημένος από τα βάσανα μα και το αγωνιστικό πνεύμα και ηρωισμό των απεργών μεταλλωρύχων έγραψε και μελοποίησε το εμβατήριό των μεταλλωρύχων, που τραγουδούσαν στις συγκεντρώσεις τους, αναπτερώνοντας το ηθικό τους: «Μέσα στην κόλαση και το σκοτάδι, ζούμε σαν ίσκι, μέρα και βράδυ. Χρυσάφι βγάζουμε βαθιά απ' τη γη χαροπαλεύοντας με τη ζωή»

**«Εμπρός αλύγιστοι σημαιοφόροι,
κι' εμπρός του τόπου μας οι πρωτοπόροι.
Εμπρός στη μάχη όλος ο λαός
για ν' ανεβούμε όλοι προς το φως!
Εμπρός αδελφια, σμίχτε τη γροθιά
για τα' άγιο το ψωμί και για τη λευτεριά»**

Αργότερα θα γράψει και θα μελοποιήσει και τον ύμνο του ΑΚΕΛ.

Μετά τις μεγάλες απεργίες του 1948 ο Τ. Ανθίας φεύγει στην Αγγλία. Εκεί επανεκδίδει τα περιοδικά «Φλόγα» και «Σπίθα» και συνεργάζεται με την Ελληνική υπηρεσία του Βρετανικού Ραδιοφώνου (με το σκηνοθέτη Μιχάλη Κακογιάννη). Συνάμα εργάζεται ως δάσκαλος στα ελληνικά σχολεία της παροικίας. Το 1955 επιστρέφει στην Κύπρο και λαμβάνει ενεργό μέρος στον πολιτικό απελευθερωτικό αγώνα του κυπριακού λαού. Ήταν ένας από τους συντάκτες στην εφημερίδα

του ΑΚΕΛ «Νέος Δημοκράτης». Μετά θα βρεθεί στα συρματοπλέγματα μαζί μ' άλλα 134 στελέχη του ΑΚΕΛ-Αριστεράς που συνελήφθησαν από τους άγγλους αποικιστές για την αντιαποικιακή πολιτική τους δράση.

Ο Τ. Ανθίας στο κελί του γράφει και διαβάζει ποιήματα στους συγκρατούμενους του. Στα κρατητήρια παθαίνει και την πρώτη καρδιακή προσβολή. Όμως συνεχίζει να γράφει στο κρεβάτι του πόνου στο Γενικό Νοσοκομείο. Εκεί γράφει την «Διακήρυξη» του:

**«Κί' ίχνη καρδιάς να ζούμε μέσα μου
θα τραγουδώ και θ' αλαλάζω
για σένα ατίμητη ζωή
για σε γαλανομάτα Λευτεριά.»**

Μετά την απόλυση από τα κρατητήρια λόγω της καρδιοπάθειας του θα είναι ένας από τους ιδρυτές και συντάκτες της ΧΑΡΑΥΓΗΣ μαζί με τον Σταύρο Αγγελίδη (δάσκαλο) κι' άλλους Ακελιστές.

Ο κύπριος διανοούμενος Κώστας Προυσίας γράφοντας στο περιοδικό «Κυπριακά γράμματα» το 1934 υπογράμμισε τα εξής: «Πραγματικά ο Τ. Ανθίας είναι ένα φαινόμενο, όχι μόνο στην κυπριακή, αλλ' ίσως και σ' ολόκληρη την Ελληνική ποίηση. Είναι γεννημένος ποιητής. Μια πηγαία, γνήσια πληθωρική φωνή, που αρχίζει να τραγουδά μόλις ο ποιητής μαθαίνει να μιλά και αρχίζει να τυπώνει τα τραγούδια του, μόλις μαθαίνει να χρησιμοποιεί το Ελληνικό αλφάβητο».

Ο ποιητής Αχιλλέας Πυλιώτης γράφοντας σε άρθρο του για τον Τ. Ανθία τόνιζε τα πιο κάτω: «Ο ποιητής είναι καταπληκτικό φαινόμενο κι' όσον αφορά τις ανησυχίες, τα ενδιαφέροντα και τους προσανατολισμούς του που εκφράζονται με τους πρώτους στίχους του». Σε ηλικία μόλις δώδεκα χρόνων ο μικρός Ανδρέας Παύλου είχε ήδη τυπωμένες έξι φυλλάδες με τραγούδια, σαν ποιητάρης, με θρησκευτικά, κοινωνικά κι' άλλα θέματα.

Ο διακαής πόθος του Ανδρέα Παύλου ήταν να σπουδάσει. Αυτό το λέει και σ' ένα τραγούδι του:

**«Εσύναξα όλα αυτά,
χρήματα για να πιάσω
να πάω στο Γυμνάσιο
σχολήν για να σπουδάσω»**
Όπως και σπούδασε.

Ο Ανδρέας Παύλου γνώρισε τη καταπίεση και τη μιζέρια, την πίκρα της ζωής από πολύ μι-

κρός. Ο πατέρας του Παύλος Χατζημηνά έγινε θύμα των τοκογλύφων που του πούλησαν όλη την περιουσία, έτσι η οικογένεια του ξεικληρίστηκε κι' αντιμετώπισε τη φτώχεια και τη μιζέρια. Αυτό το γεγονός θα επιδράσει καθοριστικά στο χαρακτήρα και το έργο του ποιητή που θα τον κάνει αγωνιστή κι' επαναστάτη ενάντια στη καταπίεση και την αδικία.

Ο πατέρας συνόδευε το γιο του στην ηλικία των 10-15 χρόνων στις γιορτές και τα πανηγύρια για να πωλούν τα ποιήματα του μικρού ποιητάρη! Να βγάλουν το ψωμί τους!

Το 1922 σε ηλικία 19 χρόνων ο δάσκαλος τώρα και ποιητής Τ. Ανθίας εκδίδει την πρώτη ποιητική συλλογή του με 80 ποιήματα. Ξεφεύγει από την ποιηταρική μορφή και γράφει σύγχρονη ποίηση

**«Στενάζω για τη φλόγα του εγώ μου.
Που σβήστηκε στ' αέρα τα φτερά».**

Γράφει στη πρώτη του συλλογή «λουλούδια της Αγάπης»

Η ποιητική συλλογή όμως που καθιερώνει τον ποιητή στον πανελλήνιο ποιητικό χώρο είναι «Τα σφυρίγματα του Αλήτη».

Σ' αυτήν την ποιητική συλλογή αντανακλώνται οι εμπειρίες του ποιητή που βιώνει τότε στην Αθήνα το 1928-1929. Τα χρόνια της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας κυκλικής κρίσης του καπιταλισμού που σ' όλη την Ευρώπη επικρατούσε ανεργία, μιζέρια κι' αθλιότητα. Χιλιάδες πεινασμένοι πλανιόντουσαν στους δρόμους των μεγάλων πόλεων και στην Αθήνα ψάχνοντας κι' ικετεύοντας για ένα κομμάτι ψωμί. Ο αλήτης του Τ. Ανθία είναι ένας απ' αυτούς τους δυστυχισμένους κι' άμοιρους ανθρώπους της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Ο ποιητής περιγράφει τη θλίψη της «ήρωσ» του, του αλήτη, εκφράζει τα αισθήματά του, τις σκέψεις και τη φιλοσοφία του. Ο αλήτης για ν' αντιμετωπίσει την περιφρόνηση και το χλευασμό που δέχεται από τον κοινωνικό περίγυρο του, χρησιμοποιεί σαν όπλο του τον σαρκασμό:

**«Τι τρομερός, τι τρομερός
πούνα κι' αυτός ο αληπισμός!
Τέτα μιλό, παραμιλό
την κάθε μέρα και γελό
με τον ανόητο εαυτό μου**

**πόχει πιστέφει στη ζωή
Και την ερμιά του δρόμου»**

Πιο σαρκαστικός και κατηγορηματικός γίνεται στο ποίημα «Εκείνη δεν απήντησε»

**«Ιδού κάποια μαντάμ κρατάει τη τσάντα της
κι' ενώ με βλέπει, χαχανίζει
και γνέφει στον ηλίθιο τον άντρα της
που κάπου εκεί κάτι ψωνίζει
Γιατί παρακαλώ μαντάμ, γελάσατε;
Πως είμαι αλήτης σιωπηλός;
Αχ! Φαίνεται ποτέ σας δεν πεινάσατε
... Με συγχωρείτε...είμαι τρελός...»
«Εκείνη δεν απήντησε» ως έγραψε
μια συγγραφέας ρομαντική
Γελούσε, ναι, γελούσε και δεν παψε
ώσπου τραβήχτηκα από εκεί.
.....»**

«Τα σφυρίγματα του Αλήτη» εκδίδονται σε χιλιάδες αντίτυπα σε 7 εκδόσεις, την Αθήνα, Κύπρο και Λονδίνο.

Ο Τ. Ανθίας θα βρει διέξοδο για τον αλήτη του μα είναι όμως ακόμα ιδεαλιστική.

**«Αλήτη! Απόψε είν' η βραδιά τόσο καλή τόσο καλή
Μπορείς να πας να κοιμηθείς σ' ένα παγκάκι αλήτη
πλάτυνε η σκέψη τη ζωή τόσο πολύ, τόσο πολύ
Πόκανε ο άνθρωπος τη Γη κι' όλο το Σύμπαν σπίτι»**

Η διαχρονικότητα αυτών των τελευταίων στίχων είναι εκπληκτική, γράφτηκαν το 1928 και μιλούν για παγκόσμιο σπίτι, μιλούν για το Σύμπαν πούγινε σπίτι.

Σήμερα βρισκόμαστε στο στάδιο της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ολοκλήρωσης, κτίζουμε ένα τεράστιο, "σπίτι", που μέσα του υπάρχουν εκατομμύρια άστεγοι και δεινοπαθούντες άνθρωποι τον 21ο αιώνα! Ενώ και το Σύμπαν έγινε σπίτι μας με τα ταξίδια στο διάστημα.

Στα «Σφυρίγματα του Αλήτη» είναι καταφανή η επιδραση της τεχντροπίας και πεισιμιστικής φιλοσοφίας της σχολής των γάλλων παρνασσιστών ποιητών, ιδιαίτερα, του

Κάρλου Μπποτλαίρ, όπως κι' επιδραση του Κ. Βάρναλη, συγκεκριμένα του έργου του «Σκλάβοι Πολιορκημένοι» όσον αφορά την ρεαλιστική απεικόνιση της πραγματικότητας. «Τα σφυρίγματα του αλήτη» γράφτηκαν την δεκαετία του

(1920-1930), όποτε μπαίνουν δυναμικά στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία οι αριστεροί, μαρξιστές κομμουνιστές ποιητές και λογοτέχνες που απεικονίζουν με το έργο τους τη δυστυχία κι' αθλιότητα της καπιταλιστικής κοινωνίας όπως ο Κ. Βάρναλης με τους «Σκλάβους Πολιορκημένους» (τους μοιραίους).

Ο Γιάννης Ρίτσος με «Τα τρακτέρ», ο Ν. Χικμέτ, ο Λ. Αραγκό, Πωλ Ελουάρ κι' ο Μπέρλοτ Μπρεχτ στη Γερμανία με το θεατρικό έργο «Όπερα της Πεντάρας» κι' άλλα έργα του. Ο ποιητής της Λατινικής Αμερικής Πάμπλο Νερούδα γράφει τότε τα πρώτα επαναστατικά ποιήματα του κι' άλλοι.

Η μικρή υπόδουλη Κύπρος δίνει τότε το παρόν της στην ευρωπαϊκή προοδευτική ποίηση με «Τα Σφυρίγματα του Αλήτη» του Τεύκρου Ανθία.

Στην επόμενη ποιητική συλλογή του «Αγιέν Σαταν Ελέησον με» υπάρχουν ακόμα βιώματα του αλήτη

**«Ελέησον με άγιε Σαταν, το βράδι αυτό
κι' άκουσε, αν θέλεις, της κοιλιάς μου το γουργουριτό»**

Ο δυστυχισμένος καταπονεμένος άνθρωπος αφού δεν εισακουστήκε από το Θεό αποτείνεται στο Σατανά

**«Άγιε Σατάν, τώρα που γέρασε ο Θεός
οδηγεί Εσύ, οδηγεί Εσύ τα βήματα μου»**

Στις επόμενες ποιητικές συλλογές του ο ποιητής στρέφεται περισσότερο προς τον άνθρωπο, γίνεται πιο ανθρωποκεντρικός και πιστεύει στην ανθρώπινη τη δύναμη, ότι μπορεί ν' αλλάξει την κοινωνία κι' αρχίζει να καλλιεργεί τ' όραμα των εργαζομένων για κοινωνική αλλαγή.

**«Πιστεύω στην ανθρώπινη τη δύναμη,
που κάθε σάπιο αλύπητα γκρεμίζει,
συντρίβει τα γελοία της Σκέψης είδωλα,
και στα χαλάσματα καινούργιο κόσμο χτίζει.**

Το 1931 η κυπριακή εκκλησία αφόρεσε από τις τάξεις της τον Τ. Ανθία για το ποιητικό του έργο «Πουργατόριο» στ' οποίο με αιχμηρούς στίχους καυτηρίαζε τον κλήρο για την αδιαφορία του απέναντι στη φτώχεια και την αθλιότητα των λαϊκών μαζών και την καταπίεση που δέχονταν από τους αποικιστές την αστική τάξη και τους τσιφλικάδες.

**«Ελέησον με άγιε Σαταν, το βράδι αυτό
κι' άκουσε, αν θέλεις, της κοιλιάς μου το γουργουριτό»**

**«Άγιε Σατάν, τώρα που γέρασε ο θεός
οδηγεί Εσύ, οδηγεί Εσύ τα βήματα μου»**

Πιστεύω στην Αλήθεια, που κερδίζεται με αγώνες και με γόνιμες θυσίες, στο Δίκαιο, π' αγκαλιάζει όλο τον Άνθρωπο, χωρίς σφραγισμάτρες και ουτοπίες».

Από τη συλλογή «Έξοδος» απόσπασμα από το ποίημα «Πιστεύω».

Στο ποίημα του «Η λαχτάρα για το φως» από τη συλλογή «Διψασμένοι στην Άβυσσο» 1934 ανάβει τη φλόγα της ελπίδας για τους καταπιεζόμενους κι' αδικημένους.

«Η ΛΑΧΤΑΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΩΣ

Μπροστά! Κι' ας είναι ο δρόμος μας ανήφορος

κι' ας είναι ο Γολγοθάς η πλερωμή μας. Χιλιάδες χρόνια αρμάτωσε ο κατήφορος με γάγγραινα και πάθη το κορμί μας). Καλύτερα λιπόθυμοι απ' την κούραση, στο δρόμο του φωτός και της χαράς, παρά σκιές στο χάος να γκρεμίζονται οι ορμές του λογικού και της καρδιάς.

Η οδύνη, το μαρτύριο: συντροφιά μας η αγάπη που εξυψώνει: οδηγητής η ελπίδα, το κουράγιο, εσώβαθιά μας: δυνάμεις που ατσαλώνουν τη γης.»

Σταδιακά στη ποίηση του επιδρά καθοριστικά η μαρξιστική σοσιαλιστική ιδεολογία. Το αποκορύφωμα της ελπίδας για την πραγμάτωση του οράματός του ποιητή και του λαού μας εκφράζεται με ποιητική μαεστρία και λυρικότητα στο ποίημα «Άνοδος» από τη ομώνυμη συλλογή του.

«Ολόφωτη λεωφόρος να καλεί τα πλήθη της ανόδου τον αγώνα. Κι' όλους μαζί, μ' αλύγιστα τα γόνα, στο σίβο της ορμής ν' ανακαλεί. Να μοιάσουμε του δέντρου τους χυμούς, Π' όλο ψηλά απ' τις ρίζες ανεβαίνουν, Άνθη φιλοτεχνούν κι' οπώρες δένουν, Και λόγγους γιγαντώνουν και δρυμούς. Νάναι σαν κατακόρυφη γραμμή Και πηγή ευθυτενής τα' ανέβασμα μας. Γέλιο χελιδονιών το πέρασμά μας ... Άνοιξη στην ψυχή και στο κορμί.»

Ένα μεγάλο μέρος της ποίησης του Τ. Ανθία είναι αφιερωμένο στον αντιφασιστικό πόλεμο. Η συλλογή του «Ηρωϊκή Συμφωνία»

(1942) αποτελείται από ποιήματα που εξυμνούν τους αγώνες των λαών ενάντια στο φασισμό κι' ιδιαίτερα τον αγώνα του Σοβιετικού λαού που κατατρόπωσε το φασιστικό, ναζιστικό τέρας.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ

«Πέρα στη μακρινή εκείνη χώρα που τόσο στην ψυχή σου είναι κοντά, μια νέαν ηρωϊκήν εποποιία γράφει μ' αλίκον αίμα η Λεβεντιά. Την είδες στα μεγάλα οράματα σου Του σκλάβου να σαρκώνει την ιδέα Την είδες μ' ένα κίνημα υπεράνθρωπο Να σπάξει τα δεσμά του Προμηθέα»

Η αντιφασιστική αντιπολεμική ποίηση του συνεχίζεται και στις ποιητικές συλλογές «Εκβαθέων» (1944) «Το ανθρώπινο έπος» (1945) και οι άλλες όπως στη συλλογή «S.O.S.»

ΠΟΛΕΜΟΣ!

Πόλεμος:

Η σκέψη αναρωπιέται κι' απορεί. Τρέμουν τα χείλη τη λέξη ενώ προφέρουν. Τρέμει η καρδιά, καλπάζει, ως να γυρεύει κάποια φυγή τα ρήη ενώ τη ζώνουν. Χτυπούνε τα μηλίγγια-τρομερά σφυροκοπήματα. Φλέγεται το κρανίο με πυρετό. Στα κέντρα του εγκεφάλου, καταγίδα. Τα νεύρα μια επανάσταση τεντώνει. Κι' ανπλαλεί αμετάκλητη η κραυγή: «ΟΧΙ! Μυριάδες «Οχι!» ΕΙΡΗΝΗ! ΕΙΡΗΝΗ!

Για την Κύπρο το λαό της και τους αγώνες του ο Τ. Ανθίας αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος του έργου του όπως την «Κυπριακή Ραψωδία» «Το Ημερολόγιο του C.D.P.» «Τ' ΟΡΑΤΟΡΙΟ» «Κυπριακή τραγωδία» κ.α. Το ημερολόγιο του C.D.P. ο ποιητής τόγραψε στα κρατητήρια των άγγλων αποικιστών τις νύχτες της αγρυπνίας του κι' είναι ένας ύμνος προς τον άνθρωπο αγωνιστή, την γυναίκα σύντροφο, σύζυγο και μάνα, τα παιδιά, την λευτεριά και την ειρήνη.

«Έλα, ακριβή μας Λευτεριά σύρε μαζί μας το χορό, παρ' το μαντήλι. Για σένα το κεντήσαμε,

Για σένα το ποτίσαν τόσα δάκρυα

Για σένα ανάβουν οι καημοί.

- βαι καημένη κόσμε

για σένα πίνει και μεθά ο εραστής σου ο γήλιος»

Στη συλλογή του «Ήρατριο» υμνώντας την Κύπρο γράφει:

ΜΑΤΩΜ'ΕΝΗ Κ' ΥΠΙΡΟΣ

Κύπρος! Μικρή σταγόνα αιμάτων στην υδρόγειο

Αίμα και ρόγχος και μαρτύριο έχει γίνει Τα' όραμα των αιώνων, που χιμήξαν σαν άνεμοι

θύελλες και σημούν στην αντοχή σου! Μα στάθηκες ολόρθη με το μέτωπο ψηλά με νέα βλαστάρια θρεμμένα απ' τις πληγές σου»

Ο μεγάλος μας ποιητής αφιέρωσε ποιήματα και για ήρωες και ηρωομαρτυρούς του Κυπριακού αγώνα. Για το Γρηγόρη Λυεζντίου είναι το ποίημα του Τ. Ανθία:

ΟΛΟΚ'ΥΤΩΜΑ ΣΤΟΝ ΌΛΥΜΠΟ

«Λαμπάδα ανάβει το κορμί του στην κατακόμβη του Βουνού μια πολεμιά. Φλόγες τυλίγουν την καρδιά του μ' αυτή κτυπά κι' όλο χτυπά με τον παλμό των αθανάτων»

Για τον μαθητή ήρωα Ευαγόρα Παλληκαρίδη ο Τ. Ανθίας γράφει τους πιο κάτω στίχους:

ΤΟ ΠΑΙΔ'Ι ΜΕ ΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ

«Και προχωρεί ο λεβεντιονίος παιδάκι αμούστακο-στα ματωμένα Ηλύσια της θυσίας ένα βιβλίο τ' απόμεινε στο χέρι του Σοφοκλέους «Η Αντιγόνη» κι' όλο διαβάζει την ανθρώπινη κραυγή της κραυγή της νιότης που δεν έζησε κραυγή του ονείρου που έχει κλείσει με τραγικά αποσιωπητικά»
 Η στυγερή δολοφονία του στελέχους της ΠΕΟ και του ΑΚΕΛ Σάββα Μένουικου το 1957 στο Λευκόνοικο από ακροδεξιά φανατικά τυφλωμένα στοιχεία συντάραξε τη ψυχή του ποιητή, που απεικόνισε την δολοφονία με το

ποίημα: «Καιν και Αβελ»

«Πως δεν έπεσε σύγκορμος ο μοιραίος ευκάλυπτος.

απ' το ρήγος της φρίκης απ' το βάρος του πόνου;»

«Αναστέναξε τρίζοντας ο μοιραίος ευκάλυπτος

και στο γέρο το Μένοικο

λίγα φύλλα δροσάτα σαν σπονδή έχει ρίψει»

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Τ. Ανθίας εκδύσε ακόμα τρεις ποιητικές συλλογές:

«Λαμπρακιάδα» το 1966 για τον ήρωα της δημοκρατίας Γρηγόρη Λαμπράκη που δολοφόνησαν οι βασιλικοί ακροδεξιόι στη Θεσσαλονίκη στις 22 Μαΐου 1963 (πέρασαν φέτος 40 χρόνια από τη δολοφονία του) Και τις ποιητικές συλλογές «Σ' αγαπώ» 1966 και «Αγρυπνώ για σ' ένα Ελλάδα» 1967.

Ο Τ. Ανθίας εκτός από τη ποίηση ασχολήθηκε με τη συγγραφή θεατρικών έργων και πεζογραφήμάτων, έγραψε μια σειρά θεατρικά έργα που ανεβάστηκαν στην κυπριακή σκηνή όπως:

- Η Δημοπρασία - το 1935

- Ο Γιόκας μας (παιδικό δράμα) 1936

- Ταξίδι στον ήλιο (παιδικό δράμα) 1940

- Το παλικάρι της φακής (παιδική κωμωδία) 1942

- Στάλινγκραντ (δράμα) 1942

- Κι' άλλα

Μελέτες για τα παιδικά θεατρικά έργα του Τ. Ανθία έγραψαν ο φιλόλογος Κώστας Κατσώνης κι' η δασκάλα Μαρία Μιχαηλίδου.

Πρωτοστάτησε επίσης για την δημιουργία θεατρικών συγκροτημάτων όπως και του «Προμηθέα» θεατρικό συγκρότημα της ΠΕΟ που ιδρύθηκε το 1944.

Επίσης έγραψε τα ρομάντζα; «Ένας γραικός που γίνηκε πασάς»-1935. «Μπλακ Μαρία Νο1» 1934 την λαογραφική μελέτη «Η ζωντανή Κύπρος» του 1944 κι' άλλες μελέτες.

Εκατοντάδες άρθρα του πολιτικού, λογοτεχνικού περιεχομένου και κριτικές δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά. Ο ποιητής εκτός από το ψευδώνυμο που του καθιερώθηκε Τεύκος Ανθίας, χρησιμοποίησε

στον ημερήσιο τύπο και σε περιοδικά κι' άλλα ψευδώνυμα όπως Ανδρέας Ζαφείρης, Ανδρέας Φιλοθέου, Λιμπέρης, Κ. Ραγιάς κι' άλλα.

Τον ποιητή τον πρόδωσε η καταπονεμένη και βασανισμένη καρδιά του κι' άφησε την τελευταία του πνοή στο Λονδίνο στις 8 Νοεμβρίου 1968, όπου βρισκόταν εκεί από το 1957 κι' εργαζότανε σαν διευθυντής της Εφημερίδας Βήμα» κι' έγραφε και τις τελευταίες ποιητικές συλλογές του κι' άλλα συγγράμματα του.

Το κόμμα του ποιητή το ΑΚΕΛ μετέφερε τον νεκρό στην Κύπρο και τον κήδεψε με σεμνή τελετή στη γενέτειρα του Κοντέα στις 14 Νοεμβρίου 1968. Κοιμήθηκε για πάντα στον τόπο που γεννήθηκε, όπως τόθελε κι' ο ίδιος.

Ο Τ. Ανθίας έφυγε αφήνοντας πίσω του ένα τεράστιο, πνευματικό, ποιητικό κι' άλλο λογοτεχνικό έργο με βαθύ περιεχόμενο κι' άριστη ποιητική τέχνη που τον καθιερώνει ένα από τους κορυφαίους κύπριους ποιητές όπως είναι και ο σύντροφος του

Θ. Πιερίδης. Το ποιητικό έργο του Τ. Ανθία αποτελείται από 33 ποιητικές συλλογές. Το άλλο θεατρικό, λαογραφικό του έργο και μελέτες αποτελούνται από ακόμα 19 εκδόσεις-συνολικά 52 εκδόσεις)

Ο Τ. Ανθίας καθιερώθηκε επίσης σαν ένας από τους σημαντικότερους ποιητές στο πανελλήνιο. Κι' άφησε και το στίγμα του στην ευρωπαϊκή προοδευτική αριστερή ποίηση και λογοτεχνία ιδιαίτερα με τα «Σφυρήματα του Αλήτη» και την αντιφασιστική-αντιπολεμική ποίηση του.

Το ΑΚΕΛ, η αριστερά, το λαϊκό κίνημα τίμησαν και τιμούν επάξια τον ποιητή της Κύπρου με εκδόσεις ποιημάτων του, εκδηλώσεις για το έργο του και την καθιέρωση του πολιτιστικού Βραβείου

Τ. Ανθία, Θ. Πιερίδη που απονέμεται σε ανθρώπους του πνεύματος, της τέχνης και του πολιτισμού για τη προσφορά τους.

Το ΑΚΕΛ τίμησε το Τ. Ανθία τον Γενάρη του 1968, πριν πεθάνει, με το παράσημο: «40χρόνια στην υπηρεσία του λαού».

Η κυπριακή πολιτεία, όμως, το υπουργείο παιδείας και πολιτισμού, δεν έκαναν τίποτε, για να τιμήσουν το μεγάλο μας ποιητή και πέρασαν ήδη 35 χρόνια από το θάνατο του!

Χρέος του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι να εκδώσει τα άπαντα του ποιητή και να προωθήσει την διδασκαλία και μελέτη του έργου του στα σχολεία και το Πανεπιστήμιο. Γιατί ο Τ. Ανθίας είναι από τους πνευματικούς ανθρώπους και ποιητές του τόπου μας που διαμόρφωσαν και καλλιέργησαν με το έργο τους την πολιτιστική μας ταυτότητα που μας είναι αναγκαίο-αμυντικό όπλο για ν' αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά την δυτική υποκουλτούρα που εισβάλλει στη χώρα μας, στο κάθε σπίτι, με τα τηλεοπτικά μέσα, κι' υποσκάπτει τον πολιτισμό, τις ηθικές μας αξίες, τα ήθη και έθιμα μας. Μέσα από το πέρασμα του χρόνου (από τον 20ον στον 21ον αιώνα) ακούεται διαχρονική και οικουμενική η φωνή του μεγάλου ποιητή της Κύπρου, που τονώνει το ηθικό μας και μας εμπνέει στους καθημερινούς μας πολιτικούς, εργατικούς και κοινωνικούς αγώνες. Στον αγώνα για το κοινό όραμα για επανένωση της Κύπρου, για ειρήνη, ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη.

Γι' αυτές τις αξίες αγωνίστηκε ο Τ. Ανθίας και αυτές τις αξίες εξύμνησε στη ποίηση του. Μέσα από το διάσελο του χρόνου αντηχεί η φωνή του ποιητή:

Μην πείτε τάχα πως κουράστηκα το κάθε νέο να λαχταρώ τόσο φρικτά κι' ας δοκιμάστηκα μέσα στις Μοίρας το χορό μην πείτε τάχα πως κουράστηκα το κάθε νέο να λαχταρώ»

Μάχη για τη ζωή, παντ' αναμμένη Μάχη για τη χαρά και για το φως Πάμε, χτυπάμε, χτυπιόμαστε και μένει Καθένας από μας πάλι στητός.

«Πέρα από τα κάγκελα σεργιανά η σελήνη. Πέρα από το σάλιο, μας καρτερά η γαλήνη. Έλα να γκρεμίσουμε κάθε φυλακή Στέγη ν' αναί το Άπειρο, σπίτι μας η Γη»

«Πλάτυνε η Σκέψη τη ζωή τόσο πολύ-τόσο πολύ πόκανε ο άνθρωπος τη Γη κι' όλο το Σύμπαν σπίτι»

Πιστεύω στην ανθρώπινη τη δύναμη, που κάθε σάπιο αλύπητα γκρεμίζει, συντριβει τα γελοία της Σκέψης είδωλα, και στα χαλάσματα καινούργιο κόσμο χτίζει.

Καλύτερα λιπόθυμοι απ' την κούραση, στο δρόμο του φωτός και της χαράς, παρά σκιές στο χάος να γκρεμίζονται οι ορμές του λογικού και της καρδιάς.

Ζω για να τη διηγούμαι

Το βιβλίο «Ζω για να τη διηγούμαι» είναι μια αυτοβιογραφία του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκεζ. Όταν έμαθα για την ύπαρξη του βιβλίου αυτού το παρήγγειλα στον βιβλιοπωλή μου αμέσως όπως κάνω πάντα με τα βιβλία του Μάρκεζ. Κι όπως κάνω πάντα με τα βιβλία του Μάρκεζ το άφησα στο γραφείο αναμένοντας να καθαρίσω ένα διήμερο για να το διαβάσω μονορούφι, δηλαδή για να φύγω δύο μέρες από τον ψεύτικο ντουιιά που με περιβάλλει και να ταξιδέψω επιτέλους σ' ένα κόσμο που αξίζει τον κόπο. Εξ άλλου όταν διαβάσω Μάρκεζ πρέπει ύστερα να περιμένω αρκετό καιρό για να είμαι σε θέση να ανοίξω άλλο μυθιστόρημα, γι αυτό και το αφήνω στο τέλος κάθε βιβλιοκρίσας μου. Ωστόσο όταν επιτέλους ήλθε η ευλογημένη στιγμή και το άνοιξα στην πρώ-

τη του σελίδα διάσασα. Μήπως μια αυτοβιογραφία του Μάρκεζ θα μου σκότωνε τον κόσμο της μυθιστορίας του; Έτσι περπάτησα δισταχτικά τις πρώτες του σελίδες, αλλά πολύ σύντομα βρέθηκα στους αναμενόμενους χώρους διατρέχοντας με αγωνία τις γραμμές των λέξεων. Ο ντουιιάς είναι ίδιος και μαγική είναι η ματιά του ανθρώπου. Ένας ίδιος ρωμαλέος μαγικός ρεαλισμός έπλασε και την αυτοβιογραφία και τα άλλα του πονήματα. Η αντίστροφα όλα του τα βιβλία είναι αυτοβιογραφίες του. Αν κάτι είναι διαφορετικό είναι ότι το «Ζω για να τη διηγούμαι» είναι κι' ένα μαγικό και ρεαλιστικό εγχειρίδιο για το πώς γράφει το μαγικό του ρεαλισμό ο Μάρκεζ.

Κ.Α.

Μια «διαφορετική» βιβλιοκριτική για την αυτοβιογραφία του Μάρκεζ, που δημοσιεύθηκε στο εβδομαδιαίο περιοδικό της Κολομβίας «Cambio» τον Οκτώβριο του 2002, με την υπογραφή του κουβανού ηγέτη

Ο άνθρωπος με τη γραφομηχανή

Φιντέλ Κάστρο

Ο «Γκάμπο» κι εγώ βρεθήκαμε και οι δυο στην Μπογκοτά εκείνη τη θλιβερή ημέρα της 9ης Απριλίου 1948 όταν σκοτώθηκε ο κολομβιανός πολιτικός ηγέτης Γκαϊτάν. Είμαστε συνομήλικοι, ήμασταν μάρτυρες στα ίδια γεγονότα και ήμασταν και οι δυο φοιτητές της Νομικής. Δηλαδή έτσι νομίζαμε. Δεν ξέραμε ο ένας τον άλλον, δεν μας ήξερε κανείς και ούτε κι εμείς ξέραμε κάποιον. Σχεδόν μισόν αιώνα αργότερα, ο «Γκάμπο» κι εγώ κουβεντιάζαμε λίγο πριν πάμε στην Μπιράν, στην ανατολική επαρχία της Κούβας, εκεί όπου γεννήθηκα τα ξημερώματα της 13ης Αυγούστου 1926. Η συνάντησή μας είχε κάτι το στενά οικογενειακό, όταν μιλάς για παλιές ιστορίες και οι ζεστές αναμνήσεις αποσπούν την προσοχή όλων. Γύρω μας ήταν φίλοι του «Γκά-

μπο» και μερικοί σύντροφοι της Επανάστασης. Εκείνο το βράδυ η συζήτηση ήρθε γύρω από τις εικόνες που είχαν χαραχτεί στη μνήμη μου: «Σκότωσαν τον Γκαϊτάν!» ήταν η κραυγή που κυριαρχούσε στην Μπογκοτά εκείνη την 9η Απριλίου. Ημουν εκεί μαζί με άλλους νέους από την Κούβα, είχαμε πάει να οργανώσουμε το συνέδριο των σπουδαστών της Λατινικής Αμερικής. Στεκόμουν σαστισμένοι καθώς ο κόσμος έσερνε τον δολοφόνο μέσα στους δρόμους και ένα πλήθος έβαζε φωτιά σε καταστήματα, γραφεία και πολυκατοικίες. Κάποιοι κουβαλούσαν πιάνο και ολόκληρες γκαρνταρόμπες πάνω απ' το κεφάλι τους, ο ένας πίσω από τον άλλο σαν σε παρέλαση. Ένας έσπασε έναν μεγάλο καθρέφτη, άλλοι έσκι-

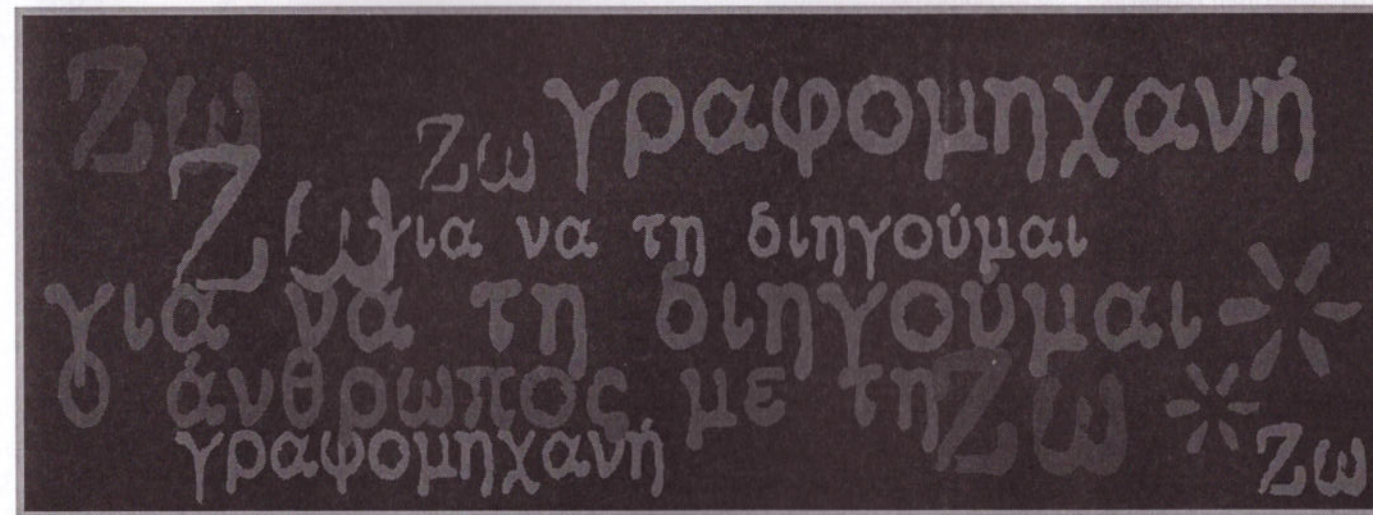
ζαν αφίσες και τις τέντες απ' τα κιόσκια. Κάποιοι άλλοι, πιο μακριά, έσβηναν την οργή και τον πόνο τους τσαλαπατώντας τα λουλούδια στα παρτέρια των δρόμων. Ένας άλλος έψαχνε να βρει ανακούφιση βαράντας γροθιές σε μια γραφομηχανή. Είχαν ματώσει τα χέρια του. Ορμησα, πήρα τη γραφομηχανή και την πέταξα μακριά. Εγινε κομμάτια καθώς έπεσε με ορμή στην άσφαλτο. Ο «Γκάμπο» με άκουγε καθώς διηγόμουν όλα αυτά κουνώντας το κεφάλι του, σαν για να πιστοποιήσει ότι στη Λατινική Αμερική και στην Καραϊβική οι συγγραφείς δεν μπορούν να δημιουργήσουν πολλά πράγματα γιατί η πραγματικότητα ξεπερνά κατά πολύ τη φαντασία. Ίσως η μεγάλη πρόκληση είναι να κάνεις πιστευτή αυτή την πραγματικότητα.

Δεκαοκτώ παγωτά.

Καθώς τελείωνα την ιστορία, κάποιος από την ομήγυρη είπε ότι κατά περιέργη σύμπτωση και ο «Γκάμπο» βρισκόταν εκεί το πρωινό εκείνο και ίσως να περπατούσαμε στον ίδιο δρόμο, ίσως να μας πλημύρισαν τα ίδια αισθήματα, ίσως να είχαμε τις ίδιες παρορμήσεις. Με την ανοικτόμητη περιέργειά μου, γυρίζω στον «Γκάμπο» και τον ρωτώ: «Εσύ τι έκανες εκείνη την ώρα;». Ατάραχος, συγκρατώντας την έκπληξή του από το ερώτημα, ζωντανός όμως και πάντα σταράτος στα λόγια, μου απαντά με εκείνο το φυσικό έξυπνο μειδίαμα: «Φιντέλ, ήμουν ο άνθρωπος με τη γραφομηχανή!». Γνωρίζω τον «Γκάμπο» από πολύ παλιά και από την πρώτη στιγμή βρέθηκα μέσα στη στιγμιαία, ποιητική και ανθοβόλουσα γκαρσομαρκεσιανή γεωγραφία.

γο και είπα στον συγγραφέα: «Κοίταξε "Γκάμπο", δώσε δυο-τρία ακόμη χρόνια περιθώριο στο άλογο γιατί δεν είναι παρά ένα πουλαράκι!». Ύστερα από καιρό διάβασα το μυθιστόρημα. Ίσως θυμάστε τον Αμπρενούντιο ντε Σα Περέιρα Κάο που ο «Γκάμπο» τον θέλει σαν τον πιο σημαντικό αλλά και αμφιλεγόμενο γιατρό στην πόλη της Καρταχένα ντε Ιντιος τον καιρό της ιστορίας. Στο μυθιστόρημα ο γιατρός κλαίει καθισμένος πάνω σ' ένα βράχο δίπλα στο άλογο του που τον επόμενο Οκτώβρη θα γινόταν 100 χρόνων και που η καρδιά του σταμάτησε ξαφνικά να χτυπά σ' εκείνο το τελευταίο ταξίδι. Όπως αντιλαμβάνεστε, ο «Γκάμπο» μεταμόρφωσε την ηλικία του ζώου σε φαινόμενο, ένα απίστευτο γεγονός, αναμφισβήτητης όμως αλήθειας! Ο λόγος του είναι η πειστική απόδειξη της ευαισθησίας του αλλά και της ατέρ-

γονότα, έχω την ίδια λαχτάρα με τους διάσημους συγγραφείς για την αναζήτηση της σωστής λέξης, κάτι που καταντά πάθηση η οποία δεν υποχωρεί αν δεν βρεθεί η σωστή φράση, πιστή στο αίσθημα ή σε εκείνο που θέλει να εκφράσει, έστω και αν νομίζουμε πως πάντοτε υπάρχει περιθώριο να βρεθεί μια καλύτερη. Πάνω απ' όλα τον θαυμάζω που όταν δεν βρίσκει την κατάλληλη λέξη την επινοεί ο ίδιος και μάλιστα πολύ εύκολα. Αχ, πόσο τον ζηλεύω γι' αυτό! Και τώρα έχουμε την αυτοβιογραφία του, το μυθιστόρημα των αναμνήσεών του, ένα έργο που το βλέπω σα μια νοσταλγία για τον κεραυνό στις τέσσερις το απόγευμα, για τη στιγμή που η αστραπή φωτίζει τον ουρανό και για τη μαγεία της μητέρας του Λουίζας Σαντιάγα Μάρκεζ Ιγουαράν. Η μορφή της αναπτολεί, καθώς είναι μιλία μακριά από την Αρακατάκα,

Όπως ο ίδιος ομολογεί, κουβαλά μέσα στη συνειδησή του τη δική μου «ακατανίκητη πάθηση του ακαριαίου διαβάσματος ενός μπεστ σελερ, ως τρόπου εξαγνισμού από τα επίσημα έγγραφα». Κάποιοι πρέπει επίσης να προσθέσει την ευθύνη του που με έπεισε όχι μόνο ότι πρέπει να μετεμψυχωθώ σε συγγραφέα αλλά και πως πρέπει να γίνω δεύτερος Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκεζ - με τέτοια λεπτολογική εμμονή στη λεπτομέρεια υποστηρίζει, λες και είναι η φιλοσοφική λίθος, τις εκπληκτικές υπερβολές του. Φανταστείτε, μια φορά ισχυρίστηκε ότι έφαγα 18 παγωτά στην καθισιά μου, κάτι που είναι εντελώς φανταστικό. Θυμήθηκα αργότερα ότι στο αρχικό δοκίμιό του Περί έρωτος και άλλων δαιμονίων έγραφε πως ένας άνθρωπος πήγαινε καβάλα σε ένα εντεκαμηνίτικο άλο-

μνης εμμονής του στις πηγές - δηλαδή στη λατινοαμερικανική έμπνευση και στη νομιμοφροσύνη προς την αλήθεια - της προοδευτικής σκέψης του.

Η σχετικότητα των λέξεων

Συμερίζομαι μαζί του τη σκανδαλιστική θεωρία - κάτι που είναι ιεροσυλία για τους ακαδημαϊκούς και τους φιλόλογους - για τη σχετικότητα των λέξεων στη γλώσσα. Η ένταση αυτής της σκέψης είναι ίση με τη γοητεία που ασκούν σ' εμένα τα λεξικά, ιδιαίτερα εκείνο που μου έδωσε στα 70ά γενέθλιά μου, ένα αληθινό διαμάντι που θησαυρίζει περίφημες φράσεις από τη λογοτεχνία της Λατινικής Αμερικής - το κάθε λήμμα παρατίθεται με παραδείγματα και άλλα χρηστικά στοιχεία. Οντας δημόσιος άνδρας, υποχρεωμένος να γράφω λόγους και να εξιστορώ γε-

ένα χωριό όλο χωματόδρομους, το Μακόντο, όπου βρέχει ακατάπαυτα, όπου μπερδεύονται τηλεγραφήματα και δραματικοί, αισθησιακοί έρωτες σε ένα μικρόκοσμο ο οποίος εκτείνεται χρονικά πάνω από αιώνα. Ο «Γκάμπο» μου στέλνει πάντοτε αντίγραφα των χειρογράφων του, μισοτελειωμένα πάντοτε, όπως με μια ανάλογη χειρονομία ταπεινοφροσύνης ανάμεικτης με γενναιοδωρία στέλνει δοκίμια των βιβλίων του σε όλους εκείνους που αγαπά - ένα σημάδι παλιάς, βαθιάς φιλίας. Αυτή τη φορά έστειλε τον εαυτό του, με σοβαρότητα, ειλικρίνεια και ενθουσιασμό, αποκαλύπτοντας έναν άνθρωπο με εξαιρετική ευφυΐα και παιδική αθωότητα, έναν άνθρωπο του αύριο, έναν άνθρωπο τον οποίο ευχαριστούμε που έζησε μια τέτοια ζωή για να μας τη διηγείται.

Έχουμε γίνει ρεζίλι

Η αυθεντικότητα του πολιτικού ζεσηκώματος των Τουρκοκυπρίων επιβεβαιώνεται και από το πώς η πολιτική επηρεάζει την κουλτούρα ή και το αντίστροφο. Μας δόθηκε αρκετές φορές η ευκαιρία να το καταλάβουμε, ακούσαμε πρόσφατα τραγούδια που υποστηρίζουν τη λύση του Κυπριακού για παράδειγμα ή είδαμε το καλοκαίρι ένα θεατρικό έργο για τον ζεσηκισμό της Λεύκας, το απεργιακό δηλαδή κίνημα των μεταλλωρύχων. Την περασμένη πρωτομαγιά στην πλατεία Σεραγίου ένα συγκρότημα, το SOS έπαιζε μπροστά σε χιλιάδες νέων το τραγούδι που δημοσιεύουμε πιο κάτω. **Κ.Α.**

We have become scandalous(rezil) and dishonoured

Music and words: Sadik Zabit
Translation from Turkish into English: Ahmet An

They have put war in front of us
We have died, we have become victor (who survives a war)
They have put peace in front of us
We have become traitor, giavur (infidel)

What kind of world is this
I would better sell its mother
We have become scandalous(rezilis) and dishonoured (Refrain)

They have put plan in front of us
We are called bloodless, (we are supposed to be) of bad race
They put police in front of us
We have become accused, offended

(Refrain)
The Bank bankrupts, noone gives (the money) back
The eager (who is always hungry) never feel fed up
The one who pays the money does not become a soldier (make the military service)
The one who becomes ill does not find medicine

(Refrain)
I am always accused in my country
That I wrote and said
I am not even third class (citizen)
In this place where I was born and grown up

(Refrain)
We have died, we have become victor
We are called traitors, giavurs (infidels)
We are called bloodless, (we are supposed to be) of bad race
We have become scandalous (rezilis), dishonoured

(Chorus) Peace cannot be obstructed in Cyprus

Do not keep silence, as long as you do so, it will be your turn
Unity, struggle, solidarity

Έχουμε γίνει ρεζίλι, μας έχουν ατιμάσει

Παίχτηκε και τραγουδήθηκε από το group SOS,
solist: Alcarone.
Μουσική και λέξεις: Sadik Zabit
Απόδοση από τα αγγλικά στα ελληνικά: Κ.Α.

Έχουνε βάλει τον πόλεμο μπροστά μας
Έχουμε πεθάνει, έχουμε επιβιώσει
Έχουν βάλει την ειρήνη μπροστά μας
Έχουμε γίνει προδότες κι' άπιστοι

Τι κόσμος είναι αυτός
Θα πωλούσα καλύτερα και τη μάνα του
Έχουμε γίνει ρεζίλι, μας έχουν ατιμάσει (επωδός)

Έχουνε βάλει το σχέδιο μπροστά μας
Μας λεν ότι έχουμε αίμα της κακής φυλής
Βάζουν την αστυνομία μπροστά μας
Έχουμε γίνει κατηγορούμενοι,

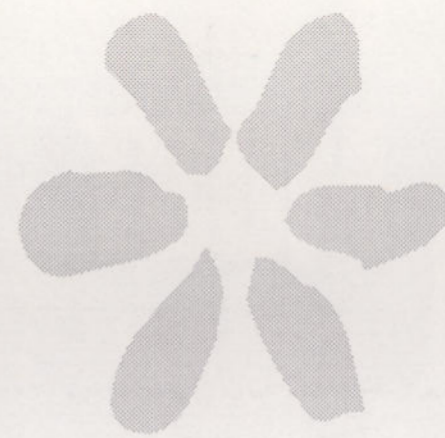
(Επωδός)
Η τράπεζα κηρύσσει πτώχευση, κανένας δεν επιστρέφει τα λεφτά
Ο γύπας (που είναι πάντα πεινασμένος)
δεν αισθάνεται ποτέ χορτασμένος
Αυτός που τα φουσα δεν πάει στρατιώτης
Αυτός που αρρωστά μένει χωρίς γιατρό

(Επωδός)
Είμαι πάντα υπό κατηγορία στη χώρα μου
Γι αυτά που έγραψα και είπα
Ούτε τρίτης κατηγορίας δεν είμαι πολίτης
Στη χώρα που γεννήθηκα και μεγάλωσα

(Επωδός)
Έχουμε πεθάνει, έχουμε επιβιώσει
Μας φωνάζουν προδότες κι' άπιστους
Μας λεν ότι έχουμε αίμα της κακής φυλής
Έχουμε γίνει ρεζίλι, μας έχουν ατιμάσει

(Χορωδίες) η ειρήνη δεν μπορεί να εμποδιστεί στην Κύπρο
Μην σιωπάτε, αυτό θα ναι η καταστροφή μας

Ενότητα, προσπάθεια, αλληλεγγύη.

εξ υπαρχής

Πολυαγαπημένοι μου
συνδρομητές και συνδρομήτριες,
νιώθω τη θέρμη των χεριών σας
στο σώμα μου και αντικαθρεφτίζω
το ενδιαφέρον της ματιάς σας
στο πρόσωπό μου.

Θα ήταν άραγε πολύ να σας ζητήσω
να μου βρείτε ακόμα ένα
συνδρομητή/συνδρομήτρια ο καθένας σας ή η
κάθε μια σας; Τώρα που περάσαμε
τις δυσκολίες των βουνών, συνοδέψτε με για
λίγο στις δυσκολίες των πεδιάδων.

YOU MUST FIND THE CHIP

ΒΡΕΣΤΕ ΤΟ ΤΥΧΕΡΟ ΚΟΥΠΟΝΙ ΚΑΙ ΚΕΡΔΙΣΤΕ ΑΜΕΣΩΣ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΛΟΥΣΙΑ ΔΩΡΑ

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΚΑΦΕΚΟΠΤΕΙΟ ΔΕΝ ΦΕΡΕΙ ΚΑΜΙΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΕΥΘΥΝΗ,
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΩΡΟΥ ΣΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ ΝΙΚΗΤΗ,
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΜΟΡΦΗΣ ΒΛΑΒΗ, ΖΗΜΙΑ Η
ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΘΕΝΤΟΣ ΔΩΡΟΥ.

